

การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเกอบที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย

ปริญญาโท
ของ
บัณฑิตหญิง ปัญญาโน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการออกแบบ
พฤษภาคม 2554

การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเกอบที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเกอบที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย

บทคัดย่อ
ของ
บัณฑิตหญิง ปัญญาโน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ
พฤษภาคม 2554

บัณฑิตหญิง ปัญญาโน. (2554). *การพัฒนาเครื่องประดับร่วมสมัย : กรณีศึกษาลูกประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์*. ปริญญาโท ศป.ม. (นวัตกรรมการออกแบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์พทุทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ, อาจารย์ ดร.กรกลด คำสุข.

อดีตที่ผ่านมาการทำหัตถกรรมพื้นบ้านเม็ดประเก้อมของชาวบ้านตำบลเขวาสินรินทร์ ทำกันอย่างแพร่หลายกันเกือบทุกหลังคาเรือน เป็นอุตสาหกรรมภายในครอบครัวที่สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ในปัจจุบันการทำเม็ดประเก้อมในครัวเรือนที่ตำบลเขวาสินรินทร์มีความซบเซาลง ประกอบกับในปัจจุบันต้นทุนในการทำเม็ดประเก้อมต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพอื่นกันเป็นส่วนมาก จากที่เคยทำกันเกือบทุกหลังคาเรือนในอดีต ปัจจุบันเหลือครอบครัวที่ทำเม็ดประเก้อมแบบดั้งเดิมไม่กี่หลังคา รวมถึงความต้องการและค่านิยมในการประดับกายโดยใช้เม็ดประเก้อม ลดลง ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐบ้างก็ตาม แต่ยังคงขาดการพัฒนาด้านรูปแบบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับที่สามารถคงอัตลักษณ์ของลูกประเก้อมและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้

จากข้อมูลทางด้านการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยพบว่า ในปัจจุบันมีแนวคิดด้านการออกแบบองค์ประกอบใหม่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลจากการที่แนวคิด ทักษะ และการให้ความสำคัญต่อวัตถุและสิ่งต่างๆรอบข้างของผู้คนเปลี่ยนไป การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ไม่มีขอบเขตและข้อกำหนดที่ตายตัว แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความคิดของบุคคล บริบทและสิ่งแวดล้อมรอบข้างในช่วงเวลานั้น เช่น นาฬิกา ออกแบบมาเพื่อบอกเวลา แต่หากมีการเลือกใช้วัสดุและรูปแบบโครงสร้างในสัดส่วนที่เหมาะสม อาจจะมีคุณค่าทางความงามแฝงอยู่ด้วย ดังนั้นในกรณีดังกล่าวจากการออกแบบเป็นนาฬิกาใช้บอกเวลา อาจนำมาห้อยคอเป็นเครื่องประดับใช้เป็นที่ได้ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกการศึกษาทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยมาบูรณาการร่วมกับองค์ความรู้แบบภูมิปัญญาการทำเครื่องประดับลูกประเก้อมพัฒนาให้มีรูปแบบร่วมสมัย

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยทำการพัฒนารูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัย กรณีศึกษาลูกประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ และทำการประเมินความคิดเห็นด้านคุณภาพในการออกแบบเครื่องประดับรวมทั้งทำการประเมินและวิเคราะห์ความสัมพันธ์และข้อเปรียบเทียบจากแบบร่างเครื่องประดับในด้านรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และการเลือกใช้วัสดุ โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปทดลองทำต้นแบบเครื่องประดับ

ผู้วิจัยพบว่า รูปทรงจากทฤษฎีการออกแบบโครงสร้างที่ได้มาจากรูปทรงเรขาคณิต โดยเฉพาะทรงกลมมีการนำมาใช้มากที่สุดในการออกแบบ เนื่องจากให้ความรู้สึกที่สมดุลย์และเข้าไต่กับรูปทรงอื่นๆเมื่อนำไปออกแบบร่วมกัน ด้านประโยชน์ใช้สอย รูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อม

มส่วนใหญ่จะเป็นการออกแบบเชิงสืบสานและอนุรักษ์ ไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากอดีตเท่าใดนัก คือยังคงยึดติดกับความเป็นลูกประคำ ที่นำลูกประคำมาร้อยเป็นเส้นวงแล้วนำมาสวมคอเป็นสร้อยคอ หรือร้อยเป็นกำไลสำหรับสวมข้อมือ ส่วนต่างหูก็นำมาร้อยต่อกันเหมือนกับการร้อยพวงมาลัย

ในการที่จะร้อยลูกประคำให้เป็นสร้อยคอได้หนึ่งเส้นนั้นต้องใช้ลูกประคำจำนวนไม่ต่ำกว่า 20 เม็ดขึ้นไป(สำหรับประคำเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.0-1.5 cm) ซึ่งหมายถึงราคาต้นทุนที่ต้องแพงขึ้นตามเนื้อเงินที่ใช้ทำลูกประคำ แต่ลูกประคำแต่ละเม็ดมีคุณค่าความงามในตัวเองอยู่แล้ว ไม่ว่าจะด้วยความซดลิกของลวดลายที่สลักบนเนื้อเงินหรือจะด้วยความมีมิติด้วยรูปทรงก็ตาม จึงไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างความโดดเด่นโดยการนำลูกประคำหลายเม็ดมาใช้ทำเครื่องประดับหนึ่งชิ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบโดยใช้แนวคิดการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยแบบการออกแบบประโยชน์ ด้านวัสดุ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ไม้มาเป็นวัสดุร่วมออกแบบ เพราะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ผู้คนในชุมชนทำอยู่แล้ว แต่ทำในรูปแบบเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เขียง ตะเกียบ จานของที่ระลึก ฯลฯ และราคาต้นทุนถูกกว่าโลหะเงิน จึงเท่ากับว่า เป็นการลดต้นทุนในการทำเครื่องประดับลูกประคำและมีผลพลอยได้คือเพิ่มมูลค่าสำหรับเครื่องไม้อีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบให้เครื่องประดับร่วมสมัยจากกรณีศึกษาลูกประคำของจังหวัดสุรินทร์ให้ตามสามารถปรับให้ใช้งานได้หลายโอกาส สามารถเลือกใช้ลูกประคำได้หลายขนาด (จำนวน 1 เม็ด หรือมากกว่าก็ขึ้นก็ได้ตามแต่ความพอใจ) โดยการคิดวิธีการทำข้อต่อ หรือตัวเชื่อม (Joint) ที่สามารถเปลี่ยนสลับแบบลูกประคำเองได้ วิธีนี้ทำให้ผู้สวมใส่มีการปฏิสัมพันธ์และความผูกพันเกิดขึ้นกับเครื่องประดับลูกประคำ แล้วอาจกลับมาซื้อใหม่อีก สำหรับผู้ที่ต้องการสั่งทำลูกประคำตามแบบที่ตนเองเลือกก็สามารถสั่งทำได้ เพราะลูกประคำเป็นงานหัตถกรรมที่ทำขึ้นมาชิ้นต่อชิ้นอยู่แล้ว

จึงสรุปได้ว่างานวิจัยนี้สามารถสร้างรูปแบบเครื่องประดับลูกประคำที่แตกต่างจากแบบเดิมได้ โดยการบูรณาการแนวคิดทางการออกแบบร่วมสมัยเข้ากับองค์ความรู้แบบภูมิปัญญาสามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์ของเครื่องประดับลูกประคำ ทั้งยังช่วยเพิ่มอัตราการหมุนเวียนในการจับจ่ายสินค้า สร้างโอกาสทางการตลาด เพิ่มมูลค่าสินค้าให้แก่ลูกประคำ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นอีกหนึ่งแนวทางเลือกในการพัฒนารูปแบบเครื่องประดับลูกประคำให้มีความร่วมสมัยและเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องประดับลูกประคำอีกต่อไปในอนาคต

CONTEMPORARY JEWELRY DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF SILVER BEADS
"PRAGUAM" IN SURIN PROVINCE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Fine Arts degree in Design Innovation
at Srinakharinwirot University
May 2011

Bunditying Punyano. (2011). *Contemporary Jewelry Development : A Case Study of Silver Beads "Praguam" in Surin Province*. A Study and Development on Master Thesis, M.F.A. (Design Innovation). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Prit Supasetsiri, Dr.Koraklod Kumsook.

In the past, almost every household in Khao Sinarin District (Surin Province, Thailand) made the silver beads "Praguam" for living which brought them good amount of incomes. But nowadays the numbers of silver beads artisans are decreased a lot, has not many households that still make silver beads left because of the side effect of economic phenomenal. The silver price, which is the main material for making silver beads has been increased dramatically and the design of "Praguam" hasn't changed much from the past, always remaining its same form and style, causing "Praguam" dropped the popularity even though the government has a policy to support by providing the budgets to the artisan groups yearly but nothing gets better.

Therefore, the lacks of silver beads "Praguam" development pattern is needed to be resolved which can possibly be done by integrating the Folk Wisdom with the contemporary jewelry design theories and concepts to help developing and forming the new identity of "Praguam" according to the needs of today's customers.

From the information and researches, the researcher try to develop "Praguam" in the contemporary jewelry design style based on contemporary jewelry design concepts and evaluate jewelry design by analyze and rearrange the relation of form, function and the choice of material to create sketch designs then recheck and evaluate again by the experts to choose design for developing and to make model.

From the research experiments, the researcher found that the circles from geometry form are mostly used in jewelry design which gave the most balanced feeling and mostly compatible with other forms in both structure design and function design, which can help raising the value of silver beads jewelry "Praguam" beside good selection of material. In conclusion, the contemporary jewelry development base on a case study of silver beads "Praguam" in Surin Province is able to create new silver beads "Praguam" identity and style by integrating the Folk Wisdom with the contemporary jewelry design theories and concepts, also should be able to help increasing the chance of achieving jewelry market opportunity and could be used as the alternative reference to develop "Praguam" jewelry design in the future.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเป็นผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ และอาจารย์ดร.กรกมล คำสุข ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ทั้งสองท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องในการจัดทำงานวิจัยนี้ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาถ เลิศไพโรจน์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำด้านการออกแบบแก่ผู้วิจัยตลอดจนสามารถจบหลักสูตรนวัตกรรมการออกแบบได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณอาจารย์ปาริชาติ ยอดคำปัน และอาจารย์นิพนธ์ ยอดคำปัน จากกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ช่างทองหลวง ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือที่ใช้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำงานวิจัย และขอบคุณคุณกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงิน ตำบลเขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ รวมถึงทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ญาติ พี่ น้อง และเพื่อนๆทุกคนที่คอยสนับสนุนให้ทั้งกำลังกายและกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

บัณฑิตหญิง ปัญญาโน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	1
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุรินทร์	6
เครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์	10
เครื่องประดับร่วมสมัย	20
หลักและพื้นฐานของการออกแบบเครื่องประดับ	22
ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับ	22
ข้อควรคำนึงถึงในการออกแบบเครื่องประดับ	24
วัตถุประสงค์ของการออกแบบเครื่องประดับ	26
หลักการออกแบบเครื่องประดับ	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามด้านการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภท ประเก้อมโดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบ	44
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และข้อเปรียบเทียบระหว่างแบบร่างเพื่อการพัฒนา ต้นแบบเครื่องประดับ	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การวิเคราะห์และพัฒนาแบบร่างเพื่อสร้างต้นแบบเครื่องประดับ	46
ขั้นตอนการผลิตชิ้นงานจริง	52
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
ความมุ่งหมายของการวิจัย	57
ความสำคัญของการวิจัย	57
ขอบเขตของการวิจัย	57
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	64
ภาคผนวก ก	65
ภาคผนวก ข	71
ภาคผนวก ค	82
ภาคผนวก ง	92
ประวัติย่อผู้วิจัย	98

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลูกประเก้อม ขนาด 1.2 cm	16
2 ขนาดของลูกประเก้อม 1.2 cm.....	16
3 ขนาดของลูกประเก้อม 0.5 cm.....	16
4 ขนาดของลูกประเก้อม 2.0 cm.	17
5 ขนาดของลูกประเก้อม 1.5 cm.	17
6 ขนาดของลูกประเก้อม 2.5 cm.	17
7 ขนาดของลูกประเก้อม 3.0 cm	17
8 ขนาดของลูกประเก้อม 2.2 cm.	18
9 ขนาดของลูกประเก้อม 1.2 cm.	18
10 ขนาดของลูกประเก้อม 2.5 cm.	18
11 ขนาดของลูกประเก้อม 0.7 cm.	19
12 ขนาดของลูกประเก้อม 0.5 cm.	19
13 ขนาดของลูกประเก้อม 1.0 cm.	19
14 ขนาดของลูกประเก้อม 3.0 cm.	19
15 ตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมในปัจจุบัน	20
16 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 1	47
17 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 2	47
18 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 3	48
19 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 4	48
20 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 1	49
21 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 2	50
22 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 3	51
23 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 1 (อุปกรณ์)	52
24 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 2 (โต๊ะเชื่อม/ประสานโลหะ)	52
25 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 3 (เตารีดโลหะ)	53
26 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 4	53
27 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 1	54
28 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 2	54
29 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 3	55
30 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 4	55

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
31 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 5	56
32 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 6	56

บัญชีแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

- 1 ผลการประเมินตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก๋อด้ำนควำมพึงพอใจและควำมเหมำะสมในกำรออกแบบ .....

45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การหักธรรมเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ทำรายได้ให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนอาศัยอยู่ได้ด้วย การพึ่งพาตัวเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การเจริญเติบโตของธุรกิจการหักธรรมของท้องถิ่น ส่งผลให้มีธุรกิจอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว ซึ่งทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จากนโยบายในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลแต่ละชุดที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยต้องพึ่งพาความรู้ของต่างประเทศตลอดเวลา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่นำปัญหาต่างๆ มากมาย นับตั้งแต่การเสียเปรียบดุลการค้า ความไม่สมดุลระหว่างวิทยาศาสตร์กับวัฒนธรรม ความไม่สมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ก็เพราะได้พัฒนาประเทศและจัดการศึกษาโดยทอดทิ้งของดีที่ประเทศเรามีอยู่เดิม คือ ภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบกับการจัดการการศึกษาที่เน้นหลักสูตรจากส่วนกลาง รวมถึงค่านิยมของผู้ปกครองที่เน้นให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ทันสมัย จึงไม่สนับสนุนให้บุตรหลานได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้อาชีพทางหักธรรม จึงทอดทิ้งภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะสังคมชนบท อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสังคมแทบจะล่มสลายไปแล้ว ลักษณะดังกล่าวทำให้บางคนดูถูกวิถีชีวิตของตนเองและชุมชน ไม่ยอมรับ ไม่อยากศึกษา ไม่มีความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองและไม่รู้จักที่จะนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ความแตกต่างดังกล่าวยังทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่ไม่สามารถเข้ากับชุมชนเดิมได้ วัฒนธรรม ภูมิธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงถูกละเลยทอดทิ้งจนค่อยๆ สูญหายไปไม่มีผู้สืบทอดต่อ (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, อ้างถึงใน รุ่ง แก้วแดง. 2540: 5)

อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทย ก็ได้ตระเล่ถึงปัญหาเหล่านี้ ได้มีการรณรงค์อย่างจริงจังให้คนไทยหันมาหวงแหนวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในประเทศให้มากขึ้น โดยมีการให้การศึกษาดูแลถ่ายทอดงานอาชีพทางด้านหักธรรมในชุมชนได้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญา และการยกระดับความคิดจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อแผ่นดิน เกิดการสร้างควมภาคภูมิใจรักและหวงแหนในทรัพยากรและสมบัติของชาติ

จากวิกฤตการณ์ด้านสังคมไทยดังกล่าวข้างต้นกระแสภูมิปัญญาของต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามาโดยประเทศไทยโดยไม่หยุดยั้ง การพัฒนาที่มุ่งเน้นความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาเป็นไปอย่างสับสน ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่งที่สำนักงานกรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประมวลไว้ดังนี้

1. การพัฒนาที่มุ่งเน้นในด้านเศรษฐกิจมากเกินไปทำให้สถาบันครอบครัวและชุมชนขาดความเข้มแข็งมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและชุมชนถูกละเลย ขาดความเข้าใจ ขาดการเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของความมั่นคงในครอบครัวและชุมชน

2. วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของไทยดั้งเดิมถูกละเลย เพราะความไม่เข้าใจความหมายละเอียดของแบบแผนดั้งเดิม

3. ค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมอันเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางสังคมถูกละเลย การดิ้นรนเพื่อแสวงหาปัจจัยทางวัตถุมาเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างไม่สิ้นสุดของผู้คนในสังคม เป็นสาเหตุให้เกิดความเห็นแก่ตัวและมองข้ามค่านิยมที่ดี

4. วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของไทยอันเป็นรากฐานแห่งเผ่าพันธุ์ได้รับการดูหมิ่นและมองข้ามจากเยาวชนและประชาชนสมัยใหม่ ซึ่งไม่ได้ตระหนักในคุณค่าเห็นเป็นสิ่งล้ำหลัง น่าละอาย เกิดสภาวะกระเสือกกระสนไล่ตามวัฒนธรรมจากต่างชาติอย่างรวดเร็วจนไม่สนใจที่จะศึกษาสิ่งที่ดีในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนไทยที่มีมาแต่ดั้งเดิม

5. ศิลปะไทยที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งงานหัตถกรรม วรรณศิลป์ ศิลปะและการแสดงหลายสาขาไม่ได้รับความนิยมหรือเอาใจใส่เท่าที่ควร ขาดการปลูกฝังและการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบเยาวชนและประชาชนไม่สามารถเข้าถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมไทยแต่กลับหันไปชื่นชมในศิลปะฉาบฉวยที่หลังไหลมาจากสังคมภายนอกแทน ดังนั้น ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจส่วนรวมดีขึ้นแต่ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ของประเทศก็ยังคงพบกับปัญหาหลายประการดัง ที่ประเทศกำลังประสบอยู่

ประเทศไทยมีแหล่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและน่าสนใจกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งแต่ละแห่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น บางจังหวัดก็มีจุดเด่นในเรื่องของเรื่องภูเขา ทะเล บางแห่งเป็นป่าเขาลำเนาไพร บางแห่งก็เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัฒนธรรมประเพณี สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแหล่งจูงใจดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ให้แก่คนภูมิภาคนั้นๆ ซึ่งทางภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันในการประชาสัมพันธ์ในการให้ประชาชนเดินทางท่องเที่ยวและซื้อของภายในประเทศ (เสรี วังสีไพจิตร. 2534: 139-140)

จากแนวคิดจากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้คิดจะพัฒนางานหัตถกรรมของท้องถิ่น การทำเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม ของตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นงานอาชีพของคนท้องถิ่นเป็นสมบัติทางปัญญาใกล้ตัวและมีกระบวนการทำบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีแห่งเดียวในโลก สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษหลายร้อยปีมีประวัติความเป็นมายาวนาน โดยอดีตที่ผ่านมามีการหัตถกรรมที่บ้านลูกประเก้อมของชาวบ้านในตำบลเขวาสินรินทร์ ทำกันอย่างแพร่หลายกันเกือบทุกหลังคาเรือน เป็นอุตสาหกรรมภายในครอบครัวที่สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ตั้งแต่เด็กประถมจนถึงผู้ปกครองนักเรียนในชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก การทำลูกประเก้อม การทอผ้าไหมและการมัดหมี่เป็นอาชีพรองหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา ลักษณะการทำลูกประเก้อมของชาวบ้านเขวาสินรินทร์ สมัยก่อนจะเป็นงานช่างฝีมือที่ทำกันในเฉพาะวงศ์ตระกูลและถ่ายทอดให้แก่ลูกหลานเท่านั้น จึงเป็นอาชีพที่อยู่ในวงจำกัดบางครอบครัวก็ไม่มีผู้สืบทอด แต่ต่อมาได้มีการฟื้นฟูงานหัตถกรรมที่บ้านการทำลูกประเก้อมขึ้นมาเพื่อจะอนุรักษ์ไว้จึงมีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชน ซึ่งนอกจากจะสร้าง

รายได้ให้กับตัวเองแล้วยังสร้างความกลมเกลียวให้กับครอบครัวสร้างความสนิทสนมให้กับหมู่คณะ และสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชนเป็นอย่างดี ส่งผลให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นมาก จัดได้ว่า สภาพเศรษฐกิจของชุมชนทำลูกประเก้อมีสภาพเศรษฐกิจปานกลางเมื่อเทียบกับชุมชนใกล้เคียง ดังนั้นงานหัตถกรรมพื้นบ้านการทำลูกประเก้อมจึงเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านไว้โดยวิถีชีวิตในครอบครัว

ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อุตสาหกรรมในการทำลูกประเก้อมในครัวเรือนที่ ตำบลเขวาสินรินทร์ มีความซบเซาลง ประกอบกับในปัจจุบันต้นทุนในการทำลูกประเก้อมต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพอื่นกันเป็นส่วนมาก จากที่เคยทำกันเกือบทุกหลังคาเรือนในอดีต ปัจจุบันเหลือครอบครัวที่ทำลูกประเก้อมแบบดั้งเดิมไม่กี่หลังคา รวมถึงความต้องการและค่านิยมในการประดับกายโดยใช้ลูกประเก้อม ลดลง ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐบ้างก็ตาม หากยังไม่มี การอนุรักษ์หรือพัฒนาการเครื่องประดับเงิน ประเภทประเก้อมแล้ว ภูมิปัญญาชาวบ้านและเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าของจังหวัดสุรินทร์ อาจสูญหายไปตามกาลเวลา

จากเหตุผลที่ได้กล่าวไปนี้ ผู้วิจัยเห็นว่างานอาชีพหัตถกรรมการทำลูกประเก้อมของชุมชน เขวาสินรินทร์สามารถนำไปพัฒนาเป็นเครื่องประดับร่วมสมัยให้มีรูปแบบรูปปลั๊กชันที่หลากหลายขึ้น โดยการพัฒนาการออกแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมให้มีรูปแบบหลากหลาย สามารถใช้ได้หลายโอกาส สามารถนำมาจับเข้าคู่ ปรับแต่งประยุกต์เข้ากับเครื่องแต่งกายให้ใช้ได้กับงาน โอกาสต่างๆได้ ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นการช่วยอนุรักษ์และพัฒนางานอาชีพพื้นบ้านให้ได้การยอมรับ จากบุคคลทั่วไป และอาจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องประดับ ประเภทประเก้อมต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความร่วมสมัย โดยใช้ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามานูรณาการกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยและ สามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมต่อไป ในอนาคต

ความสำคัญของการวิจัย

1. พัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมของจังหวัดสุรินทร์ให้มีรูปแบบร่วมสมัย
2. สามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับเงิน ประเภทประเก้อมต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบไม่ยึดตามความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ผู้วิจัยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบเครื่องประดับตามแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา

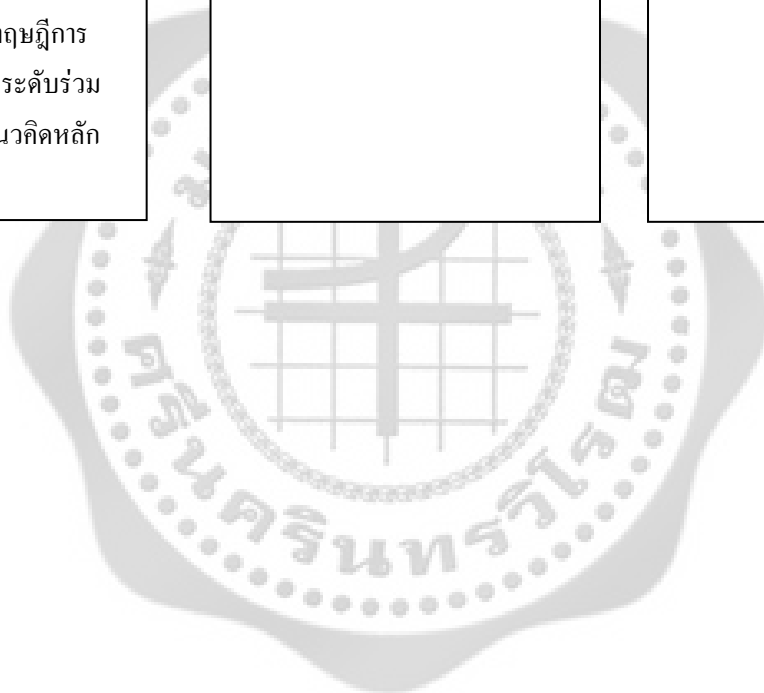
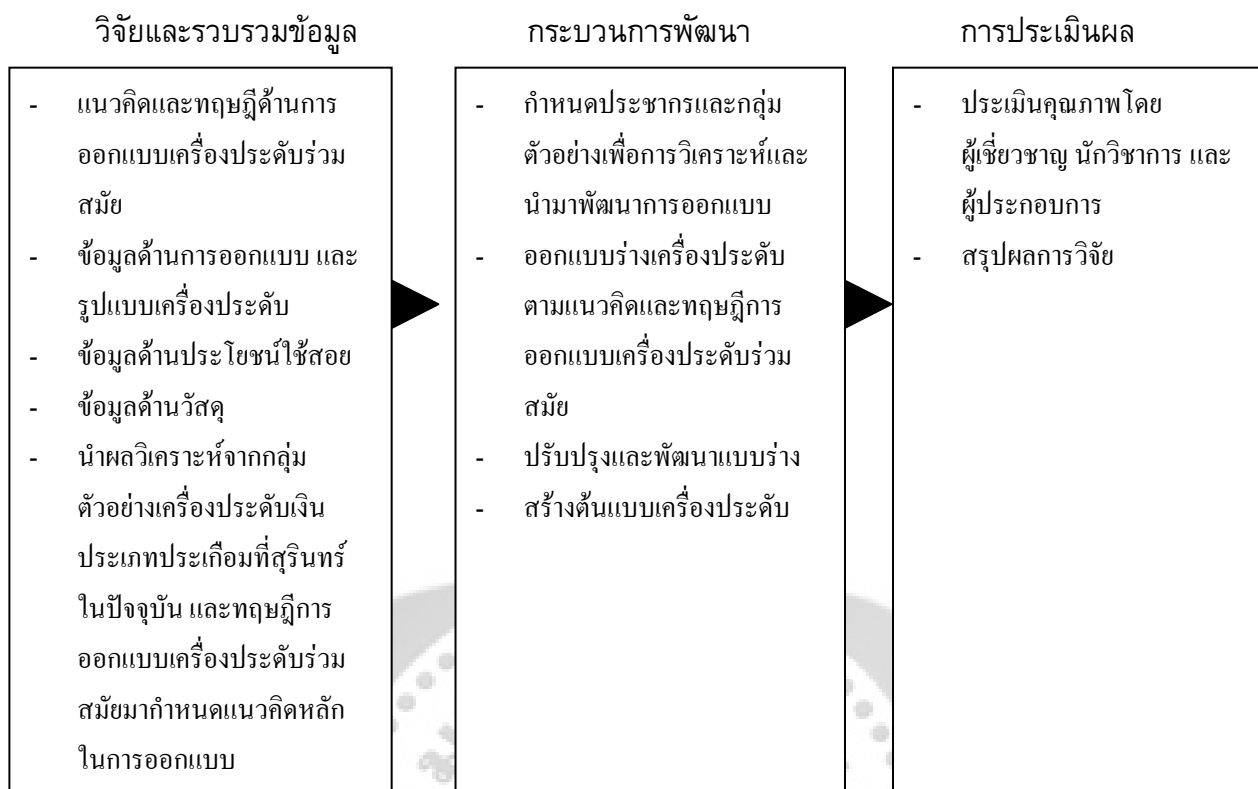
นิยามศัพท์เฉพาะ

เครื่องประดับร่วมสมัย ของที่ใช้ตกแต่งร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีการสวมใส่ ติด ห้อยแขวน หรือวิธีใดก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสวยงาม และใช้ได้ในทุกโอกาส สามารถนำมาจับเข้าคู่ ปรับแต่งประยุกต์เข้ากับเครื่องแต่งกายในยุคปัจจุบัน

ลูกประเก้อม หมายถึง ลูกทองหรือลูกเงินที่นำมาร้อยเป็นเครื่องประดับ เป็นได้ทั้งสร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัด ต่างหู และอื่น ๆ เครื่องประดับประเก้อมสุรินทร์ในปัจจุบันเป็นลูกกลมทำด้วยเงิน เช่นเดียวกับที่อื่นแต่สิ่งที่แตกต่างคือ มีหลากหลายรูปแบบและลวดลาย เนื่องจากทำด้วยแผ่นเงินบางๆที่ดี เป็นรูปต่างๆพร้อมกับอัดครั้งไว้ภายในทำให้สามารถแกะลายได้สะดวก

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

กำหนดแนวทางของการศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย เนื่องด้วยในปัจจุบันการทำลูกประเก้อมในครัวเรือนที่ จังหวัดสุรินทร์มีความซบเซาลง ประกอบกับในปัจจุบันต้นทุนในการทำลูกประเก้อมต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพอื่นกันเป็นส่วนมาก จากที่เคยทำกันเกือบทุกหลังคาเรือนในอดีต ปัจจุบันเหลือครอบครัวที่ทำลูกประเก้อมแบบดั้งเดิมไม่กี่หลังคา รวมถึงความต้องการและค่านิยมในการประดับกายโดยใช้ลูกประเก้อม ลดลง ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐบ้างก็ตาม แต่ยังคงขาดการส่งเสริมและพัฒนาด้านรูปแบบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมที่สามารถคงคุณค่า แสดงอัตลักษณ์ของลูกประเก้อมและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้โดยใช้องค์ความรู้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการกับแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย ที่มีความสอดคล้องกับบริบทและสภาวะการออกแบบในปัจจุบัน ดังนั้นกรอบแนวคิดในการวิจัยจึงสรุปได้ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุรินทร์
2. เครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับร่วมสมัย
4. หลักและพื้นฐานของการออกแบบเครื่องประดับ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุรินทร์

สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ (2550) ได้รวบรวมข้อมูลของจังหวัดสุรินทร์เป็น รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2550 และมีข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์ดังนี้

ความเป็นมา

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานจังหวัดหนึ่งแต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร อาศัยเพียงข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี ตลอดจนคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่เล่าต่อกันมาโดยเชื่อกันว่า พื้นที่ ที่เป็นที่ตั้งของเมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน เคยมีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์เมื่อประมาณ 2,000 ปีล่วงมาแล้วในสมัยที่พวกขอมเรืองอำนาจอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง เมืองสุรินทร์ได้ถูกทิ้งร้างจนกลายเป็นป่าดงอยู่จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2306 หลวงสุรินทร์ภักดี (เซียงปุม) ซึ่งเดิมเป็นหัวหน้าเมืองที่ได้ขอให้เจ้าเมืองพิมายกราบบังคมทูลขอพระกรุณาโปรดเกล้าจากพระเจ้าอยู่หัว พระที่นั่งสุริยามรินทร์ ย้ายหมู่บ้านจากบ้านเมืองที่ มาตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านคูประทาย บริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์ในปัจจุบันนี้เนื่องจากเห็นว่าเป็นบริเวณที่มีชัยภูมิเหมาะสม มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบ 2 ชั้น มีน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพและอยู่อาศัย ต่อมาหลวงสุรินทร์ภักดีได้กระทำความดีความชอบเป็นที่โปรดปราน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านคูประทายเป็น “เมืองประทายสมันต์” และเลื่อนบรรดาศักดิ์หลวงสุรินทร์ภักดี เป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง ให้เป็นเจ้าเมืองปกครอง

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2329) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองประทายสมันต์” เป็น “เมืองสุรินทร์” ตามสร้อยบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมือง เมืองสุรินทร์มีเจ้าเมืองปกครองสืบเชื้อสายกันมารวม 11 คน จนถึง พ.ศ. 2541 ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินเป็นแบบเทศาภิบาลส่วนกลาง จึงได้แต่งตั้งกรุง

ศรีบุรีรักษ์ (สุขุ สุนานนท์) มาดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคนแรกของเมืองสุรินทร์

คำขวัญจังหวัดสุรินทร์

สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท
ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม

ต้นไม้ประจำจังหวัดสุรินทร์

ต้นกันเกรา

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย ระหว่างเส้นแวงที่ 103 องศา และ 105 องศาตะวันออก และระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 และ 16 องศาเหนือ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 450 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 8,124.056 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,077,535 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.58 ของพื้นที่ทั้งประเทศ หรือร้อยละ 4.8 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดบุรีรัมย์

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ทางตอนใต้ของจังหวัด เป็นพื้นที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายลูก มีป่าที่ราบสูงป่าเบญจพรรณตามบริเวณแนวชายแดน (อำเภอบัวเชด อำเภอสังขะ อำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก) ที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ถัดจากบริเวณภูเขาลงมา จะเป็นพื้นที่ราบสูงลุ่มๆ ดอนๆลาดเทมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดมาก (ด้านทิศเหนือของอำเภอปราสาทและอำเภอสังขะ) และจะค่อยๆลาดเทไปทางตอนกลาง และตอนเหนือของจังหวัด

ทางตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม แต่มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอนสลับที่ลุ่มดอนลาดเช่นเดียวกัน (อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอลำตวน และอำเภอศรีณรงค์) แต่ไม่มากเท่าตอนใต้ของจังหวัด

ทางตอนเหนือของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม (อำเภอจอมพระ อำเภอสนม) และที่ราบลุ่ม (อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี และอำเภอโนนนารายณ์) พื้นที่ทางตอนเหนือ จะมีป่าโปร่ง และทุ่งใหญ่อยู่เป็นบางตอน ซึ่งอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลในเขตของ “ทุ่งกุลาร้องไห้” พื้นที่จะต่ำมากในเขตอำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี ทำให้มีน้ำท่วมในฤดูฝน

ภูมิอากาศโดยทั่วไป คล้ายคลึงกับทุกจังหวัดในภาคนี้ ในฤดูฝนจะมีฝนตกหนักในเดือนกันยายน โดยเฉลี่ยแล้วในปี 2549 มีฝนตกประมาณ 112 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 1,545.4 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 35.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 17.9 องศาเซลเซียส

การปกครองและประชากร

ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดสุรินทร์แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 13 อำเภอ 4 อำเภอ 158 ตำบล และ 2,104 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอกาบเชิง อำเภอจอมพระ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอบัวเชด อำเภอปราสาท อำเภอรัตนบุรี อำเภอลำดวน อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสนม อำเภอสังขะ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอศรีณรงค์ อำเภอพนมดงรัก อำเภอเขวาสินรินทร์ และอำเภอโนนนารายณ์

การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล 14 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 158 แห่ง ประชากรทั้งสิ้น 1,375, 257 คน เป็นชาย 687,545 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรทั้งหมด เป็นหญิง 687, 712 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรทั้งหมด และมีประชากรอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 95,248 คน หรือร้อยละ 6.9 ส่วนที่เหลือ 1,280,009 คน หรือร้อยละ 93.1 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล

ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ และสภาพทางเศรษฐกิจ

ป่าไม้ สภาพป่าโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้ คือบริเวณซึ่งติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน ถัดจากบริเวณภูเขา จะเป็นที่ราบสูงลุ่มๆ ดอนๆ ลักษณะลูกคลื่นลอนลาด จังหวัดสุรินทร์มีไม้ที่มีค่าอยู่หลายชนิด เช่น ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะเคียน ไม้ยาง และไม้พลวง เป็นต้น มีพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตป่า จำนวน 1,382,652 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 27.23 ของพื้นที่จังหวัด ไม่มีอุทยานแห่งชาติ มีวนอุทยานจำนวน 2 แห่ง คือวนอุทยานพนมสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ เนื้อที่ 2,500 ไร่ และวนอุทยานป่าสนหนองคู อำเภอสังขะ เนื้อที่ 625 ไร่และมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่งคือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยสำราญ - ห้วยทับทัน อยู่ในพื้นที่อำเภอพนมดงรัก, อำเภอกาบเชิง, อำเภอสังขะ และอำเภอบัวเชด เนื้อที่ 313,750 ไร่

แหล่งน้ำ มีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 8 สายดังนี้คือ แม่น้ำมูล ลำน้ำชี ห้วยเสนง ลำห้วยพลับพลา ลำห้วยระวี ลำห้วยทับทัน ลำห้วยระหารและลำห้วยแก้ว เป็นลำน้ำที่ทำประโยชน์ให้แก่จังหวัดสุรินทร์ แหล่งน้ำที่มีอยู่โดยทั่วไปมักจะแห้งขอดในฤดูร้อน มีเพียงลำน้ำมูลเท่านั้นที่มีน้ำขังตลอดปี สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามยังมีโครงการชลประทานห้วยเสนงและอ่างเก็บน้ำต่างๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ทั้งในด้านเกษตร และการอุปโภคได้

อาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุรินทร์ ยังคงประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมี การทำนาข้าวเจ้า ทำสวน และเพาะปลูกพืชไร่นิตต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปอแก้ว อาชีพที่สำคัญรองลงมาคือ การเลี้ยงไหม และการบริการ

สภาพทางเศรษฐกิจ จากรายงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดสุรินทร์มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาประจำปี 38,301 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อหัว (Per capita GPP) 25,573 บาท จัดเป็นอันดับที่ 73 ของประเทศ และเป็นอันดับที่ 16 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดสุรินทร์มีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดใช้เดินทางติดต่อภายในจังหวัด และการติดต่อระหว่างจังหวัดได้โดยมีเส้นทางติดต่อระหว่างตำบล และหมู่บ้านในชนบท ซึ่งสามารถใช้ในการเดินทาง และการขนส่งผลผลิตต่างๆได้ นอกจากนี้ยังมีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอสำโรงทาบ รวมระยะทาง 65 กิโลเมตร

การสาธารณสุข

ในปีงบประมาณ 2549 มีการประปา 10 แห่ง มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น 20,367,000 ลูกบาศก์เมตร มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าภายในจังหวัดสุรินทร์ 462.9 ล้านยูนิต ให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 272,729 ราย

ทางการศึกษา ปีการศึกษา 2549 จังหวัดสุรินทร์ มีโรงเรียนจำนวน 862 แห่ง มีห้องเรียน 9,976 ห้อง ครู 10,655 คน นักเรียน 253,218 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน 25 คน และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 24 คน

การสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2549 มีโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนรวม 17 แห่ง แพทย์ 172 คน พยาบาล 1,289 คน จำนวนเตียงผู้ป่วย 1,696 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 7,996 และประชากรต่อเตียงผู้ป่วย 1 เตียง เท่ากับ 811

หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ผ้าไหมยกทองโบราณ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์

ผ้าไหมมัดหมี่ลายโฮล บ้านนาแห้ว ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์

บ้านทนงรัตน์ ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์

บ้านนาตั้ง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์

บ้านโคกสะอาด ตำบลคูตัน อำเภอกาบเชิง

ผ้าไหมลายอัมปรม บ้านยางจรม ตำบลตำตม อำเภอลำดวน

บ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์

บ้านสตอ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์

บ้านท่าสวายจ๊ะ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์

ผ้าไหมยกดอก บ้านตู่หนาหนองไผ่ ตำบลตู่หนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี

บ้านเขวาสินรินทร์ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์

ผ้าไหมลายโสร่งหางกระรอก	บ้านประทุน ตำบลแตล อำเภอเมืองศีขรภูมิ
ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้ว	บ้านสวายจี่ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์
ผ้าไหมมัดหมี่	บ้านสามโค ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์
	บ้านตานง ตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม
	บ้านสวายจี่ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์
ผ้าไหมมัดหมี่ข้อ	บ้านตาโต ตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าตูม
ผักกาดหวาน	บ้านละหุ่ง ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์
เครื่องเงิน	บ้านสตอ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
	บ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
	บ้านนาตั้ง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
ข้าวหอมมะลิอินทรีย์	สหกรณ์การเกษตรอินทรีย์พิพิธประชานาถจำกัด
	บ้านตระแสง ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์
ไวน์ผลไม้ป่า	บ้านสันติสุข ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต
กอละแม	บ้านระแงง บ้านตลาดระแงงเหนือ ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ
จักสานหวาย	บ้านบุทม ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์
ผลิตภัณฑ์จากไม้ประดู่ไม้ขยุง	บ้านสตอ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
ดอกไม้ประดิษฐ์	บ้านกระทุ่ม ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ
	บ้านไผ่น้อย ตำบลไผ่ อำเภอรัตนบุรี
ผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร	บ้านทำเนียบ ตำบลช้างปี อำเภอเมืองศีขรภูมิ

2. เครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ (2542: ออนไลน์) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการทำเครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์ เครื่องเงินของตำบลเขวาสินรินทร์ เมื่อราวประมาณ 270 ปีเศษ ประชาชนชาวเขมรกลุ่มหนึ่งได้อพยพหนีออกมาจากกรุงพนมเปญ ข้ามภูเขาบรรทัดมาตั้งภูมิลำเนาที่บ้านแมงมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ในปัจจุบันนี้ต่อมาชาวเขมรกลุ่มนี้ได้สืบเสาะแสวงหาภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อที่จะตั้งภูมิลำเนาอยู่ให้มั่นคงถาวรจึงได้พบแหล่งใหม่ คือ "โคกเมือง" หรือเรียกว่า "ผไทสมันท์" ซึ่งเป็นเมืองร้างจึงได้พาลูกหลานอพยพมาจากแมงมุดมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่ผไทสมันท์ คือ ในเมืองสุรินทร์ในปัจจุบันนี้

ชาวเขมรกลุ่มนี้มีความสามารถในการตีทองรูปพรรณ เป็นเครื่องประดับ และต่อมาได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ลูกหลานบ้านเขวาช บ้านโชคและบ้านสตอ สมัยก่อนชาวบ้านมักรวบรวมทองเอาไว้เป็นเม็ดบ้าง เป็นแผ่นบ้าง ซึ่งถือว่ามรดกของวงศ์ตระกูล บางคนนำมาจ้างให้ลูกหลานชาวเขมร

กลุ่มนี้ตีแปรสภาพเป็นรูปพรรณเครื่องประดับต่างๆ เช่น เครื่องประดับคอ ข้อมือ เรียกว่า " จาร " หรือ "ตะกรุด" หรือ ปะคำ เครื่องประดับหู เรียกว่า ตะเกา หรือ ขจร (ตุ้มหู) ฯลฯ

สมัยต่อมาลูกหลานที่สืบทอดเป็นช่างต่อมาจากบรรพบุรุษ ได้แก่รุ่นขุนสินรินทร์ บำรุง อดีตกำนันตำบลเขวาสินรินทร์ ต่อมารุ่นหลังอีก ได้แก่รุ่นของช่าง มุตตะโสภา อดีตกำนันตำบลเขวาสินรินทร์ และ คานสุทธิกับอดีตผู้ใหญ่บ้านโชค งานทำทองรูปพรรณเป็นเครื่องประดับนี้ สมัยนั้นไม่เฉพาะรับจ้างทำตามจังหวัดสุรินทร์เท่านั้น ท่านยังพาลูกหลานของท่านหาบหามเสียบียงอาหารเดินทางรอนแรมไปรับจ้างทำตามต่างจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ เป็นต้น

ราวประมาณ พ.ศ. 2500 - 2521 งานทำทองรูปพรรณเป็นเครื่องประดับนี้ได้หยุดชะงักไประยะหนึ่ง เนื่องจากบ้านเมืองที่ความเจริญก้าวหน้าการคมนาคมสะดวก มีถนนหนทางไปมาหาสู่ระหว่างชนบทกับตัวเมือง ชาวบ้านส่วนมากจึงนิยมให้ทองรูปพรรณจากห้างร้านมากกว่า

ต่อมาเมื่อปี 2522 สवास มุตตะโสภา , เขียร ผจญกล้า, ป่วน เจียวทอง, พลอน ผจญกล้า และทีน ชิงชัย ได้ช่วยกันอนุรักษ์หัตถกรรมนี้ไว้ และได้นำลูกหลานฟื้นฟูหัตถกรรมนี้ขึ้นมาอีกครั้ง คราวนี้ได้เปลี่ยนจากเครื่องประดับทองมาเป็นเครื่องประดับ ตามความนิยมของยุคและสมัย เรียกว่า หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องประดับเงิน

ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเขวาสินรินทร์ (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์ว่า เมื่อประมาณ 270 ปีมาแล้วในกรุงเทพมหานครเกิดกัมพูชา เกิดกรณีพิพาทกับญวนครั้งประชาชนได้รับความเดือดร้อนและเปื้อนหนายสงครามที่ยืดยาว ครอบครวัตทวดซึ่งเป็นตระกูลผู้มีฐานะดีในกัมพูชา ได้พาครอบครัวอพยพข้ามภูเขาบรทัด เข้ามาอยู่บ้านแห่งมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ปัจจุบัน ต่อมาได้สืบเสาะพื้นที่ตั้งภูมิลำเนาใหม่ มาที่บ้านโคกเมือง ประทายสมันต์ คือบริเวณที่ตั้งของจังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน ตาทวดมีความรู้ความสามารถทางฝีมือช่างตีทอง ดีเงิน เป็นเครื่องประดับ ที่ติดตัวมาจากภูมิลำเนาเดิม เมื่อมาอยู่ที่ใหม่ ยามว่างท่านก็จะทำอยู่ประจำ

ตาทวดมีบุตร 3 คน บุตรคนที่ 3 ชื่อตาแก้ว เป็นบุคคลที่มีความสนใจ ในด้านการตีเงินตีทองเป็นพิเศษกว่าคนอื่น ตาทวดจึงถ่ายทอดวิชาความรู้ทั้งหมดให้กับตาแก้วและได้สืบทอดมรดกมาจนมีความชำนาญ ต่อมาตาแก้วแต่งงานมีบุตรหลายคน คนสุดท้ายชื่อตาเปิด ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รำลือในด้านการตีทอง ดีเงินมาก จนมาแต่งงานกับนางซ้อม ชาวบ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ ได้ย้ายมาอยู่บ้านโชคกับภรรยาและยึดอาชีพการทำเครื่องเงิน หาเลี้ยงครอบครัวจนมีบุตรด้วยกัน 5 คน ทุกคนมีความรู้สืบทอดช่างตีเงินและตีทอง แต่ที่มีฝีมือปราณีตมากที่สุดคือ ตาเกิด มุตตะโสภา อดีตกำนันตำบลเขวาสินรินทร์ และตาตุ้ม มุตตะโสภา ทั้งสองท่านได้ถ่ายทอดฝีมือช่างให้กับลูกหลาน และชาวบ้านอย่างจริงใจโดยไม่มี การปิดบัง ทำให้ช่างเครื่องเงินเครื่องทองแพร่หลายไปยังเพื่อนบ้านใกล้เคียงขึ้น ต่อมาทองมีราคาสูงขึ้นมาก จึงได้หันมาทำเครื่องเงินเป็น อย่างเดียว โดยดัดแปลงรูปแบบและลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แปลกตา กลายเป็นสินค้า หัตถกรรมท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับกว้างขวางทั่วไปในจังหวัด ต่างจังหวัดและต่างประเทศ

หมู่บ้านเครื่องเงินเป็นหมู่บ้านที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าไปศึกษา และซื้อหาเครื่องเงินมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีงานทำตลอดปี มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานไปขายแรงงานในกรุงเทพฯ การแกะสลักบนเครื่องเงินนั้น นับว่าเป็นศิลปะที่ปราณีตละเอียดอ่อนมาก จะงดงามขึ้นอยู่กับรูปทรงและฝีมือการแกะสลักเป็นสำคัญ สวาสน มุตตะโสภา ช่างเครื่องเงินอาวุโส และมีผลงานยอดเยี่ยมได้เล่าให้ฟังว่า “ลายเครื่องเงิน จะแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกลายโบราณ คือการแกะสลักที่เคยทำมาแต่โบราณ เช่น กลีบบัว ดอกพิกุล เป็นลายที่เก่าแก่ที่มีความงดงามสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังมีลายดอกจัน ลายไทย ชำมหลามตัด เป็นต้น ประเภทสอง ลายปัจจุบัน เป็นลายที่คิดขึ้นเองตามใจชอบ เช่น ลายใบไม้ ลายพระอาทิตย์ ลายฟักทอง เป็นต้น”

ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องเงินในสมัยก่อนนั้น ชาวบ้านมักนิยมใส่สร้อยเงิน ที่ร้อยลูกประคำ สลักกับตะกรุดลงยันต์ ลงเวทย์มนต์คาถา ถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์เมื่อมีไว้กับตัวทำให้เกิดความสบายใจเป็นสิริมงคลกับตนเอง มีความสุขความเจริญ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องรางของขลัง แตกต่างกับปัจจุบันซึ่งใช้เป็นที่ประดับที่ใส่เพียงดูสวยงาม แต่บางคนก็ยังมีเชื่อส่วนนี้อยู่บ้าง เมื่อใส่แล้วถูกโฉลกกับหินประยูคต์ หินสีต่างๆที่กำลังเป็นแฟชั่นยุคนี้

ช่างเครื่องเงิน มีความภาคภูมิใจในอาชีพหัตถกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่า หัตถกรรมที่ไม่ต้องอาศัยโรงงานในการผลิต มีเพียงครอบครัว พ่อแม่ลูกเป็นความผูกพันกันมาแต่อดีตที่ควรอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมนี้ไว้ เป็นอาชีพที่สร้างเสริมรายได้ทางหนึ่งที่ไม่ต้องไปดิ้นรนหาแสวงหาในเมืองหลวง ผลงานทุกชิ้นที่นี้คือ “คุณค่าทางวัฒนธรรมที่ยังคงได้รับการสืบทอดสู่ลูกหลานรุ่นต่อรุ่นที่ควรอนุรักษ์ไว้อยู่คู่เมืองสุรินทร์สืบไป” หัตถกรรมเครื่องเงินเขวาสินรินทร์ ยังได้ยกเป็นผลงาน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ตามนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อประกอบอาชีพทำเครื่องประดับเงิน

กอบกุล ชานาญหอม (2537: 41-42) ได้กล่าวถึงปัจจัยการประกอบอาชีพทำเครื่องเงินว่า จากการได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการทั้ง 3 หมู่บ้านคือ ชาวบ้านโชค บ้านเขวาสินรินทร์ และบ้านสตอ ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัวที่ส่งผลให้มีการประกอบอาชีพทำเครื่องเงิน จะเห็นได้ว่าในแต่ละครอบครัวไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าครอบครัวและบุคคลในครอบครัวคนใดคนหนึ่งต้องมีความรอบรู้เข้าใจอย่างหนึ่งหรือมากกว่าในประเด็นต่างๆ ซึ่งความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่เห็นว่า บุคคลในครอบครัวผู้ประกอบการต้องรู้วิธีการผลิต และรู้จักวิธีจำหน่ายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 นอกจากนี้ผู้ประกอบการจกต้องรู้จักวิธีคิดรายรับรายจ่าย คิดดอกเบี้ยเป็น ร้อยละ 98.00 ต้องรู้จักคิดต้นทุน กำไร ขาดทุน เป็นร้อยละ 97.00 ต้องรู้จักแหล่งจำหน่าย (ตลาดจำหน่าย) ร้อยละ 83.00 รวมทั้งต้องรู้จักผู้บริโภค (ผู้ซื้อ) ร้อยละ 57.00 และรู้จักงบประมาณซึ่งเป็นร้อยละ 52.00

จากการสัมภาษณ์ป่วน เจียวทอง (2552: สัมภาษณ์) ครูเครื่องเงินโบราณจังหวัดสุรินทร์ได้กล่าวถึงปัจจัยการประกอบอาชีพทำเครื่องเงินว่าครอบครัว เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมาก เพราะการทำเครื่องเงินในแต่ละขั้นตอนมีความปราณีตสูงต้องอาศัยความชำนาญ ซึ่งช่างแต่ละคนก็จะมี

ถนัดเฉพาะด้าน และช่างเหล่านั้นส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานของลุงปวนเอง จึงทำให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและลุล่วง ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ เช่นการจัดจำหน่ายนั้นเป็นเพียงปัจจัยรองเพราะมีตลาดรองรับอยู่แล้ว มีการเปิดหน้าร้านที่บ้าน แสดงสินค้าสำหรับลูกค้าประจำและชาจร และมีผลงานวางขายที่ศูนย์ศิลปะหัตถกรรมระหว่างประเทศ (บางไทร) อีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ปัญญา บุตรชาติ (2552: สัมภาษณ์) ประธานกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินและทองเหลืองบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ได้กล่าวถึงปัจจัยการประกอบอาชีพทำเครื่องเงินทำนองเดียวกันว่า ครอบครัวและญาติพี่น้อง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะในสมัยก่อนที่ลุงปัญญาเริ่มอาชีพทำเครื่องเงินก็มีญาติแนะนำเรื่องเครื่องเงิน จึงได้สนใจมาศึกษาประวัติและวิธีการทำเครื่องเงินสุรินทร์ เริ่มแรกลุงได้ไปขอให้ช่างแถบนั้นสอนให้ แต่ไม่มีใครยอมสอนให้ เมื่อได้ทราบว่าลูกสะใภ้ชื่อพิรุณมีความสามารถในการทำเครื่องเงินมาสอนให้ หลังจากที่เรียนกับลูกสะใภ้แล้ว ลุงก็ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจนชำนาญ และมาสอน ภรรยา บุตร และธิดา ทั้ง 5 จำทำได้และเกิดความชำนาญ การทำเครื่องเงินของครอบครัวลุงปัญญาจึงมีประสิทธิภาพและคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด ในภายหลังเหลือเพียงตนและภรรยาเท่านั้นที่ยังทำ ต้องมีการจ้างช่างคนอื่นมาช่วยทำในบางขั้นตอน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ เป็นเพียงปัจจัยย่อยเท่านั้น เช่น การจัดจำหน่าย ผู้บริโภค ฯลฯ เพราะมีลูกค้าประจำและแหล่งจำหน่ายประจำคือที่กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินและทองเหลืองหมู่บ้านนาตังอยู่แล้ว

จึงสรุปถึงปัจจัยในการประกอบอาชีพทำเครื่องประดับเงินได้ว่า ความพร้อมของครอบครัวด้านทักษะและประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะในการทำเครื่องเงินในแต่ละขั้นตอนเป็นเรื่องปราณีต ช่างต้องมีความชำนาญและมีทักษะเฉพาะด้าน ซึ่งหากเป็นคนในครอบครัวก็จะถ่ายทอดการฝึกฝน และถ่ายทอดการประสานงาน ทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยอื่นๆ เช่นการจัดจำหน่าย ผู้บริโภค เป็นเพียงปัจจัยย่อยเท่านั้น

การทำเครื่องประดับเงินที่จังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ปัญญา บุตรชาติ (2552: สัมภาษณ์) ประธานกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินและทองเหลืองบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ถึงการทำเครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์ว่าเป็นหัตถกรรมพื้นเมืองที่สืบทอดต่อกันมาแต่โบราณ มีที่มาจากอินเดีย ลงไปนครศรีธรรมราช ลงมากัมพูชา เข้ามาอีสาน และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งช่างที่อพยพมานั้นเป็นชาวเขมรทั้งหมด โดยสืบทอดต่อกันมาในครอบครัวของชาวเขมรกลุ่มที่อพยพมา ในสมัยก่อนการทำเครื่องประดับนี้จะมีเฉพาะสำหรับในวังเท่านั้น ไม่มีการทำเครื่องประดับสำหรับชาวบ้านธรรมดาทั่วไป จะทำจากทองเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปมาชาวเขมรกลุ่มนี้ก็ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกหลานบ้านเขวาสินรินทร์ บ้านโชค และบ้านสตอ และได้พัฒนาจากการใช้ทองมาเป็นเงินตามกาลสมัยนิยม ซึ่งทำกันอย่างแพร่หลายแทบจะทุกหลังคาเรือน ไม่ว่าจะทำเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมก็ตาม

ด้วยเหตุผลข้างต้น หัตถกรรมการทำลูกประเก้อมจึงเป็นอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมทั้งในดำนงบประมาณและการประชาสัมพันธ์จากรัฐบาล ที่ข้อมูลจากแผนบริหารงานทั่วไปมี

ข้อบัญญัติในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2552-2554 องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ระบุถึงแผนการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพให้เกษตรกรในช่วงเว้นว่างฤดูทำนา และการเลี้ยงโคกระบือ ดังนี้

หน้า 51 ข้อ 8 อุดหนุนกลุ่มทำเครื่องประดับเงินและทองเหลือง ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินและทองเหลือง ตั้งไว้ 100,000 บาท เพื่อจ่ายเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนของกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินและทองเหลืองบ้านนาตัง หมู่ที่ 8 ตั้งจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของ ซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาสามปี หน้า 60 ข้อ 3 (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 51)

หน้า 52 ข้อ 16 อุดหนุนกลุ่มทำเครื่องประดับเงิน บ้านโชค หมู่ที่ 3 ตั้งไว้ 50,000 บาท เพื่อจ่ายเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่ม ตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนทั่วไป ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาสามปี หน้า 61 ข้อ 2 (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 52)

หน้า 52 ข้อ 17 อุดหนุนกลุ่มพัฒนาอาชีพและส่งเสริมหัตถกรรมเครื่องเงิน บ้านโชคหัวแรด หมู่ที่ 4 ตั้งไว้ 50,000 บาท เพื่อจ่ายเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่ม ตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนทั่วไป ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาสามปี หน้า 61 ข้อ 2 (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 52)

หน้า 53 ข้อ 18 อุดหนุนกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงิน บ้านโชคหัวแรด หมู่ที่ 4 ตั้งไว้ 15,000 บาท เพื่อจ่ายเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่ม ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาสามปี หน้า 66 ข้อ 4 (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 53)

หน้า 53 ข้อ 23 อุดหนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องประดับ บ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตั้งไว้ 15,000 บาท เพื่อจ่ายเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่ม ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งบรรจุในแผนพัฒนาสามปี หน้า 66 ข้อ 4 (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 53)

ด้านเงินอุดหนุนเอกชน (องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 54) จำนวน 555,000 บาท มีรายการอุดหนุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 4 อาชีพ (จาก 7 รายการ: กลุ่มทอผ้าไหม 2 รายการ, กลุ่มเกษตรกรรมธรรมชาติ 1 รายการ, อบรมทำเครื่องเงิน 1 รายการ อบรมทำปุ๋ยชีวภาพ 3 รายการ) มีรายละเอียดงบประมาณเพื่อส่งเสริมหัตถกรรมเครื่องเงิน หน้า 54 ระบุว่า

อุดหนุนโครงการฝึกอบรมทำเครื่องเงิน ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ที่ 3 ตั้งไว้ 93,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในโครงการฝึกอบรมทำเครื่องเงิน ตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนทั่วไป ซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาสามปี ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวทางพัฒนากลุ่มอาชีพ หน้า 94 ข้อ 2

(องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2552: 54)

จากข้อมูลจะเห็นว่าอาชีพการทำเครื่องเงินจัดเป็นอาชีพหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญและมีความพยายามที่จะสนับสนุน แต่อาชีพการทำลูกประเกือกก็ยังคงชบเซาในชุมชนไม่มีผู้สนใจที่จะเรียนรู้และสืบสานการทำลูกประเกือกเพิ่มขึ้นเท่าใดนัก

จากการสัมภาษณ์บุญศรี ภารพุทธา ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านบึง (2553: สัมภาษณ์) พบว่า ถึงแม้รัฐบาลจะมีงบประมาณสนับสนุนกลุ่ม แต่ด้วยเงื่อนไขของนโยบายที่ซับซ้อนนำมาใช้ในเชิงปฏิบัติที่เป็นจริงได้ยาก เช่น งบประมาณที่รัฐได้จัดสรรให้เพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ จะเบิกนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อ ต้องรวมเป็นกลุ่มอาชีพที่มีจำนวนสมาชิกเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนที่รัฐบาลระบุไว้ขั้นต่ำ และกลุ่มอาชีพนั้นจะต้องมีการจัดหาสถานที่สำหรับเป็นที่ประกอบของกลุ่มอาชีพนั้นๆ กลุ่มอาชีพจึงต้องมีการรวบรวมเงินเพื่อจัดหาสถานที่ หรือมีคนสละพื้นที่ให้เพื่อทำกินส่วนรวม ซึ่งเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เมื่อสามารถหาสถานที่และจัดตั้งกลุ่มอาชีพได้ แต่ก็ยังต้องประสบกับปัญหาที่ตามมาคือของหาย สมาชิกในกลุ่มชุมชนต้องคอยเฝ้าระวัง การส่งเสริมของรัฐบาลดังกล่าวถึงจึงเหมือนกับการเพิ่มภาระให้มากกว่าช่วยสนับสนุนและแก้ไข ทั้งยังไม่มีความพร้อมด้านบุคลากร เพราะเป็นงานฝีมือที่ต้องใช้ความปราณีและความละเอียดสูงในการทำงาน จึงต้องมีการคัดสรรบุคลากร เช่นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากสมาชิกจำนวน 35 สามารถ ทำเครื่องเงินได้จริงๆแค่ 5 คน และอาจมีเพียง 1 ใน 50 คนที่มีฝีมือในการทำลูกประเกือก รวมถึงต้นทุนของโลหะเงินซึ่งเป็นวัสดุหลักในการทำลูกประเกือกมีราคาสูงขึ้นมาก ประกอบกับการซื้อลูกประเกือกในประเทศน้อยกว่าการทำตามสั่งเพื่อส่งขายแบบประมูลต่างประเทศ จึงส่งผลให้เหลือครอบครัวที่ทำลูกประเกือกแบบดั้งเดิมอย่างครอบครัวของเพชรรัตน์ ชาวานาไม่ก็หลังคา

เมื่อพิจารณาจากนโยบายการส่งเสริมอาชีพ นอกจากการส่งเสริมด้านงบประมาณแล้วรัฐควรใส่ใจและให้ความสำคัญในการขยายโอกาสทางการตลาดแก่กลุ่มอาชีพหัตถกรรมเครื่องเงินด้วย เพราะในแผนนโยบายการช่วยเหลือเงินประมาณเพื่อให้ชาวบ้านนำไปต่อยอดทำมาหาเลี้ยงชีพการทำเครื่องเงินที่สำคัญเหมือนเป็นการสืบสานและอนุรักษ์อาชีพมากกว่าการพัฒนา ตามแผนนโยบายที่ผ่านมาไม่มีการกล่าวถึงเรื่องการพัฒนาแบบให้ตรงกับความต้องการของตลาดในปัจจุบันเลย รัฐบาลควรมีการส่งเสริมด้านการพัฒนาด้านรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเกือกที่สามารถช่วยขยายโอกาสทางการตลาดของเครื่องประดับเงินของจังหวัดสุรินทร์ด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับให้เข้ากับยุคสมัยแต่สามารถคงคุณค่าและอัตลักษณ์ของลูกประเกือกได้

รูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเกือก

ในสมัยก่อนรูปแบบของเครื่องประดับเงินสุรินทร์จะมาจากการเลียนแบบธรรมชาติ เช่นตะเกา มาจากการที่นางสนมไปประภาสป่าแล้วเห็นดอกไม้แปลกๆ ก็นำมาให้ช่างออกแบบทำเป็นเครื่องประดับให้ ส่วนประเกือกนั้นแต่เดิมเป็นเครื่องมือในการบริการ ประกอบการนับเม็ดประจำทำจากดินบ้างไม้บ้างและมาประยุกต์มาทำด้วยเงินภายหลังจากที่ผู้คนได้ประยุกต์นำมาใช้เป็นเครื่องประดับ และได้พัฒนารูปแบบและลวดลายต่อมาเรื่อยๆ

ในปัจจุบันจะมีการทำเครื่องประดับเงินประเภทประเก็มออกเป็น 2 แบบใหญ่ๆ คือ การทำลูกประเก็มแบบดั้งเดิมเพื่ออนุรักษ์และยังเป็นที่ยอดนิยมคือรูปทรงกลมลายกลีบบัว และลูกประเก็มยุคปัจจุบันที่พัฒนาตามกาลสมัย

เพชรรัตน์ ชาวนา เจ้าของกิจการร้านเครื่องเงินและเครื่องไม้ร่วมกับบิดา ป่วน เจียวทอง (2553:สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและขนาดของเครื่องประดับเงินลูกประเก็มว่า โดยทั่วไปมีขนาด 0.3–3.0 cm โดยขนาดที่มีการผลิตมากที่สุดในท้องตลาดคือ 0.7 cm, 1.0 cm, 1.2 cm (0.5-1.5 cm โดยเฉลี่ย) สามารถแบ่งกลุ่มตามรูปทรงออกได้เป็น 8 รูปทรงใหญ่ๆ รูปทรงที่มีการผลิตมากที่สุดคือรูปทรงกลม รูปทรงเหล่านี้นับรูปจากรูปทรงเรขาคณิตทั้งสิ้น ดังนี้

1. รูปทรงกลม

ภาพประกอบ 1 ลูกประเก็ม ขนาด 1.2 cm

2. รูปทรงเหลี่ยมเพชร

ภาพประกอบ 2 ขนาดของลูกประเก็ม 1.2 cm

3. รูปทรงตะโพน (รูปทรงรี)

ภาพประกอบ 3 ขนาดของลูกประเก็ม 0.5 cm

4. รูปทรงถุงเงิน (รูปทรงกระบอก)

ภาพประกอบ 4 ขนาดของลูกประเก้อม 2.0 cm

5. รูปแบบทรงไข่แมงมุม (รูปทรงกระบอกสั้น)

ภาพประกอบ 5 ขนาดของลูกประเก้อม 1.5 cm

6. รูปแบบทรงแมงดา (รูปทรงสี่เหลี่ยม)

ภาพประกอบ 6 ขนาดของลูกประเก้อม 2.5 cm

7. รูปแบบทรงแมงดาตัวผู้ (รูปทรงสามเหลี่ยม)

ภาพประกอบ 7 ขนาดของลูกประเก้อม 3.0 cm

8. รูปทรงกรวย

ภาพประกอบ 8 ขนาดของลูกประเก้อม 2.2 cm

ลวดลายเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม

แบ่งเป็น 2 แบบใหญ่ๆ คือ

1. ลวดลายแบบดั้งเดิม

- ลายกลีบบัว มาจากการเลียนแบบกลีบบัว เป็นลวดลายเดียวที่สืบทอดมาแต่โบราณ นอกนั้นเป็นลวดลายที่คิดขึ้นมาใหม่ภายหลังแล้วทั้งสิ้น

ภาพประกอบ 9 ขนาดของลูกประเก้อม 1.2 cm

2. ลวดลายตามกาลสมัย

ประเก้อมมีการพัฒนารูปแบบและลวดลายอยู่เสมอ แต่จะมีเพียงไม่กี่แบบที่เป็นที่นิยมของตลาดและมีการสั่งผลิตอยู่เสมอ ดังนี้

- ลายพิกุล

ภาพประกอบ 10 ขนาดของลูกประเก้อม 2.5 cm

- ลายดอกจัน

ภาพประกอบ 11 ขนาดของลูกประเก็อม 0.7 CM

- ลายร่างแห

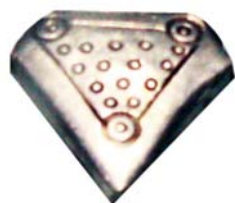
ภาพประกอบ 12 ขนาดของลูกประเก็อม 0.5 cm

- ลายเกลียวเชือก

ภาพประกอบ 13 ขนาดของลูกประเก็อม 1.0 cm

- ลายข้าวหลามตัด

ภาพประกอบ 14 ขนาดของลูกประเก็อม 3.0 cm

ภาพประกอบ 15 ตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมในปัจจุบัน

3. เครื่องประดับร่วมสมัย

โดยทั่วไปนั้นเครื่องประดับจะถูกมองว่าเป็นของที่มีค่า ทำให้เกิดการตั้งคำถามว่า คุณค่านั้นคืออะไร อะไรทำให้เกิดคุณค่าในงานเครื่องประดับ หรือว่าคุณค่าของเครื่องประดับคือบทบาทเครื่องประดับต่อสังคม โดยเฉพาะคุณค่าที่ภายในเป็นแก่นแท้ของสิ่งนั้นๆ สำหรับศิลปินผู้สร้างงานเครื่องประดับในปัจจุบันนี้นั้น คุณค่าของเครื่องประดับไม่ได้ถูกผูกไว้กับมูลค่าของวัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างงานเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป (สำนักงานศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. 2552: Online)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2545: 18) ได้กล่าวถึงข้อคิดสำหรับแบบแผนในการออกแบบว่า นักออกแบบจะต้องระวังในการติดอยู่กับเส้นทางประวัติศาสตร์ ในทางกลับกัน ก็ต้องระวังรูปแบบที่เป็นเพียงแฟชั่นและเติบโตอยู่นอกเหนือการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ เพราะจะขาดตกบกพร่องการบูรณาการทางความคิด แบบแผนที่มองเป็นได้จะโดดเด่นก็ต่อเมื่อ มันเกิดจากผลของการทำงานที่สัมพันธ์หรือยืนอยู่บนความคุ้นเคยด้วย

จะเห็นได้ว่า การทำให้เครื่องประดับมีคุณค่าและมูลค่า ไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุมูลค่ามหาศาล เช่นก่อน แต่กลับอยู่ที่การออกแบบที่ดี มีการศึกษารวบรวมข้อมูล มีการอิงบนพื้นฐานประวัติศาสตร์

ศิลปินอาร์ย สุธิพันธ์ (2535: 113-115) ได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวงการออกแบบว่า ในราวปลายศตวรรษที่ 19 เมืองค์ประกอบในการออกแบบใหม่เกิดขึ้นในยุโรปทั่วไปและอเมริกา ซึ่งมีลักษณะเด่นๆคือ การนำเส้นคดโค้ง ซึ่งได้จากธรรมชาติ (Natural Motif) มาเป็นส่วนประกอบ สำหรับการออกแบบ และมีการใช้สีเรียบแบบ (Flat Paint) และการนำลักษณะศิลปกรรมในอดีตกลับมาทำใหม่ นิยามความหมายของการออกแบบมีความหมายกว้างขึ้นจากเดิม ตามความเข้าใจต่างกันแต่อาจจะตกลงกันได้ว่า การออกแบบหมายถึงการสร้างสรรคสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์และความงาม ด้วยการนำส่วนประกอบของการออกแบบมาใช้ (Element of Design) และหมายถึงการปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (Organize and reorganize) การออกแบบแบ่งออกได้ 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ การออกแบบประโยชน์ใช้สอย (Functional Design) และการออกแบบโครงสร้างให้เหมาะสมงดงาม (Structural Design) นอกจากแบบใหญ่ๆดังกล่าว อาจแบ่งย่อยออกไปได้อีกหลายแบบ เช่น

- การออกแบบโครงสร้าง (Structural Design)
- การออกแบบประโยชน์ (Functional Design)
- การออกแบบเรขาคณิต (Geometrical Design)
- การออกแบบแอบสแตรก (Abstract Design)
- การออกแบบเหมือนจริง (Realistic Design)
- การออกแบบตกแต่ง (Decorative Design)

ในการออกแบบใดๆมักจะเป็นการออกแบบรวมแบบของการออกแบบหลายอย่างดังกล่าวไว้ด้วยกัน ไม่เป็นแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การออกแบบเก้าอี้ อาจเป็ที่ให้ความสบายเวลานั่ง แต่ด้วยการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมของผู้ออกแบบ และสัดส่วนที่ถูกต้อง อาจจะมีคุณค่าทางความงามแฝงอยู่ด้วย

ปาริชาติ ยอดคำป็น (2552: สัมภาษณ์) ข้าราชการในกองศิลปกรรม ฝ่ายอนุรักษ์เครื่องราชภัณฑ์ หน่วยช่างทองหลวง และอาจารย์สาขาวิชาออกแบบเครื่องประดับ กาญจนานิเชกวิทยา ลัย ช่างทองหลวงได้กล่าวถึงเครื่องประดับร่วมสมัยว่า เป็นเครื่องประดับที่มีลักษณะ ลวดลายร่วมสมัยใหม่และเก่าแต่ไม่เกินระยะเวลา 30 ปี เพราะยุคสมัยในปัจจุบันเปลี่ยนไปเร็ว ลักษณะของเครื่องประดับร่วมสมัยจะต้องมีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง (multi-function) มีลูกเล่น เช่น งานออกแบบแหวน หัวแหวนสามารถหมุนได้ เปลี่ยนแบบหัวแหวน หรือเปลี่ยนสีได้ตามที่ผู้สวมใส่ต้องการ ผู้สวมใส่จะรู้สึกมีส่วนร่วมกับการทำงาน ทำให้เกิดความผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งกับเครื่องประดับ ทั้งนี้ยังสามารถใช้เทคนิค และวัสดุที่หลากหลายมาใช้ออกแบบในงานชิ้นเดียวกันได้

ชูเกียรติ ประสงค์ (2552: สัมภาษณ์) นักออกแบบเครื่องประดับและผู้ก่อตั้ง C.K. Gems Place ได้กล่าวถึงเครื่องประดับร่วมสมัยว่า หมายถึง เครื่องประดับที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกโอกาส และเวลาไม่ว่าจะอยู่ในสมัยใดก็ตาม ดังนั้นการออกแบบอาจมีการนำเรื่องการออกแบบยุคในยุคเก่า และยุคใหม่มาผสมผสานกันจึงต้องคำนึงประโยชน์ในการใช้สอยได้ทุกโอกาสและเวลา ใน

เครื่องประดับชิ้นเดียวกันอาจสามารถถอดแยกส่วนมาใช้ได้ในโอกาสต่างๆตามความเหมาะสม เพื่อให้เข้ากับชุดเสื้อผ้าที่สวมใส่ เหมาะกับกาลเวลา เช่นในงานกลางวันหรือตอนค่ำ

จึงสรุปได้ว่า เครื่องประดับร่วมสมัยคือเครื่องประดับที่สร้างสรรค์ขึ้นในยุคปัจจุบันมีระยะนับถอยหลังไปไม่เกิน 30 ปี เป็นเครื่องประดับที่พัฒนาอยู่บนพื้นฐานความรู้ทางศิลปะ ข้อมูลการออกแบบ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์เฉพาะตัวของนักออกแบบ ลักษณะของเครื่องประดับร่วมสมัยนั้นในหนึ่งชิ้นงานอาจจะมีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง (multi-function) หรือสามารถปรับใช้งานได้ ในหลายๆโอกาส มีลูกเล่น สามารถใช้เทคนิคและวัสดุที่หลากหลายในงานออกแบบเครื่องประดับชิ้นเดียวได้

4. หลักและพื้นฐานของการออกแบบเครื่องประดับ

อย่างที่ได้อธิบายถึงไปแล้วถึงเครื่องประดับเงินในเขตจังหวัดสุรินทร์และเครื่องประดับสตรีในการที่จะนำมาศึกษาและพัฒนาออกแบบเครื่องประดับสตรีคงจะอิงเพียงแต่การวิเคราะห์จากประวัติศาสตร์เรื่องราวโดยไม่นำหลักการออกแบบเครื่องประดับมารวมไม่ได้ เพราะในการออกแบบเครื่องประดับนั้นมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงที่แตกต่างจากการออกแบบประเภทอื่นๆทั่วไป ดังนั้นดีไซน์เนอร์ที่ดีควรจะคำนึงถึงสิ่งที่ใช้เป็นสิ่งแรก เพราะว่าดีไซน์เนอร์สามารถจินตนาการและสร้างงานดีไซน์ที่สวยงามออกมาแล้ว สิ่งต่อไปก็คือจะต้องสามารถทำงานชิ้นนั้นออกมาในแง่ของความเป็นจริงสามารถสวมใส่ได้จริง ได้สัดส่วนที่ดี เหมาะสมกับตำแหน่งต่างๆในร่างกาย ควรจะคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ด้วย รวมทั้งน้ำหนักของวัสดุแต่ละชิ้นที่จะนำมาประกอบกันเข้าเป็นชิ้น ดีไซน์เนอร์ที่ดีควรจะได้ออกศึกษาขั้นตอนต่างๆไปในการทำด้วย ซึ่งถ้าจะเปรียบไปก็เหมือนเป็นดีไซน์เนอร์เสื้อผ้าที่ดีก็ควรจะมีความรู้ในด้านของแพตเทิร์น, การตัดเย็บ เป็นต้น (ศศิธร ชุมแสง พอล. 2549: 1) จึงจะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ เพื่อที่จะสามารถออกแบบเครื่องประดับได้ดี

5. ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับ

เครื่องประดับเกิดขึ้นพร้อมๆกับความเจริญของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์อันประเสริฐที่มีความคิดแลความสามารถที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆเพื่อชีวิต และรู้จักคิด รู้จักประดิษฐ์สิ่งที่สวยงามให้กับตนเอง เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับกาย อันแสดงออกถึงความรักสวยรักงาม เช่น พวงมาลัยคล้องคอ ดอกไม้ทัดหู หรือเครื่องประดับศีรษะจากดอกไม้ใบไม้ ต่อมาก็สร้างเครื่องประดับถาวร เช่น สร้อยคอที่ทำจากธรรมชาติ เช่น กระจุกสัตว์ต่างๆ งาช้าง ชนบก เครื่องหนัง หินสี ดินเผาและโลหะต่างๆ วัสดุที่ใช้ก็มีการพัฒนาเรื่อยมา ในปัจจุบันก็ได้นำเอาวัสดุสังเคราะห์มาใช้ในการสร้างเครื่องประดับมากขึ้น (เกษร ธิตะจारी. 2543: 1)

เครื่องประดับเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่ใช้ควบคู่มาพร้อมกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายอื่นๆ ในสมัยโบราณการตกแต่งร่างกายใช้วิธีสักร่างกาย หรือใช้สีเขียนบนผิวหนัง การเขียนสีบนผิวหนัง พบครั้ง

แรกใน อียิปต์ เมื่อประมาณ 2000 ปีก่อนคริสตศักราช คำว่า สัก ในภาษาไทย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า TATTO และคำว่า TATTO มาจากภาษาไฮไตว่า TATAU ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับการทำเครื่องหมาย

การสักผิวหนัง เริ่มต้นในประเทศญี่ปุ่นก่อนประมาณ ศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตศักราช แลได้เผยแพร่จากเอเชียเข้าไปในเกาะทะเลใต้ สื่อตลใจในการสักร่างกาย ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์ กับความเชื่อทางอภินิหารและศาสนาและพวกนิยมสักผิวหนังก็จะเป็นพวกนักรบ ต่อมาการสักผิวและการเขียนสีบนร่างกาย ก็กลายมาเป็นการตกแต่งเพื่อความงามโดยเฉพาะ นักเดินเรือชาวยุโรปหลังคริสต์ศตวรรษที่ 15 นิยมที่จะสักบนร่างกายเป็นเรื่องราวของสถานที่ ที่เขาได้เดินทางไปถึงเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึกว่า เขาได้เคยเดินทางไปยังที่ใดบ้าง ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 พวกอเมริกันอินเดียนได้ระบายสีร่างกายก่อนที่จะออกสู้รบ และได้กลายเป็นศิลปะที่อยู่ในความนิยม จนกระทั่งถึงประมาณ สงครามโลกครั้งที่สอง

ส่วนการแต่งการด้วยวัตถุ มีการตกแต่งด้วยทองคำ พบหลักฐานการใช้ทองคำมาทำเป็นเครื่องประดับในสมัยอียิปต์และกรีก เครื่องประดับเป็นสิ่งที่สามารถบอกประวัติความเป็นไป ในสมัยประวัติศาสตร์ได้ เป็นสื่อสัญลักษณ์ที่บอกถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม นิสัยใจคอของผู้ใช้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ จึงนิยมที่จะศึกษาเรื่องราวของเครื่องประดับร่วมไปด้วย เพราะเครื่องประดับนอกจากจะใช้ประดับร่างกายเพื่อความสวยงามแล้วยังบอกตำแหน่ง ฐานะ ยศศักดิ์ได้ อเมริกัน อินเดียนที่อยู่ตามเผ่าต่างๆ จะใช้สีหรือขนนกประดับประดาร่างกาย และสี หรือขนนกที่จะบอกตำแหน่งของผู้ใช้ ในขณะเดียวกัน เครื่องประดับยังบอกฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของได้อีกด้วย

แต่แรกเริ่ม งานเครื่องประดับเริ่มจากฝีมือช่าง จากฝีมือช่างไปสู่ชนชั้นสูง งานเครื่องประดับสนองความต้องการของชนชั้นสูงมากกว่าชนชั้นต่ำทั้งนี้เนื่องจากอำนาจและสภาพทางเศรษฐกิจนั่นเอง สาเหตุที่งานเครื่องประดับเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเพราะลักษณะงานเครื่องประดับในยุคนั้น ทำจากวัสดุที่มีราคาแพง เช่น ทองคำ เพชร พลอย เป็นต้น และจนถึงปัจจุบันนี้ งานเครื่องประดับก็ยังเป็นลักษณะงานที่ทำจากวัสดุที่มีราคาแพงอยู่ แม้จะเปลี่ยนวัสดุมาใช้สิ่งของราคาถูกลงบ้างก็ตาม

ทางตะวันตก ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 16 การตกแต่งร่างกายอย่างเสมอภาคได้เริ่มขึ้น เครื่องประดับมีบทบาทต่อคนชั้นกลาง และจากผลงานที่ทำด้วยมือเริ่มเปลี่ยนเป็นใช้เครื่องจักร และเริ่มเป็นอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 19

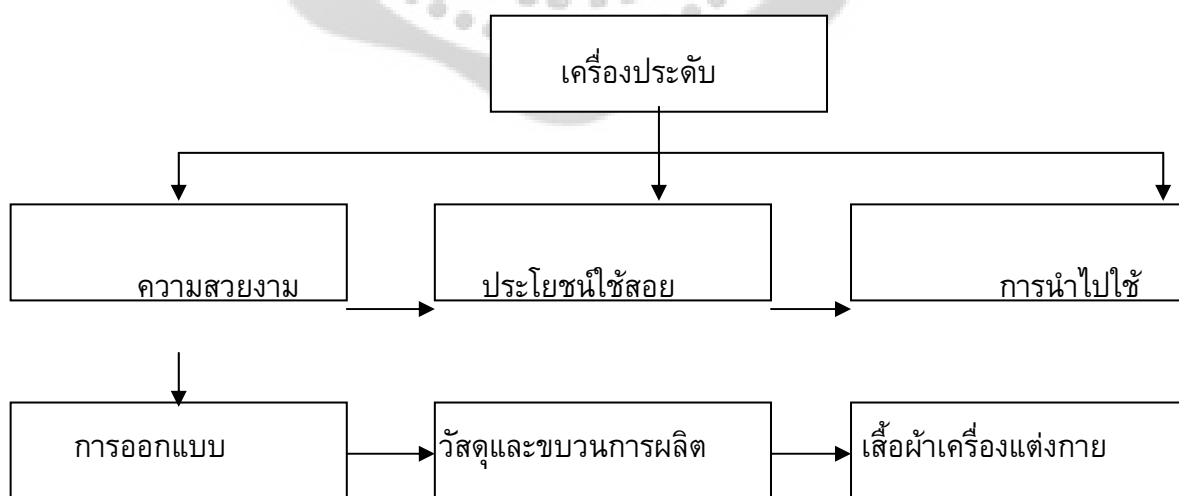
ศิลปะเครื่องประดับในสมัยที่รับใช้ชนชั้นสูงผู้มีอำนาจ จะมีลักษณะเป็นงานฝีมือสูงผู้มีอำนาจ จะมีลักษณะเป็นงานฝีมือ เน้นความวิจิตรพิสดารเป็นหลัก มีรูปแบบประเพณีสืบต่อกันมาถึงยุคสมัยอุตสาหกรรม รูปแบบเครื่องประดับก็จะถูกผลิตเหมือนกัน เป็นงานตลาด ขาดความเด่นชัด และสร้างสรรค์เฉพาะชั้นเฉพาะอัน พอถึงศตวรรษนี้เมื่อศิลปะรอบตัวเน้นความคิดสร้างสรรค์และบุคคลิกเฉพาะของศิลปินแต่ละคน เครื่องประดับก็พัฒนาไปอีกก้าวหนึ่ง เริ่มหันมาเน้นการออกแบบเฉพาะชั้น เน้นความคิดสร้างสรรค์ของรูปแบบ โดยมีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของศิลปินแต่ละคน

เครื่องประดับในปัจจุบันจึงถือว่าเป็นงานวิจิตรศิลป์ เป็นลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ มีความงามสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันเอง และในขณะเดียวกัน ก็เป็นสื่อสัญลักษณ์ของการแต่งงาน เป็นสัญลักษณ์ของการและชัยชนะในบางครั้ง ในขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งด้วย แม้จะได้มีการวิเคราะห์กันว่าประโยชน์ของเครื่องประดับจะมีอยู่น้อยก็ตาม แต่ตราบไต่ที่คนมีสุนทรียภาพอยู่ในจิตใจ ศิลปะเครื่องประดับก็จะยังคงมีอยู่ตลอดไป งานเครื่องประดับเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์อันทรงคุณค่าของนักออกแบบ การออกแบบจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการทำเครื่องประดับ ใครที่พอจะออกแบบได้ และขยันที่จะนำสิ่งต่างๆ มาปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน ก็สามารถที่จะสร้างสรรค์เครื่องประดับสำหรับตนเองขึ้นได้ ตามวิถีทางเศรษฐกิจและวิถีทางแฟชั่นปัจจุบัน ผลักดันให้เครื่องประดับประดาร่างกายที่ราคาแพง เช่น เพชรนิลจินดา เริ่มลดความสำคัญลง จะยังหลงเหลืออยู่ในสังคมที่เหงาเหิมฟุ้งเฟ้อ อดความมั่งมีต่อกัน การได้ออกแบบเองได้สร้างวรรค์สิ่งของขึ้นใช้เอง เป็นความภาคภูมิใจ ประหยัด และงดงามอย่างมีเอกลักษณ์ (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2526: 7-8)

6. ข้อควรคำนึงถึงในการออกแบบเครื่องประดับ

เครื่องประดับกับเครื่องแต่งกาย

คุณประโยชน์ของเครื่องประดับที่ใช้อย่างจริงจังนั้น ดูจะมีอยู่น้อยมาก ถ้าจะเปรียบคุณประโยชน์กับสิ่งของอื่นๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน แต่เครื่องประดับก็มีความสวยงามเป็นจุดประทับใจ ส่วนประโยชน์ใช้สอยเป็นผลพลอดได้ ดังนั้น การออกแบบเครื่องประดับจึงเน้นจุดสนใจด้านความสวยงามก่อนเป็นสำคัญ ซึ่งรวมไปถึงความละเอียดประณีตด้วย ประโยชน์ใช้สอยเป็นสิ่งที่รองลงไป ในขณะเดียวกันเครื่องประดับมักจะเป็นเรื่องของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

ที่มา: วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. (2526): ศิลปะเครื่องประดับ. หน้า 11.

ผู้ใช้เครื่องประดับควรรู้จักเลือกเสื้อผ้าให้มีความเหมาะสม ไปกันได้กับเครื่องประดับที่ใช้ด้วย หากผู้ใช้เครื่องประดับไม่มีรสนิยมในการเลือกซื้อเลือกเครื่องประดับที่มีราคาแพง จะดูด้วยราคา เหมือนของราคาถูก ไม่มีคุณค่าแก่ผู้พบเห็น

ทำอย่างไรจึงจะใช้เครื่องประดับเป็น การเลือกซื้อและการใช้เครื่องประดับนั้น อยู่ที่ความชอบและไม่ชอบ อันเป็นรสนิยมที่มีต่อเครื่องประดับและเครื่องแต่งกายเท่านั้นเอง พื้นฐานที่ทำให้รสนิยมของผู้ใช้เครื่องประดับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสาเหตุ 3 ประการคือ

1. พื้นฐานที่แตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจ คนที่มีเศรษฐกิจดีย่อมมีโอกาสเลือกซื้อและใช้ของดีมีคุณค่า มากกว่าคนที่มีเศรษฐกิจไม่ดี
2. พื้นฐานที่แตกต่างกันทางด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความคุ้นเคย เป็นเสมือนอิทธิพลที่ทำให้เกิดการคล้อยตามกัน และเมื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมใหม่ บางคนอาจจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้เร็ว บางคนอาจปรับตัวได้ช้า หรือไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้เลย เป็นต้น
3. พื้นฐานที่แตกต่างกันด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ ตลอดจนเสื้อผ้า เครื่องประดับแตกต่างกันได้มาก

คุณประโยชน์ของเครื่องประดับที่มีต่อเครื่องแต่งกาย

1. ช่วยเน้นจุดเน้นที่ควรเน้นให้เด่นขึ้น
2. ช่วยแก้ข้อบกพร่องของเครื่องแต่งกายให้ลดลง
3. เปลี่ยนความจำเจของเครื่องแต่งกายไม่ใช่ซ้ำซากจืดจาง
4. เสริมบุคลิกของผู้สวมใส่ให้มีความหมายเชื่อมั่นในตนเอง
5. บอกรสนิยมของผู้ใช้
  - การเลือกใช้เครื่องประดับให้สัมพันธ์กับเครื่องแต่งกาย
  - ความเหมาะสมในรูปทรงเครื่องประดับต่อเครื่องแต่งกาย
  - วัสดุและสีของเครื่องประดับที่นำมาใช้กับเครื่องแต่งกาย
  - เครื่องประดับสัมพันธ์กับรูปร่าง ผิว และอวัยวะที่จะเสริมแต่ง
  - โอกาสและสถานที่ที่จะใช้เครื่องประดับ

ประเภทของเครื่องประดับ

เราพอจำแนกเครื่องประดับได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน
2. เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางวัน

เกี่ยวกับการใช้เครื่องประดับในเวลากลางคืนและกลางวัน มีข้อแตกต่างกันคือ เครื่องประดับที่ใช้ในเวลากลางคืน ควรเป็นเครื่องประดับที่ทำจากวัตถุที่มีแสงแวววาว เมื่อกระทบแสงไฟแล้วเกิดประกายแสงวูบวาบ แบบของเสื้อผ้าที่จะใช้กับเครื่องประดับ ไม่ควรเป็นแบบรุ่งรัง

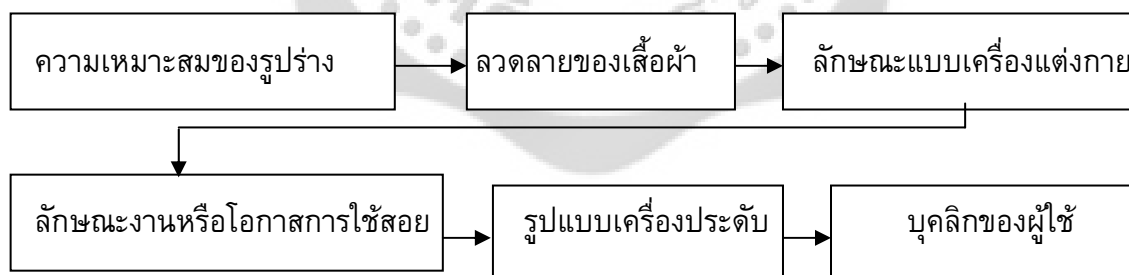
ระบายมีปกหรือลวดลายของเสื้อผ้าและเทอะ เป็นต้น เพราะแบบรูปร่างจะไม่ทำให้เครื่องประดับเด่น สีของเครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบกับเครื่องประดับในเวลากลางคืนควรเป็นสีทึบ สีที่มีลำดับผสม หรือเป็นสีที่อยู่ในวรรณะเย็น เช่น สีดำ สีน้ำเงิน สีเขียวหัวเปิด สีม่วงเข้ม เป็นต้น

เครื่องประดับกับร่างกาย

รูปร่างของผู้ใช้มีส่วนที่จะเน้นให้เห็นความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมระหว่างเครื่องประดับกับเครื่องแต่งกายได้มาก เช่น คนรูปร่างผอมสูง ใช้เครื่องประดับสีเข้ม ขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นอย่าง หู สร้อยคอ เข็มกลัด ความขัดแย้งจะเห็นออกอย่างชัดเจน ตรงข้ามกับคนที่รูปร่างอ้วนใหญ่ ถ้าใช้สร้อยคอสั้นใหญ่ติดคอ จะทำให้เห็นความไม่เหมาะสมนั้นอย่างชัดเจนเช่นกัน ดังนั้นก่อนที่จะเลือกเครื่องประดับ ผู้ใช้จะต้องศึกษาถึงสภาพแท้จริงของรูปร่าง สีผิว บุคลิก ของตัวเองก่อน เพื่อให้สามารถเลือกเครื่องประดับได้เหมาะสม

ก่อนที่จะเลือกใช้เครื่องประดับ ควรศึกษารายละเอียดดังต่อไปนี้ เช่น คนรูปร่างอ้วนใหญ่ ควรเลือกใช้เครื่องประดับขนาดกลาง ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป หลีกเลี่ยงแบบที่รุงรัง ควรเลือกแบบที่เรียบง่าย อย่าใช้ลวดลายเสื้อผู้ที่มีความใหญ่โตชนิดที่เป็นดอกกระจายใหญ่ๆ สีที่สดใสหรือผ้าที่เป็นมันไม่ควรใช้ แบบเครื่องแต่งกายไม่ควรใช้ชนิดที่มีปก ระบาย หรือจีบพองฟู เครื่องประดับที่ใช้ ควรเปี่ยมประเภทที่ถ่วงยาว สีเครื่องประดับใช้สีเข้มจะดีกว่าสีอ่อน แบบไม่ควรใหญ่เทอะทะ สำหรับคนผอมเลือกเครื่องประดับได้ง่าย แต่ควรดู ความเหมาะสมของเสื้อผ้าประกอบไปด้วย (วรรณรัตน์ อินทร์อำ. 2536: 8-11)

การใช้เครื่องประดับให้เหมาะสม

ที่มา: วรรณรัตน์ อินทร์อำ (2536). ศิลปะเครื่องประดับ. หน้า 11.

7. วัตถุประสงค์ของการออกแบบเครื่องประดับ

มีอยู่ด้วยหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อความสวยงาม เช่น เครื่องประดับกาย เครื่องประดับศีรษะและเครื่องประดับเสื้อผ้า เช่น การระบายสีหน้าและร่างกายการใช้พวงมาลัยและดอกไม้ประดับคอ เครื่องประดับศีรษะ และเครื่องประดับบนเสื้อผ้าเพื่อให้ดูเด่นและสวยงาม เป็นต้น

2. เพื่อแสดงถึงตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ เครื่องหมายต่างๆ อันแสดงถึงยศศักดิ์ เช่น ตำราวจทหาร ข้าราชการ นอกจากนั้น เครื่องราชที่รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็จัดเครื่องประดับชั้นสูงที่มีการออกแบบเพื่อเฉพาะบุคคลที่ได้รับเกียรติจะได้รับเท่านั้น ในสมัยโบราณพวกหัวหน้าเผ่าก็จะมีเครื่องประดับเฉพาะที่บ่งบอกถึงฐานะให้ทุกคนรับรู้ เครื่องประดับประเภทนี้จะมีลักษณะที่ได้รับการออกแบบอย่างเป็นทางการ

3. เพื่อแสดงออกถึงเอกลักษณ์ เช่น เครื่องประดับของแต่ละชาติ เผ่า กลุ่ม หมู่ และคณะที่ได้มีการยอมรับก็จะมีเครื่องประดับเฉพาะของแต่ละประเทศหรือแต่ละท้องถิ่น

ปัจจุบันเครื่องประดับกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เช่น สร้อยคอ ต่างหู สร้อยข้อมือหรือกำไล แหวน เข็มกลัด เป็นต้น โดยเฉพาะสร้อยคอจะนิยมคล้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจ บางคนใส่เพื่อความสวยงามหรือแสดงถึงฐานะอันมีจะกิน ส่วนเครื่องประดับส่วนอื่น ก็มีเช่นเดียวกัน สำหรับเข็มกลัดก็เพื่อเสริมความงามของเสื้อผ้าด้วย

สำหรับวัยรุ่นก็จะนิยมเครื่องประดับ เพื่อความสวยงาม ความเก๋ตาม สมัยนิยม ซึ่งไม่มีราคามากมายและเปลี่ยนง่าย ซึ่งเครื่องประดับเหล่านี้ จะมีขายทั่วไป ราคาก็ย่อมเยา บางคนก็ทำใช้เอง สร้างความภูมิใจให้กับตัวเอง ในสถานศึกษาจึงจัดวิชาไว้ในหลักสูตร โดยเน้นทางด้านกรออกแบบและการประดิษฐ์เครื่องประดับเพื่อใช้เองได้ด้วยวิธีง่ายๆ และรู้จักเลือกวัสดุมาใช้ในการประดิษฐ์ นอกจากนี้ยังเน้นในการออกแบบและหลักการผลิตเครื่องประดับ นักออกแบบที่ดีจะต้องออกแบบให้ทันสมัยตามสังคมนิยมและรู้จักการเลือกใช้วัสดุเพื่อการผลิตด้วย (เกษร ธิตะจारी, 2543: 3-4)

8. หลักการออกแบบเครื่องประดับ

พื้นฐานการออกแบบ

การที่จะสรุปคำว่า *ออกแบบ* คืออะไรอย่างแน่นอนนั้น นับเป็นเรื่องยุ่งยากพอสมควร เพราะข้อสรุปอาจจะขึ้นอยู่กับลักษณะงานแต่ละอย่าง แต่ก็ได้คลุมความหมายโดยส่วนรวมก็ได้ เช่น สถาปนิกอาจจะเน้นถึงการจัดบริเวณว่างเพื่อการอยู่อาศัย นักออกแบบเครื่องแต่งกาย อาจจะเน้นถึงการออกแบบที่สัมพันธ์กับบุคลิกของผู้สวมใส่แต่ละคน หรือนักออกแบบเครื่องประดับ จะเน้นถึงวัสดุที่นำมาใช้ให้มีความสวยงามและสวมใส่ได้อย่างสบาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พอจะสรุปความหมายของการออกแบบได้กว้างๆ ดังนี้ การออกแบบคือการวางแผนสร้างสรรค์รูปแบบให้เกินประโยชน์ สัมพันธ์กับความงามโดยเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ด้วย

งานออกแบบแยกพิจารณาเป็นประเภทต่างๆ ได้กว้างๆ ดังนี้

- การออกแบบตกแต่ง
- การออกแบบสื่อสาร
- การออกแบบสิ่งพิมพ์

- การออกแบบหัตถกรรม
- การออกแบบหีบห่อ
- การออกแบบเครื่องเรือน
- การออกแบบเครื่องแต่งกาย
- การออกแบบเครื่องประดับ
- การออกแบบทัศนศิลป์

รูธ นิโวล่า (Ruth Nivola) ได้กล่าวถึงการออกแบบเครื่องประดับไว้ว่า “การออกแบบเครื่องประดับเป็นการทำสิ่งที่สวยงามด้วยตัวเอง แม้จะทำจากวัสดุที่ไม่มีราคา ยิ่งดีกว่าเพชร ที่ออกแบบอย่างมีรสนิยมต่ำ”

ออกแบบเครื่องประดับอย่างไรจึงจะได้งานที่มีคุณค่า ก่อนอื่นนักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์โดยส่วนรวม เมื่อมองส่วนรวมทั้งหมดงานจะมีลักษณะเป็นเอกภาพ (Unity) แม้จะใช้วัสดุต่อชนิดกันก็ตาม ไม่รู้สึกแบ่งแยกหรือกระจัดกระจาย มีความกลมกลืนกันระหว่างความงามและประโยชน์ใช้สอย ก่อนอื่นเมื่อพบสิ่งใดที่มีความประทับใจ ให้ถามตัวเองก่อนว่าทำไมจึงชอบ อะไรคือจุดดลใจประทับใจ ให้เกิดความชอบในสิ่งที่มองเห็นนั้น เป็นรูปทรง พื้นผิวหรือเส้นรอบนอก หรือความเรียบง่ายในรูปทรง ความหรูหรา สีสรรพ์ หรือความมีค่าของวัตถุที่ทำให้เวลาสำหรับตัวเองที่จะศึกษาสิ่งที่ชอบนั้น และเริ่มหัดที่จะขีดเขียนสเก็ตซ์ภาพเกี่ยวกับเครื่องประดับ โดยใช้หลักเกณฑ์ความงามทางด้านการออกแบบเป็นแนวทาง ประสบการณ์จากการได้ดูมาก ค้นคว้ามาก จะช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นอย่างฝึนความรู้สึกเมื่อรู้ตัวว่าเปื้อนหน้าย งานที่ทำโดยปราศจากใจรักไม่อาจถึงจุดมุ่งหมายที่ดีได้

นักออกแบบที่ดีต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความฉับไวทางความคิด และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม รู้จักนำหลักพื้นฐานความงามทางศิลปะมาช่วยสร้างแบบ รู้จักแก้ไขดัดแปลงผลงาน รักการค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ

ความแตกต่างของการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันและเครื่องประดับในอดีต จะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดในเรื่อง รูปทรง วัสดุที่นำมาใช้ เครื่องประดับในอดีตการออกแบบจะมีความหรูหรา โครงสร้างซับซ้อน วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่มีราคาแพง มีความประณีตละเอียดอ่อนอย่างชัดเจน เป็นงานที่ต้นใช้ความประณีตอย่างจริงจัง ส่วนงานเครื่องประดับในปัจจุบันรูปทรงเรียบง่าย รูปแบบสัมพันธ์กับวัสดุ และโครงสร้างมีความสำคัญมากกว่าลวดลายปลีกย่อย (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2526: 18-19)

ส่วนประกอบการออกแบบ

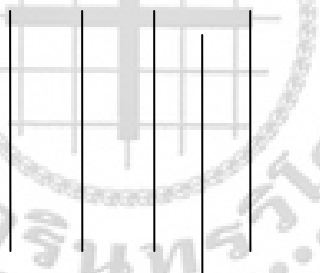
เส้น (Line) เส้นในการออกแบบเครื่องประดับหมายถึงเส้นที่มีความยาว ความกว้าง ความหมาย ซึ่งมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และมีเนื้อที่ เส้นมีหลายลักษณะ เช่น เส้นตรง (Straight

Line) ซึ่งมีความกว้าง ความยาว และความราบเรียบ ถ้าจะเปรียบเทียบกับเสียงดนตรี เส้นตรงก็จะให้ความรู้สึกสงบเสมอต้นเสมอปลายไม่มีสูงต่ำ

เส้นมีหลายลักษณะ แต่ละลักษณะจะให้อิทธิพลด้านความรู้สึกที่แตกต่างกัน เส้นที่ใช้เครื่องมือ เช่น ไม้บรรทัด จะให้ความรู้สึกตายตัว แข็งกระด้าง มั่นคง ไม่มีความรู้สึกอ่อนไหว จะต่างกับเส้นตรงที่เกิดขึ้นโดยใช้มือขีดอย่างอิสระ หรือเส้นตรงที่เกิดจากการใช้ฟู่กันเขียน มีน้ำหนักเข้มเบาไม่เหมือนกัน จะให้ความรู้สึกอ่อนไหว มีความรู้สึกมากกว่า

การนำเสนอเส้นต่างๆ มาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างของส่วนรวมทั้งหมด ผลผู้ออกแบบจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้วัสดุอะไร เทคนิคของการผลิตสามารถช่วยให้เส้นมีการเคลื่อนไหวได้ ได้แก่ เส้นลวด เส้นโลหะอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นเส้น หรือจะใช้วิธีการหล่อเข้าช่วยก็ได้ ก่อนนำเส้นมาใช้ จะต้องมีการออกแบบให้ชัดเจน อาจจะมีการทดลองแบบเส้นชนิดต่างๆ ไว้ก่อน และเลือกเส้นที่มีความเหมาะสมกับแบบไป เส้นเรขาคณิต เป็นเส้นที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการออกแบบในปัจจุบันมาก เพราะให้ลักษณะรูปทรงที่เรียบง่ายแข็งแรง เส้นเรขาคณิตได้แก่ เส้นโค้ง เส้นตรง ที่มาบรรจบกันเป็นรูปร่างสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เป็นต้น (วรรณรัตน์ อินทร์อำ. 2536: 19)

1. เส้นตรง หรือ เส้นตั้ง (Vertical Line)

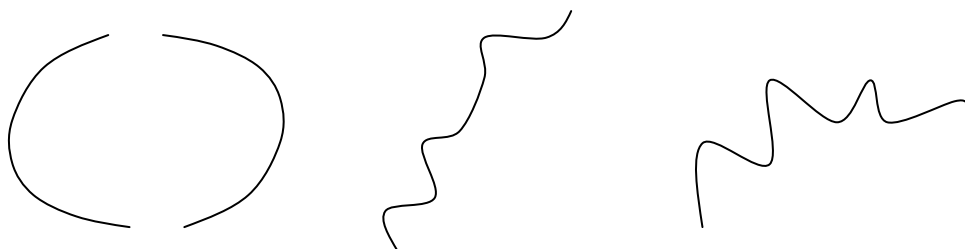
ให้ความรู้สึกแข็งแรง ตรงไปตรงมา มีความมั่นคง สูง เด่น สง่างาม

2. เส้นระดับ หรือ เส้นนอน (Horizontal Line)

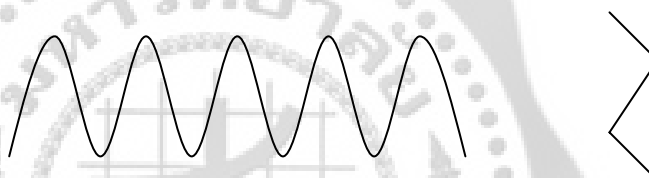
ให้ความรู้สึกสงบ กว้าง ยาว และต่ำ อ่างกว้าง เนื่อยซา

3. เส้นโค้ง และ เส้นแนวคลื่น (Curved and Wave Line)

ให้ความรู้สึกอ่อนไหว อ่อนช้อย หุหุระหะ มีลีลาของการเคลื่อนไหว ความมีเสน่ห์ ความเป็นหญิง ใช้ลดความตึงเครียด

4. เส้นซิกแซก (Zig-Zag Line)

ให้ความรู้สึกยกย่อง รุนแรง ก้าวร้าว ความเคลื่อนไหว และความไม่แน่นอน

5. เส้นแทยง เส้นเฉียง หรือเส้นเอียง (Slan Line)

เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกโน้มเอียงและลาด ขาดความมั่นคง กระจ่าง ไม่หยุดนิ่ง ไม่น่าไว้วางใจ ทำให้เกิดความตื่นเต้น (สุนันท์ จัตรีนิเทศตระกูล, 2549: 58-59)

รูปร่าง รูปทรง และบริเวณว่าง (Shape, Form and Space)

รูปทรงและรูปร่าง เมื่อนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ความหมายของรูปทรง คือ ส่วนรวมทั้งหมด ของงานมีความกว้าง ยาว และสูง ส่วนบริเวณว่าง หมายถึง พื้นที่ว่าง ซึ่งสัมพันธ์อยู่กับรูปร่างและรูปทรง รูปทรงที่ใช้ในงานออกแบบเครื่องประดับ มีทั้งรูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงที่นักออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นเอง รูปทรงเลียนแบบธรรมชาติ เช่นรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และรูปทรงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่จะเป็นรูป ทรงนามธรรม (Abstract Form)

การออกแบบเครื่องประดับ รูปทรงธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เน้นการเลียนแบบหรือลดตัดทอนให้ง่ายขึ้น เพื่อนำมาใช้ในงานออกแบบ โดยคำนึงถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ ให้มีความสัมพันธ์กับการออกแบบให้มากที่สุด ดังนั้นการออกแบบจะต้องเน้นเรื่องสี วัสดุ การผลิต อาจจะทำแบบที่เป็นหุ่นจำลองก่อนก็ได้ ขนาดของหุ่นจำลองควรมีลักษณะเท่าของจริง

การออกแบบเครื่องประดับที่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงเส้นี จะเน้นความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงใหม่ๆ ขึ้นมา ในวงการประดิษฐ์เครื่องประดับในปัจจุบัน ที่เป็นงานศิลปะเครื่องประดับ ไม่ใช่ช่างช่างหรือมวลผลิตเพื่อการค้า นิยมการออกแบบรูปทรงเส้นี และออกแบบเฉพาะผลงานแต่ละชิ้น เพราะทำให้ได้ผลงานแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับรูปแบบเดิมที่มีอยู่

ผู้ออกแบบเครื่องประดับในแต่ละรูปทรง จะต้องคำนึงถึงความงดงามน่าสนใจในตัวของมันเอง รูปทรงจะต้องมีความสัมพันธ์กับส่วนรวมทั้งหมดและ ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริเวณวางอีกด้วย

สี (color)

โดยทั่วไปแล้วสีจะสร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็นได้มาก พอๆ กับการสร้างแบบการเลือกวัสดุ ตลอดจนความประณีตในการทำงาน แต่สีเป็นสิ่งที่เรารู้สึกได้มาก สีที่ใช้ในเครื่องประดับจะเป็นสีจากหิน เพชร พลอย โลหะ และวัสดุประเภทต่างๆ อย่างไรก็ตาม หินที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติย่อมมีค่ากว่าหินหรือพลอยที่เกิดจากการสร้างขึ้นทางวิทยาศาสตร์

การใช้สีในการทำเครื่องประดับจึงต่างกับการใช้สีทางการเขียนภาพเพราะสีของงานเครื่องประดับเป็นสีจากวัตถุซึ่งผสมผสานกันเองตามธรรมชาติ เป็นการตกผลึกที่ยาวนาน อย่างไรก็ตาม ผู้ออกแบบควรจะต้องรู้เกี่ยวกับเรื่องของสีไว้บ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบต่อไป

ค่าของสี

- สีแท้ (Hue) คือ สีสดสีที่ยังไม่ได้ผ่านการผสมให้ความเข้มของสีเปลี่ยนไป เช่น สี เขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีเหลือง สีส้ม
- สีค่าอ่อน (Tint) คือสีที่ถูกผสมด้วยสีขาวหรือมีตัวละลายที่ทำให้สีอ่อนลง
- สีค่าแก่ (Shade) คือสีแท้ที่ถูกผสมด้วยสีดำ และทำให้เข้มหรือแก่ขึ้น
- สีค่าคล้ำ (Tone) คือสีที่ผสมด้วยสีเทาให้ค่าของสีคล้ำลง

การใช้สีให้กลมกลืนกันและตัดกัน

- สีกลมกลืนกัน (Harmony) ได้แก่การใช้สีที่คล้ายๆ กันมารวมกลุ่มไว้ด้วยกันให้เหมาะสมกลมกลืน แต่ก็ต้องไม่ให้รู้สึกจืดชืดไม่น่าสนใจ
- สีตัดกัน (Contrast) ได้แก่การใช้สีให้รู้สึกตัดกันสดใส การใช้รวมกันควรคำนึงถึงความเหมาะสมกลมกลืนกันที่จะไปกันได้ ไม่ใช่รู้สึกตัดกันรุนแรงจนดูน่าเกลียด

ความรู้สึกที่มีต่อสี

- สีแดง (Red) ให้ความรู้สึกตื่นเต้น แสดงจุดเด่นอันน่าสนใจ สะดุดตา มีลักษณะเร้าความสนใจตลอดเวลาที่พบเห็น แต่ถ้าใช้สีแดงมากเกินไป ให้ความรู้สึกจะเปลี่ยนเป็นจุดขาด สีแดงเข้ากับสีม่วง สีดำ สีทอง สีเขียวเข้ม แต่อย่างไรก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้สีให้เหมาะสมด้วย สำหรับเครื่องประดับแล้ว สีแดงจะได้แก่ ทับทิม พลอยสีแดง สีที่เข้าได้กันจะได้แก่ สีเงิน สีทอง สีดำ สีเขียว สีน้ำเงินเข้ม แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบเป็นสำคัญด้วย

- สีดำ (Black) มีลักษณะสงบเงียบ อันทับ นากลัว สง่า ถ้าอยู่ในบริเวณกว้างๆ จะให้ความรู้สึกอ้างว้าง เงียบสงบ มากกว่าอยู่ในบริเวณแคบๆ สำหรับเครื่องประดับที่เป็นสีดำ ได้แก่ นิล หินประเภทข้าวตอกพระร่วงหรือหินออกาบาค เป็นต้น สีที่จะใช้ให้เข้ากับสีดำเมื่อเป็นเครื่องประดับได้แก่ สีเงิน สีทอง เป็นต้น

- สีเขียว (Green) มีลักษณะเป็นสีให้ความรู้สึกเย็น ให้ความรู้สึกเป็นกลาง สบายตา สดชื่น เป็นสีที่เข้าได้กับสีเทา สีน้ำตาล เป็นสีที่ตรงข้ามกับสีแดง เครื่องประดับที่เป็นสีเขียวได้แก่ หิวสีเขียว ที่เรียก เขียวส่อง พลอยสีเขียว มรกต สีที่เข้ากับสีเขียวได้ดี เมื่อเป็นเครื่องประดับได้แก่ สีขาว สีเงิน สีดำ

- สีน้ำเงิน (Blue) เป็นสีเย็น เมื่อมีความเข้มจัดจะให้ความรู้สึกเยือกเย็น สีสงบ เข้ากับสีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล และกลมกลืนกับสีดำ เป็นสีที่อยู่ตรงข้ามกับสีส้ม เครื่องประดับที่เป็นสีน้ำเงินได้แก่ หินสีน้ำเงิน พลอยหินสีน้ำเงินที่เรียกว่าไพลิน นับว่าเป็นหินที่มีราคาแพง ชาวยุโรปให้เป็นแหวนหมั้นได้ ราคาแพงมาก ถ้าได้รับการเจียรนอยอย่างดี

การสร้างความสมดุล

ความสมดุล (Balance) หมายถึงการจัดองค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน มีน้ำหนักหรือความสมดุลกลมกลืนไปด้วยกัน ความสมดุลทำให้เกิดความกลมกลืนสวยงาม ความสมดุลพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ สมดุลซ้ายขวาเท่ากัน (Symmetry) และ สมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน (Asymmetry) ความสมดุลซ้ายขวาเท่ากันเป็นการสมดุลด้วยขนาดหรือรูปร่างที่คล้ายกันหรือการใช้สีที่มีความกลมกลืนกัน ส่วนลักษณะสมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน เป็นการสมดุลที่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะสมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน เป็นการสมดุลที่แตกต่างกันด้านรูปร่าง เนื้อที่ สี แต่ดูแล้วรู้สึกกลมกลืนสมดุลกัน

การออกแบบ 3 มิติ เช่นเครื่องประดับ ถ้าออกแบบได้สมดุลจะเห็นน้ำหนักเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งได้อย่างชัดเจน วิธีแก้ปัญหาเรื่องความสมดุลในเครื่องประดับอาจจะแก้ไขปัญหาดังนี้

1. สมดุลด้วยรูปทรง แก้ปัญหาให้ขนาดรูปทรงเท่ากัน
2. สมดุลด้วยสี แก้ปัญหาด้วยการใช้สีให้กลมกลืนกัน
3. สมดุลด้วยตัวลักษณะผิว ทำให้เกิดลักษณะผิวที่แตกต่างกันมากมายน้อย

การเลือกลักษณะผิว

ผิว (Texture) คือส่วนที่มองเห็นได้รอบ ๆ รูปทรงหรือรูปร่างนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะขรุขระ มัน หยาบ ด้าน โปร่งใส ฯลฯ ลักษณะผิวให้ความรู้สึกต่อการพบเห็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความรูสึกอยากจับต้อง ลูบคลำ ลักษณะผิวจะให้ความรู้สึกตอบสนองต่างกัน ความแต่ความรู้สึกของแต่ละบุคคลว่าจะตอบสนองไปในด้านใด อย่างไร ลักษณะผิว จึงมีความสำคัญต่อรูปทรงมาก ในด้านการสัมผัส ลักษณะผิวมีส่วนช่วยในการออกแบบรูปทรงเป็นอย่างดี สิ่งของเครื่องใช้ตามบริเวณที่เป็นด้ามหรือที่จับถือ มักจะออกแบบให้ผิวขรุขระ จับถือกระชับมือ และถ้าสิ่งของนั้นเป็นเครื่องประดับลักษณะผิวจะต้องมีความกลมกลืนกับส่วนรวมทั้งหมดของรูปทรง ผิวจะเรียบหรือขรุขระมักจะขึ้นกับแบบ และการไปกันได้หรือไม่ได้กับวัสดุโดยส่วนรวม ตลอดจนสีและการนำไปใช้ เป็นสำคัญด้วย

การออกแบบเครื่องประดับ ให้ลักษณะผิวสะดุดตานั้นใช่จะเน้นที่ลักษณะผิวอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงแบบ และวัสดุที่จะนำมาใช้ด้วย ถ้าผู้ออกแบบต้องการจะเน้นผิวของโลหะ ที่จะนำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวยังจะต้องให้สัมพันธ์กับรูปทรง ไม่ควรมีหินสีหรือสิ่งอื่น ๆ มาร่วมในแบบนั้นอีกเพราะจะทำให้เครื่องประดับมีจุดสนใจหรือจุดเร้าสับสน แต่ในขณะเดียวกัน หากจะให้ผิวเรียบและขรุขระต่างกัน ไม่ควรให้ปริมาณเนื้อที่ที่จะใช้เท่ากัน

การทำผิวเครื่องประดับ อาจทำได้โดยใช้เศษโลหะต่างชนิดมาเชื่อมติดกัน และขัดให้เกิดความสวยงาม หรือจะใช้วิธีชุบรีดให้เกิดเป็นรอยขึ้นหรือจะใช้วิธีฝังหินขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกัน ให้เกิดการขรุขระก็ได้ อย่างไร ก็ตามต้องออกแบบเป็นภาพร่างให้ได้ลักษณะตายตัวที่ต้องการเสียก่อน (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2526: 26-30)

การออกแบบเครื่องประดับให้มีคุณค่า

สิ่งตกใจในงานออกแบบเครื่องประดับไทย

ประเทศไทยเป็นเมืองที่ได้ชื่อว่าอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติรอบด้าน ทั้งป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร ซึ่งบรรพบุรุษของเราก็ได้ประโยชน์จากสรรพสิ่งที่เรามีอยู่นี้สร้างสรรค์ความเจริญให้กับประเทศ โดยการออกแบบก็เป็นงานสิ่งหนึ่งที่ช่างผู้ออกแบบได้อาศัยสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเหล่านี้เชื่อมโยงกับจินตนาการก่อกำเนิดเป็นชิ้นงานอันทรงคุณค่า โดยเฉพาะการออกแบบเครื่องประดับนั้น ถือเป็นงานหนึ่งที่ไม่ใช่ขีดจำกัดในการสร้างสรรค์สุดแล้วแต่ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของผู้ออกแบบแต่ละท่าน ซึ่งเท่าที่ผ่านมาผลงานการประดิษฐ์ชิ้นงานและความวิจิตรบรรจงของลวดลายไทยนั้นได้รับการยอมรับจากทั่วโลกเสมอมา เพราะงานส่วนใหญ่จะเกี่ยวพันอย่างมีเอกลักษณ์กับเรื่องของวิถีชีวิตและพุทธศาสนาซึ่งถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันโดดเด่นตราบนานทุกวันนี้

เป็นความจริงที่ว่า เอกลักษณ์ของชาติสามารถสะท้อนจากขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดกทางวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ การพัฒนาและประยุกต์การออกแบบเครื่องประดับให้สามารถถ่ายทอดถึงความเป็นชาติของให้เห็นอย่างโดดเด่น จึงถือเป็นงานศิลปะรูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม

และอนุรักษ์คุณค่าในส่วนนี้ไว้ เช่น การนำเอากการแต่งตัวของตัวละครคนไทยสมัยโบราณที่นุ่งผ้าจีบ หน้านางและความงามของธรรมชาติมาวาดดอกไม้มาผสมผสานจนเกิดเป็นชิ้นงานที่เข้ากับยุคสมัย ปัจจุบันได้อย่างงดงาม (วิวัฒน์ จุฑะวิภาต. 2545: 99)

การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน

การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน จะเน้นเรื่องความเรียบง่ายของรูปทรง ลักษณะงานออกแบบที่เรียบง่ายคือ งานออกแบบไม่มีความซับซ้อนไม่ต้องใช้ลวดลายมาก เหตุผลที่งานออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันเน้นเรื่องความง่าย ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายอย่าง เป็นต้นว่า

1. งานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตใช้เครื่องมืออุปกรณ์มากขึ้น และบางชนิดผลิตด้วยเครื่องจักร
2. การออกแบบให้สัมพันธ์กับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป นำเอาวัสดุราคาถูกลงมาใช้มากขึ้น
3. รสนิยมในการออกแบบเกี่ยวกับเครื่องประดับที่เปลี่ยนไป จากความยุ่งยากสู่ความเรียบง่าย
4. เสรีภาพทางความคิดสร้างสรรค์มีมากขึ้น และเพื่อให้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็ว

ลักษณะเครื่องประดับที่ดี

มีข้อสังเกตดังนี้

1. มีความสัมพันธ์กันระหว่างแบบและวัสดุ
2. มีความสวยงามนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แต่คุณประโยชน์ที่ใช้ไม่จำเจเพียงด้านเดียว สามารถดัดแปลงไปใช้ในกรณีอื่นๆ ได้บ้างตามความเหมาะสม
3. แบบเรียบง่ายไม่รุงรังเกะกะ ไม่เกาะเกี่ยวเสื้อผ้า ใช้สบายไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้
4. ราคาไม่สูงหรือแพงจนเป็นอันตรายต่อผู้ใช้
5. สร้างความสง่างามภาคภูมิใจให้กับผู้ใช้ เสริมบุคลิกของผู้ใช้ให้ดีขึ้น
6. ทำความสะอาดง่าย วัสดุที่ใช้มีความทนทาน ทนต่อดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลง และไม่เปลี่ยนสภาพได้ง่ายเมื่อเปลี่ยนอุณหภูมิ
7. มีความสมดุลกันในรูปแบบ สีสรรพกลมกลิ่น มีจุดรั้าความสนใจที่ดี

การออกแบบแหวน

แหวนคืออะไร แหวนเป็นเครื่องประดับที่ใช้กับส่วนที่เป็นนิ้วมือ ซึ่งนางแบบหรือพวกที่ชอบทำสิ่งแปลกใหม่อาจจะประยุกต์ไปใช้กับนิ้วเท้าก็ได้ การออกแบบแหวน ผู้ออกแบบจะต้องนึกถึงผู้ใช้อีก่อนว่า จะทำแหวนนี้ให้กับผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก ลักษณะแหวนนั้นจะใช้กับนิ้วอะไร ใช้ในงานอะไร งานพิธีสำคัญ ๆ หรือเพื่อสวมใส่ในชีวิตประจำวัน การพิจารณาเรื่องประโยชน์เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เลือกวัสดุได้ถูกต้อง และนำหลักเกณฑ์ความงามอันเป็นพื้นฐานทางศิลปะมาใช้ในการออกแบบ

แหวนลักษณะการออกแบบจะต้องมีคุณค่าทางความงาม มีจุดเด่นประทับใจแก่ผู้พบเห็น และความสามารถสวมใส่ได้อย่างสบาย มีความสัมพันธ์ ระหว่างโครงสร้างทั้งหมด ความเรียบง่ายของรูปทรงจะทำให้ใช้ได้หลายโอกาส อย่างไรก็ตาม แบบ วัสดุ และประโยชน์ ความสวยงามต้องสัมพันธ์กัน และแยกแบบแหวนที่เป็นของผู้ชายกับแหวนที่เป็นของผู้หญิงให้มีความแตกต่างกันโดยยึดหลักธรรมชาติของผู้ใช้เป็นสิ่งประกอบการออกแบบเพื่อให้ได้แบบตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

การออกแบบแหวนของผู้ชาย จะมีรูปทรงที่บึกบึน มีความแข็งแรง รูปทรงเรียบง่าย ไม่มีลวดลายซับซ้อน ไม่ใช้หินสีจืดจาง สวมใส่สบายและควรใช้ได้ทุกโอกาส ไม่ควรแยกเป็นแหวนที่ใช้กลางคืนหรือกลางวัน ส่วนแบบผู้หญิง รูปทรงโปร่งบาง มีความสวยงาม ลวดลายละเอียดให้หินสีหรือหินที่มีค่า

การออกแบบแหวนผู้หญิงจะแยกลักษณะแหวนที่ใช้เวลากลางคืนและกลางวัน แหวนที่ใช้ในเวลากลางคืนแบบมักจะมีลวดลายละเอียด ใช้วัสดุที่มีประกาย ส่วนแหวนที่ใช้เวลากลางวันจะมีความเรียบง่ายในรูปทรง สวมใส่สบาย

การออกแบบต่างหู

ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้าสวยงามหรือไม่สวยงามได้ และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด ดังนั้น นักออกแบบจำเป็นต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ และผู้เลือกใช้ก็ต้องดูความเหมาะสมกับลักษณะของใบหน้าประกอบด้วย รูปแบบที่นิยมใช้ในการทำต่างหู มีทั้งแบบรูปทรงเรขาคณิต แบบรูปทรงธรรมชาติ และแบบรูปทรงอิสระ วัสดุที่นำมาใช้ เช่น หินหรือโลหะ ควรมีน้ำหนักน้อย ที่น้ำหนักหมายความว่าควรใช้แผ่นโลหะบางหรือกลวงข้างใน เพื่อให้มีน้ำหนักน้อย เมื่อเวลาใส่ไม่ถ่วงหูให้ยางลงมา ส่วนวิธีใช้ในการทำเครื่องประดับประเภทต่างหูนี้ มีทั้งแบบฉลุโปร่ง แบบหล่อ แบบบัดกรีต่อประกอบ แบบร้อยเรียงต่อๆ กัน ซึ่งแต่ละวิธีจะต้องดูการออกแบบเสียก่อน จึงจะรู้ว่าควรจะใช้วิธีใดผลิตได้

การนำต่างหูไปใช้ประกอบในการแต่งกาย จำเป็นต้องดูลักษณะของแบบเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เพราะหากใช้ไม่เข้าชุดกัน หรือไปกันไม่ได้ กับสภาพส่วนรวมของเสื้อผ้าแล้ว จะทำให้มองดูเป็นตัวตลก แทนที่เครื่องประดับจะช่วยเสริมให้ดีขึ้น

การออกแบบเครื่องประดับต่างหู ส่วนใหญ่ที่ออกแบบนิยมที่จะออกเป็นชุดเข้ากับเครื่องประดับชนิดอื่นๆ เช่น สร้อยคอ เข็มขัด แหวน เป็นต้น แต่ถ้าจะออกแบบเป็นต่างหูอย่างเดียวควรมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกันคือ มีความสมดุล มีความเหมือนกันในรูปทรง แต่ในวงการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน ใหญ่มีแรงถ่วงไม่เท่ากัน แต่ในการแต่งผมแต่งหน้าเข้าช่วยให้สภาพส่วนรวมทั้งหมดกลมกลืนกัน

การออกแบบต่างหูในเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการใส่หูเพียงอย่างเดียว อาจจะออกมาในรูปของการใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้เช่น ใส่ต่างหูแต่อาจจะโยงมาเป็นสร้อยคอได้ด้วย หรือเป็นที่ติดผมได้ด้วยอย่างไร ก็ตามจะต้องนึกถึงความสะดวกของการนำไปใช้ร่วมด้วยเสมอ

การออกแบบสร้อยคอ

เส้นนิสระมักจะเป็นเส้นที่ใช้ในการออกแบบได้ดี สำหรับเป็นแบบในการทำเครื่องประดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานเครื่องประดับที่เป็นงานสมัยใหม่สำหรับการออกแบบสร้อยคอ นักออกแบบมักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสร้อยคอและจีที่ห้องแขวนลงมา ความสวยงามเป็นจุดเน้นอันดับแรก และการใช้สอยเป็นอันดับรองลงมา คือคำนึงถึงความสะดวกสบายเวลาสวมใส่เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การออกแบบสร้อยคอมักจะมีลักษณะเรียบง่าย ใช้ได้กับจีห้อยคอ หลายรูปแบบ และไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพื่อสบายเวลาใส่

การออกแบบสร้อยคอ ถ้าใช้ในชีวิตประจำวัน ควรมีลักษณะเรียบง่ายแต่ถ้าใช้เพื่อแขวนพระหรือเครื่องรางของคลัง ควรให้ความมีความหนาแน่นมั่นคงระหว่างข้อต่อและละซ้อ ไม่ควรมีลักษณะหุหุระ การออกแบบอาจเน้นจุดสนใจเฉพาะด้านหน้าหรือตลอดทั้งเส้นก็ได้ แต่ถ้าเป็นสร้อยคอที่ใช้สำหรับงานกลางคืน แบบจะต่างออกไป ทั้งความหุหุระ และการใช้วัสดุประกอบแต่อย่างไรก็ตาม แบบเรียบง่ายยังเป็นที่ใช้ได้หลายโอกาส และเหมาะที่จะใช้เป็นแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน การออกแบบสร้อยคอจะให้สั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับการนำไปใช้สำคัญ ซึ่งการนำไปใช้นั้นต้องให้ไปกันได้กับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วย

วิธีทำสร้อยคอ ส่วนใหญ่นิยมที่จะใช้เป็นข้อต่อंनाมร้อยเรียงต่อๆ กันหรือทำในลักษณะเป็นเส้นยาวเป็นเส้นยาว โดยใช้วัสดุที่มีรูปทรงเป็นต้น วิธีต่อสร้อยคอ ทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีจะต้องสร้างสัมพันธ์กับแบบส่วนรวมทั้งหมดด้วย

การออกแบบสร้อยข้อมือและกำไลมือ

สร้อยข้อมือและกำไลมือ มีความหมายใกล้เคียงกันมาก แม้แต่ด้านประโยชน์ใช้สอยก็เหมือนกัน คือใช้กับการตกแต่งข้อมือเช่นเดียวกัน แต่รูปร่างเครื่องประดับไม่เหมือนกัน คือสร้อยข้อมือจะมีความอ่อนไหวทั้งตัว เช่นเดียวกับสร้อยคอ ส่วนกำไลมือ จะมีลักษณะแข็งไม่ทั้งตัว เวลาใส่จะสวมเข้าไป อาจมีทั้งที่เปิดปิดซึ่งเป็นตะขอและไม่มีตะขอ วิธีที่ใช้ในการทำกำไล มีทั้งวิธีหล่อ วิธีหุ้ม และวิธีฉลุ ส่วนสร้อยข้อมือคงใช้วิธีทำเช่นเดียวกับสร้อยคอ แต่เส้นจะสั้นกว่า ความสวยงามขึ้นอยู่กับารออกแบบและการเลือกวัสดุมาใช้

การออกแบบกำไลมักจะเป็นแบบเรียบเนียน มีความสวยงามเฉพาะตัว มีความสมดุลของลวดลายต่างๆ ถ้าจะใช้เป็นโลหะล้วน ๆ แต่ถ้าใช้หินประกอบเป็นหัว มักจะเน้นความสวยงามด้านหน้าให้เด่นชัดกว่าส่วนอื่น ซึ่งการออกแบบสร้อยข้อมือก็คงใช้วิธีเดียวกันนี้ด้วย

การออกแบบเข็มกลัดติดเสื้อ

เครื่องประดับประเภทเข็มกลัด เป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีอายุมากนิยมใช้กว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไป คุณสมบัติของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามืดเด่นและเพิ่มความงามสง่าให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกัน เหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิก ของผู้เป็นเจ้าของได้อย่างดีด้วย

นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัด นิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ได้หลายโอกาส และเน้นจุดเด่นเฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้น จะต้องคำนึงลักษณะของงานแต่ละจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรูปร่าง และวัสดุหนัก ๆ มาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วย ถ้าเข็มขัดหนักจะดึงเสื้อผารั้งลงมา หรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้นการออกแบบจำเป็นที่จะให้แบบและวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วย เข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในหลายโอกาสต่าง ๆ ได้ (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2526: 30-47)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กอบกุล ชานาญหอม (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประกอบอาชีพทำเครื่องเงิน “ประเก้อม” ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประวัติความเป็นมา การประกอบอาชีพทำเครื่องเงิน “ประเก้อม” เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยวิธีถ่ายทอดศิลปะการผลิตในระบบครอบครัว เดิมใช้ทองคำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ได้ใช้โลหะเงินแทน เรียกว่า หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องประดับเงินและได้รับความนิยมนำมาจนถึงปัจจุบันนี้

2. กระบวนการประกอบอาชีพทำเครื่องเงิน “ประเก้อม” พบว่าผู้ประกอบการต้องมีความรอบรู้ในการผลิต วิธีการจำหน่าย แรงงานที่ใช้จะเป็นแรงงานในครอบครัว ใช้ที่ดินบริเวณใต้ถุนบ้านในการผลิต ส่วนวัสดุอุปกรณ์และทุนในการผลิตเป็นของตนเอง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพ คือ ญาติพี่น้องหรือบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนอาชีพและถ่ายทอดสืบทอดกันมา

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า เมื่อประกอบอาชีพนี้แล้วทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีหนี้สินน้อยลง และทำให้ไม่มีการอพยพแรงงานไปทำงานที่ท้องถิ่นอื่น

สุวิท ภามมาตย์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดของเครื่องประดับเงินกรณีศึกษา: สหกรณ์บริการหัตถกรรมเครื่องประดับเงินเขวาสินรินทร์ จำกัด ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 36-45 ปี อาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และเคยมาซื้อเครื่องประดับเงิน ที่สหกรณ์ 1-2 ครั้งเพื่อนำมาใช้เป็นของฝากและใช้เอง

2. สหกรณ์บริการหัตถกรรมเครื่องประดับเงินเขวาสินรินทร์ จำกัด มีกลยุทธ์การตลาดของสหกรณ์ดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบลายโบราณ และรูปแบบตามสมัยนิยม ซึ่งมีหลายชนิดและเป็นจำนวนมาก คุณภาพดี การบรรจุหีบห่อใช้ถุงพลาสติกธรรมดาเป็นบรรจุภัณฑ์ มีการรับประกันสินค้าโดยซ่อมฟรีเมื่อมีการชำรุด

2.2 ด้านราคา ราคาผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์กำหนดราคาโดยคิดราคาต้นทุนบวกกำไรเพิ่มร้อยละ 30 ถึง 40 แต่ถ้านำไปขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ จะบวกราคาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ถึง 20 และขายสินค้าเป็นเงินสดเท่านั้น

2.3 ด้านการจัดจำหน่าย การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์มีอยู่ 2 วิธี คือ การจัดจำหน่ายที่ร้านสหกรณ์ ที่ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และจัดจำหน่ายโดยการนำผลิตภัณฑ์ไปขายในงานแสดงสินค้าต่างๆที่ภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นทั้งในจังหวัดสุรินทร์และต่างจังหวัด

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งเสริมโดยการใช้พนักงานขาย ส่วนการโฆษณาอันยังไม่มีโฆษณา แต่มีการประชาสัมพันธ์โดยหน่วยงานของรัฐ จะเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำข้อมูลของสหกรณ์ลงในวารสารของ ททท. หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการจัดพิมพ์แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ร่วมกับสหกรณ์อื่นๆ ส่วนการส่งเสริมการขายนั้น สหกรณ์ให้บริการหลังการขาย เช่น การบริการล้างทำความสะอาด และซ่อมแซมกรณีมีการชำรุดเสียหายเล็กน้อย

2.5 คู่แข่งขัน คู่แข่งขันของสหกรณ์มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มร้านค้าเครื่องเงินในอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มผู้ผลิตรายย่อยที่ผลิตและจำหน่ายเอง และกลุ่มที่ผลิตสินค้าทดแทนซึ่งมีเป็นจำนวนมาก

3. ลูกค้าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดดังนี้ มีจำนวนและประเภทผลิตภัณฑ์มาก แต่มีรูปแบบและลวดลายปานกลาง คุณภาพดี ราคาแพง สถานที่ตั้งห่างไกล การคมนาคมสะดวก ป้ายชื่อสหกรณ์เด่นชัดสะดุดตา การจัดรายการ ชนิดของสินค้าอย่างชัดเจน สะดวกแก่การเลือกซื้อ การจัดตกแต่งภายในร้านเหมาะสมแล้ว พนักงานในร้านสุภาพอ่อนน้อม แนะนำสินค้าและบริการดี ลูกค้ารับรู้ข้อมูลของสหกรณ์จากงานแสดงสินค้า และไม่เคยได้รับบริการหลังการขาย สหกรณ์ควรมีการใช้แผ่นพับเป็นสื่อ

อภิศักดิ์ บุญเลิศ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์งานหัตถกรรมทองเหลืองชุมชนบ้านท่ากระยาง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมหล่อทองเหลือง ขั้นตอนการผลิตทั้ง 4 แหล่งมีลักษณะที่เหมือนกันเป็นส่วนมาก กลุ่มหล่อทองเหลืองของนางนงลักษณ์ อัมฤทธิ์ มีการผลิตแบบดั้งเดิม ทำกันแบบครอบครัว เช่น พระพุทธรูป พระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง ไม่มีการตกแต่งสี หล่อทองเหลืองขัดมัน กลุ่มหล่อทองเหลืองของนางจรรยา เนียมหอม มีขั้นตอนกรรมวิธีในการผลิตแบบดั้งเดิม หล่อรูปสัตว์ขนาดเล็ก ไม่มีการตกแต่งสี การหล่อทองเหลืองทำกันเป็นแบบครอบครัว รูปแบบผลิตภัณฑ์มีไม่มากนักขั้นตอนกรรมวิธีในการผลิตมีทั้งแบบดั้งเดิมและพัฒนา รูปสัตว์ทุกชนิดทำพิมพ์ขึ้นเอง ผลิตภัณฑ์ เช่น สัตว์ปีก ไต้แก่ ไก่ นก หงส์ ห่าน สัตว์เลี้ยงได้แก่ แมว สุนัข ม้า ช้าง กลุ่มหล่อทองเหลืองของ

นายอุทัย เกื้อกระโทก มีกรรมวิธีการผลิตที่คล้ายกับกลุ่มอื่น หล่อทองเหลืองทุกผลิตภัณฑ์และจำหน่ายสินค้ารับส่ง เป็นตัวแทนของกลุ่มทองเหลืองชุมชนบ้านท่ากระยาง ผลิตภัณฑ์มีทั้งแบบดั้งเดิมและผลิตภัณฑ์แบบพัฒนา กลุ่มนี้เน้นหนักผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบเป็นสากล ได้แก่ พระพุทธรูปรูปคน สัตว์ กลุ่มทองเหลืองของนายประเทือง เกื้อกระโทก เป็นกลุ่มหล่อทองเหลืองที่ใหญ่ที่สุดในชุมชนบ้านท่ากระยาง กรรมวิธีการผลิตคล้ายกับกลุ่มอื่น แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ และพัฒนาเป็นสากลมากที่สุด ผลิตภัณฑ์มีทุกชนิด ได้แก่ รูปคนขนาดใหญ่ รูปสัตว์ขนาดใหญ่ สินค้าส่วนใหญ่ส่งจำหน่ายต่างประเทศ รูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 แหล่ง ผลิตขึ้นตามความต้องการของตลาด

ผลการศึกษาคั้งนี้จะเห็นว่า พัฒนาการรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีการผลิตตรงตามความต้องการของตลาด ก่อให้เกิดพัฒนาการรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ผสมผสานกับรูปแบบสร้างสรรค์สมัยใหม่ เป็นสินค้าไทยสู่ตลาดโลกในนามของ OTOP (หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหล่อทองเหลืองชุมชนบ้านท่ากระยาง ทั้ง 4 แหล่ง มีลักษณะที่เหมือนกันคือ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์ในการผลิตมาก่อน อาชีพงานหล่อทองเหลืองในปัจจุบันสามารถสร้างความภูมิใจ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนตามศักยภาพและความสามารถของช่างหล่อทองเหลืองแต่ละคน ซึ่งเป็นมรดกตกทอดที่สามารถสืบทอดด้วยการฝึกฝนประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้งานหล่อทองเหลืองที่มีคุณภาพ เราจึงควรที่จะอนุรักษ์ส่งเสริมงานหัตถกรรมหล่อทองเหลืองให้คงอยู่คู่กับชุมชนท้องถิ่น เพื่อชนรุ่นหลังช่วยกันสืบสานอนุรักษ์และพัฒนาต่อไป

อารีย์ ทองแก้ว (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า เครื่องเงินสุรินทร์มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ถ่ายทอดความรู้ต่อเนื่องกันมา ช่างเครื่องเงินที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน คือ ตระกูลนายสวาส มุตะโสภา นายช่าง มะโสภา นายเชียร ผจญกล้า นายป่วน เจียวทอง และนายพลอน ผจญกล้า บรรพบุรุษดั้งเดิมเป็นช่างทอง ต่อมาเมื่อทองราคาสูงขึ้นจึงหันมาทำเครื่องเงินแทนจนถึงปัจจุบัน

กระบวนการผลิต เริ่มจากการนำเม็ดเงินมาหลอมและเทลงในแบบพิมพ์แล้วนำมาตีแผ่รีดให้บาง ตัดให้ได้รูปตามต้องการ นำมาขึ้นรูป ทาน้ำยาประสาน นำไปลนไฟเชื่อมให้เป็นวง ดึงลวดทำขอบหัวท้ายทาน้ำยาประสาน ลนไฟให้ลวดติดกับเครื่องเงิน หลอมชั้นเป็นเส้นไส้ดลงในรูกลวงให้เต็ม นำไปแกะให้เป็นลวดลายต่างๆ เอาชั้นออก นำไปขัดเคลือบ หรือรมควัน ปัจจุบันอาศัย้อมด้วยยาอ้อมผสมสีดำ

เครื่องเงินที่ทำดั้งเดิม นิยมทำตุ้มหู (ตะเกาหรือกระจอน) มี 4 แบบ คือ แบบปะการังจอก (ลายดอกจอก) ปะกาดอกบัวบาน (ลายดอกบัวบาน) ปะกาดั้งอ้อย (ลายปล้องอ้อย) ปะกากระเจียว (ลายดอกกระเจียว) และทำลูกประเก้อมเป็นเม็ดแกะลวดลายแล้วนำมาร้อยทำสร้อยข้อมือ กำไล ข้อมือข้อเท้า สิวาล ปัจจุบันแปลงเป็นเครื่องประดับต่างๆหลายแบบ เช่น แหวน กุญแจ กระดุม ปิ่นปักผม เป็นต้น

ลวดลายของเครื่องเงิน ช่างเงินเลียนแบบจากธรรมชาติ มาแกะสลักให้เป็นลวดลาย ลายดอกบัว ลายดอกแมงดา ลายฟักทอง ลายเส้นตรง ลายร่างแห ลายตาตุ๊กแตน ลายมะเฟือง ลาย

ตะกร้อ ลายดอกพิกุล ลายดอกจอก ลายข้าวหลามตัด ลายไทย ลายปลา ลายช้าง และลายที่มีผู้สั่งทำออกแบบมา

การถ่ายทอดฝีมือของช่างเครื่องเงิน จะถ่ายทอดกันในตระกูลลูกหลาน หรือผู้ที่สนใจจริงๆ ไม่มีการคิดค่าจ้างสอน มาฝึกหัดอยู่กับช่างที่ชำนาญ 5-6 ปี จึงแยกตัวออกไปทำเครื่องเงินเป็นหัตถกรรมในครอบครัวของตนเองได้

ความเชื่อเรื่องโชคลางของขลัง มีการนำเงินมาจ้างแล้วไปให้พระหรือคนเก่งอาคมปลุกเสก เชื่อว่ามีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ทำให้หนังเหนียวแคล้วคลาดจากภัยอันตรายได้ ปัจจุบันมีน้อย พวกช่างทำเครื่องเงินจะมีการทำพิธีเช่นไหว้เครื่องมือในการประกอบอาชีพเป็นประจำทุกปี เพราะเชื่อว่าการให้จิตประดิษฐ์ลวดลายได้งดงามทำมาค้าคั่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบไม่ยึดตามความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ผู้วิจัยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบเครื่องประดับตามแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

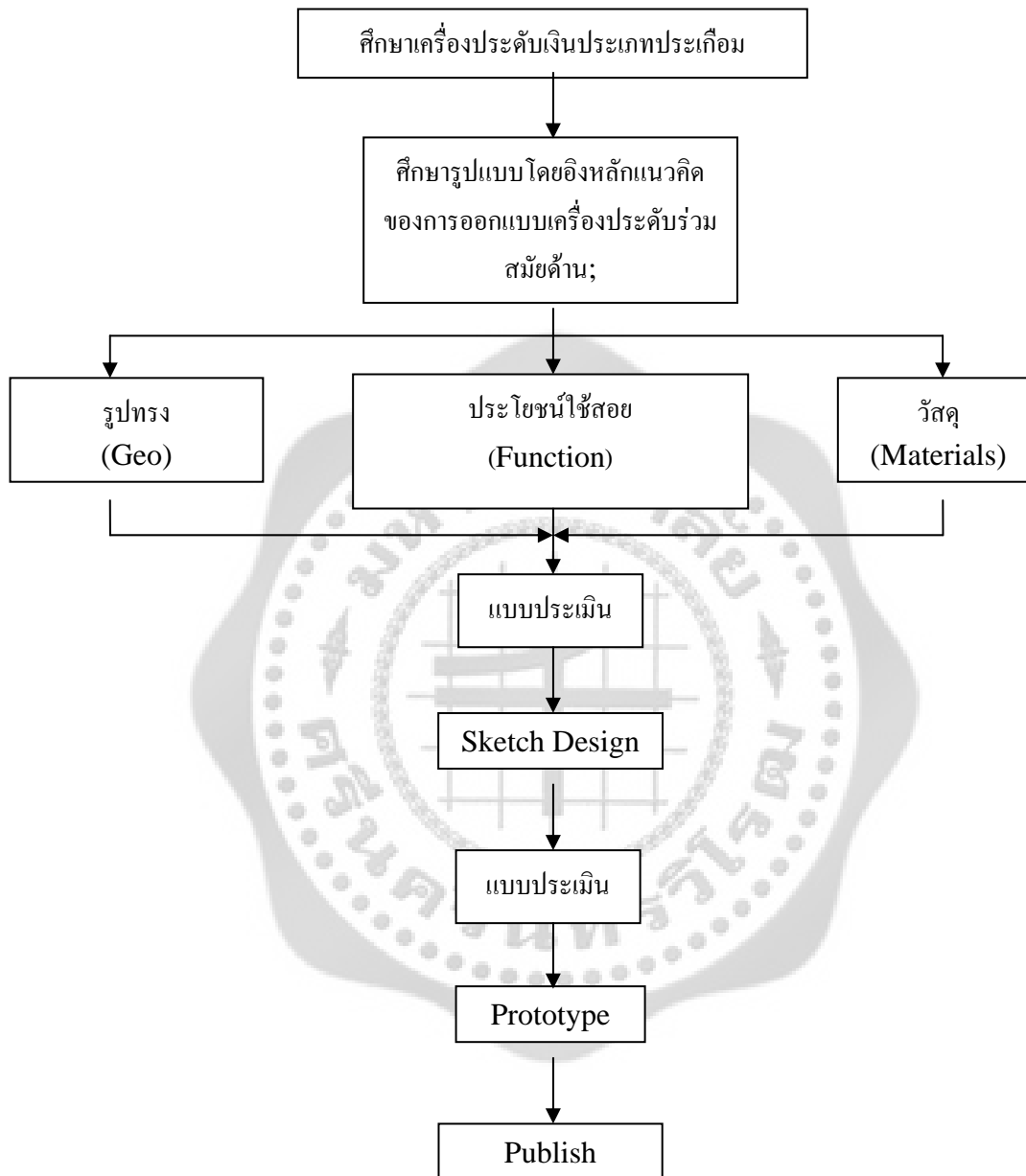
ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมจังหวัดสุรินทร์จากแหล่งต่างๆดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากหนังสือ และผลงานวิจัยเกี่ยวกับเครื่องประดับประดับร่วมสมัย และลูกประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์
2. เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ช่างเครื่องประดับเงินที่จังหวัดสุรินทร์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำตารางการวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ต่างๆ
2. วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเกณฑ์ต่างๆที่กำหนดไว้
3. พัฒนาเป็นเครื่องประดับร่วมสมัย
4. ประเมินแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
5. สรุปแบบและผลิตชิ้นงาน

แผนผังวิธีการดำเนินงานวิจัย
(RESEARCH AND DEVELOPMENT DIAGRAM)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญาามบูรณาการณ้กับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยแบ่งขั้นตอนการทำงานเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปผลเชิงพรรณนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลูกประเก้อม

ลูกประเก้อม คือลูกทองหรือลูกเงินที่นำมาร้อยเป็นเครื่องประดับ เป็นได้ทั้งสร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัด ต่างหู และอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ลูกประเก้อมแต่ละเม็ดมีคุณค่าและมีเสน่ห์ในตัวอยู่แล้ว ซึ่งความพิเศษที่ทำให้แตกต่างโดดเด่นคือ ความมีมิติและเสน่ห์ในความขดลึกละเอียดที่หลากหลายสลักบนลูกประเก้อมรูปทรงต่าง ๆ ซึ่งช่างต้องมีความชำนาญสูงเนื่องจากลูกประเก้อมทำด้วยแผ่นเงินที่บางมาก ด้วยการตีขึ้นเป็นรูปต่าง ๆ แล้วอัดครั้งไว้ภายในทำให้สามารถคงรูปทรงและสามารถแกะลายได้ โดยทั่วไปขนาดของเครื่องประดับเงินลูกประเก้อมมีขนาด 0.3–3.0 cm โดยขนาดที่มีการผลิตมากที่สุดในห้องตลาดคือ 0.7cm, 1.0 cm และ 1.2 cm สามารถแบ่งกลุ่มตามรูปทรงได้เป็น 8 รูปทรงใหญ่ ๆ คือ

1. รูปทรงกลม
2. รูปทรงเหลี่ยมเพชร
3. รูปทรงรี
4. รูปทรงกระบอกยาว
5. รูปทรงกระบอกสั้น
6. รูปทรงสี่เหลี่ยม
7. รูปทรงสามเหลี่ยม
8. รูปทรงกรวย

รูปทรงเหล่านี้ขึ้นรูปจากรูปทรงเรขาคณิตทั้งสิ้น และรูปทรงที่มีการผลิตมากที่สุดคือรูปทรงกลมที่เป็นรูปทรงดั้งเดิมของลูกประเก้อมที่มาจากลูกประคำ

อดีตที่ผ่านมาการทำหัตถกรรมพื้นบ้านลูกประเก้อมของชาวบ้านตำบลเขวาสินรินทร์ ทำกันอย่างแพร่หลายกันเกือบทุกหลังคาเรือน เป็นอุตสาหกรรมภายในครอบครัวที่สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ในปัจจุบันการทำลูกประเก้อมในครัวเรือนที่ ตำบลเขวาสินรินทร์มีความซบเซาลง ประกอบกับในปัจจุบันต้นทุนในการทำลูกประเก้อมต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านหัน

ไปประกอบอาชีพอื่นกันเป็นส่วนมาก จากที่เคยทำกันเกือบทุกหลังคาเรือนในอดีต ปัจจุบันเหลือครอบครัวที่ทำลูกประเคีอมแบบดั้งเดิมไม่กี่หลังคา รวมถึงความต้องการและค่านิยมในการประดับกายโดยใช้ลูกประเคีอม ลดลง ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐบ้างก็ตาม แต่ยังคงขาดการพัฒนาด้านรูปแบบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับที่สามารถคงคุณค่า, อรรถลักษณะของลูกประเคีอม และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้

1.2 ด้านการออกแบบ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างสรรค์เครื่องประดับเงินประเภทประเคีอม

ด้านรูปแบบ

การออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยเกิดขึ้นในยุคสมัยที่ผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวคิด การให้ความสำคัญของวัตถุ และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในด้านการออกแบบมีการนำส่วนประกอบของการออกแบบมาใช้และปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ด้านการเลือกใช้สีหรือสัญลักษณ์มาใช้ในแบบแผนใหม่, ใช้เส้นที่ได้จากธรรมชาติมาใช้ในการออกแบบก่อให้เกิด รูปแบบใหม่ในการออกแบบ เป็นต้น

ด้านประโยชน์ใช้สอย

เมื่อแนวคิด ทัศนคติและการให้ความสำคัญต่อวัตถุและสิ่งแวดล้อมรอบข้างเปลี่ยนแปลงไป การใช้สื่อกลางเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยและไม่จำกัดบ่งชี้หน้าที่ใช้สอยที่ตายตัวของสิ่งต่างๆ เช่น แหวนอาจใช้งานได้หลายอย่าง หรือต่างหูอาจมีวิธีการนำมาต่อให้กลายเป็นสร้อยข้อมือได้ เป็นต้น

ด้านวัสดุ

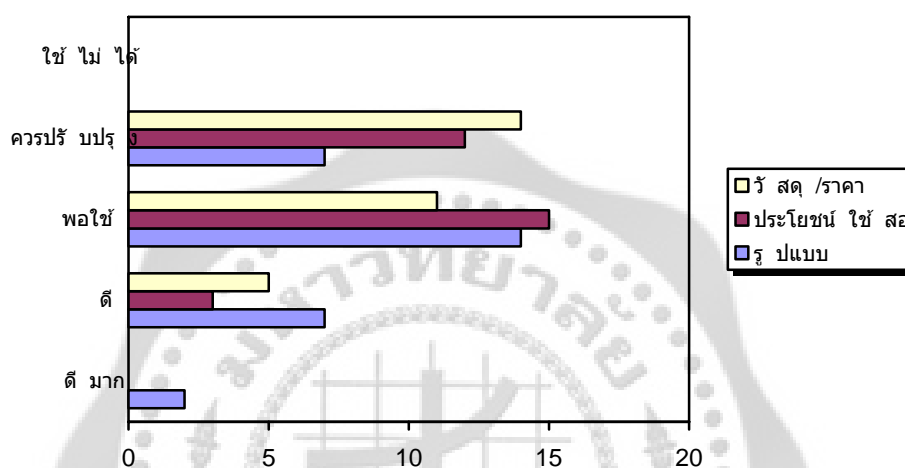
วัสดุมีการปรับประยุกต์การใช้วัสดุ, เทคนิค และเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในอุตสาหกรรมอื่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบทั่วไปและการออกแบบเครื่องประดับ ทั้งนี้วัสดุที่เลือกใช้นอกจากควรมีความเหมาะสมกับแบบ แล้ว ควรคำนึงถึงความสามารถในการช่วยลดต้นทุนเพิ่มมูลค่า แต่สามารถคงหรือเพิ่มคุณค่าของเครื่องประดับที่เลือกใช้วัสดุนั้นๆ ด้วย

2. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามด้านการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเคีอมโดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมิน เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเคีอมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกตัวอย่างจากแบบร่างเครื่องประดับ และนำประเด็นด้านการสร้างอัตลักษณ์ ความเหมาะสมในการออกแบบรูปแบบ, ประโยชน์ใช้สอย และวัสดุ จากการใช้เครื่องมือแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบทั้งใน ส่วนนักวิชาการและนักออกแบบอาชีพ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจในความเหมาะสมด้านการออกแบบรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และวัสดุของกลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม

แผนภูมิ 1 ผลการประเมินตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมด้านความพึงพอใจและความเหมาะสมในการออกแบบ

จากการประเมินกลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน (ดูภาคผนวก ก) โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบของเครื่องประดับประเก้อมอยู่ในระดับพอใช้มากที่สุด ด้านประโยชน์ใช้สอย และวัสดุก็เช่นเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อยู่ในระดับกลุ่มดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับดีมากมีเพียงด้านรูปแบบ 2 รูปแบบจากเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า รูปแบบ, ประโยชน์ใช้สอย และ วัสดุ/ราคามีล้วนแต่มีอิทธิพลในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคทั้งสิ้น ซึ่งผลการประเมินออกมาอยู่ในระดับพอใช้ หรืออีกนัยยะหนึ่งคือความปานกลาง หรือความไม่สนใจ (indifference) เนื่องด้วยความไม่หลากหลายในด้านรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอยและวัสดุ ของเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมในปัจจุบัน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และข้อเปรียบเทียบระหว่างแบบร่างเพื่อการพัฒนาต้นแบบเครื่องประดับ

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการประเมินความคิดเห็นจากการพัฒนาแบบร่างจากแนวคิดการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย โดยแบ่งการประเมินกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในข้างต้นออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านรูปแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านวัสดุที่สามารถช่วยลดต้นทุนหรือเพิ่มมูลค่าแก่เครื่องประดับ

กลุ่มตัวอย่าง คือ แบบร่างที่ได้รับการคัดเลือกในเบื้องต้น 4 แบบ ที่คัดกรองจากจำนวนแบบร่างเบื้องต้นทั้งหมด 20 แบบ (ดูภาคผนวก ข) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ทั้งในส่วนของนักวิชาการทางการออกแบบ และนักออกแบบเครื่องประดับอาชีพได้เลือกแบบที่ 2, 6, 12, 20 เพื่อการพัฒนาต่อ

แนวคิดในการออกแบบ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเครื่องประดับร่วมสมัยและเครื่องประดับเงินประเภทประเก๋มด้านการออกแบบในเรื่องรูปแบบ ออกแบบประโยชน์ วัสดุ ควรมีลักษณะรูปทรงจากทฤษฎีการออกแบบโครงสร้างที่ได้มาจากรูปทรงเรขาคณิต โดยเฉพาะทรงกลมมีการนำมาใช้มากที่สุดในการออกแบบ เนื่องจากให้ความรู้สึกที่สมดุลย์และเข้ากับรูปทรงอื่นๆเมื่อนำไปออกแบบร่วมกัน ด้านประโยชน์ใช้สอย เครื่องประดับสามารถใช้งานได้มากกว่า 1 รูปแบบในการออกแบบต่อชิ้นงาน หรืออาจมีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง (multi-function) สามารถปรับให้ใช้งานได้หลายแบบตามโอกาส มีลูกเล่นสามารถปรับเปลี่ยนชิ้นส่วนลูกประเก๋มได้ตามต้องการ ทำให้มีการปฏิสัมพันธ์และความผูกพันพันธ์เกิดขึ้นระหว่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก๋มและผู้สวมใส่ รวมถึงการใช้เทคนิคและวัสดุที่หลากหลายในงานออกแบบเครื่องประดับชิ้นเดียวได้

การวิเคราะห์แบบร่างทั้ง 4 แบบนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์จากแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ดังนี้

- ด้านรูปแบบ
- ด้านหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย
- วัสดุเพื่อลดต้นทุนหรือเพิ่มมูลค่า

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสร้างต้นแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาลูกประเก๋ม

4. การวิเคราะห์และพัฒนาแบบร่างเพื่อสร้างต้นแบบเครื่องประดับ

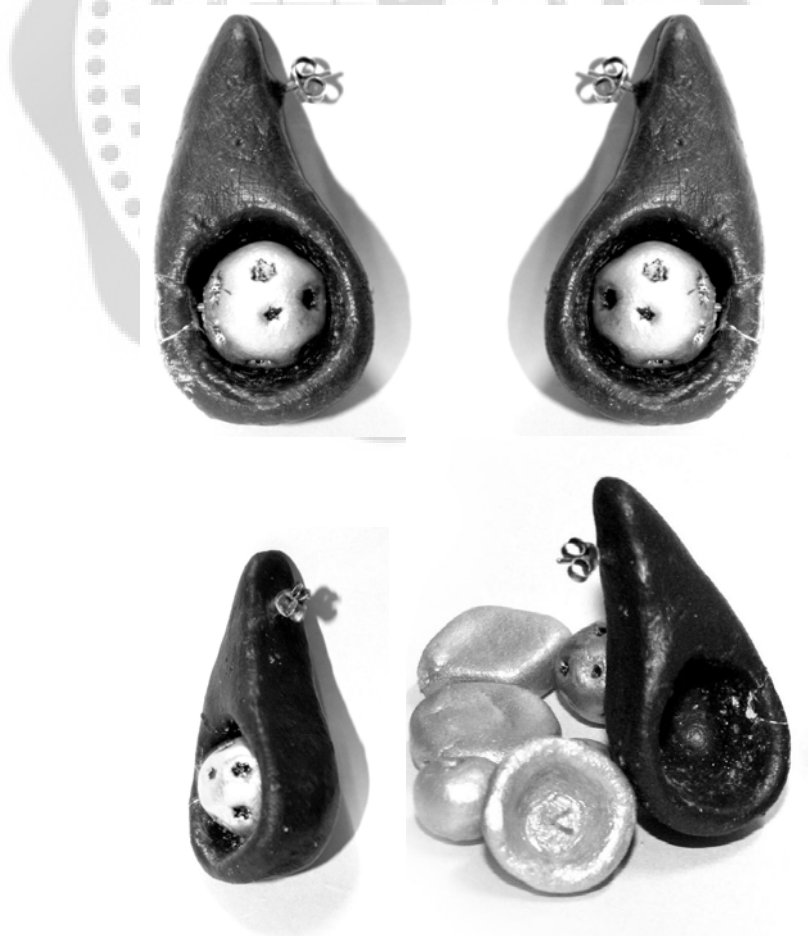
ผู้วิจัยพัฒนาแบบร่าง โดยการสร้างหุ่นจำลองสำหรับการทดสอบรูปทรง (Scale Model) เพื่อทำการศึกษารูปทรง ขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมกับสรีระของมนุษย์ และประโยชน์ใช้สอยความสามารถในการปรับเปลี่ยนลูกประเก๋มของเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญ

มีขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1. วิเคราะห์พัฒนาแบบจากการประเมินแบบร่าง
2. ทดลองสร้างแบบร่างก่อนนำไปผลิตจริงโดยใช้ดินกระดาษขึ้นรูปเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการประกอบชิ้นงานด้าน ขนาด ความแข็งแรง รวมถึงเทคนิคที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับชิ้นงาน

ภาพประกอบ 16 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 1

ภาพประกอบ 17 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเก้อม แบบร่างที่ 2

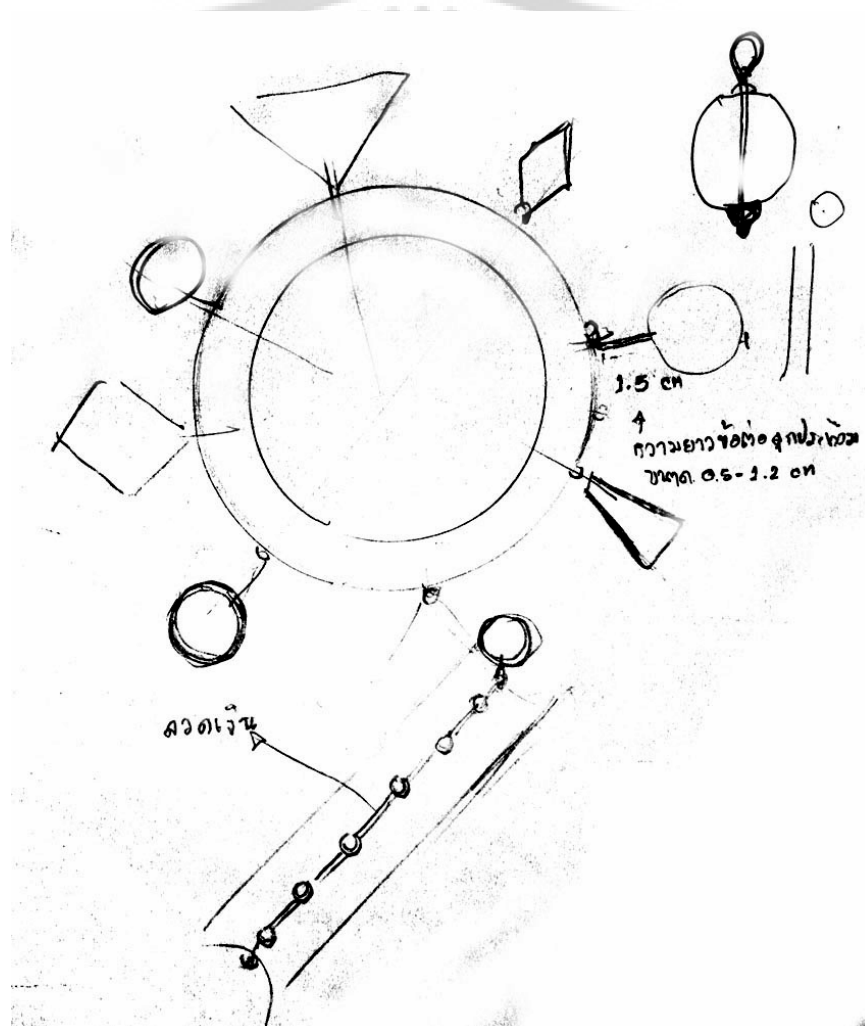

ภาพประกอบ 18 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเกือกม แบบร่างที่ 3

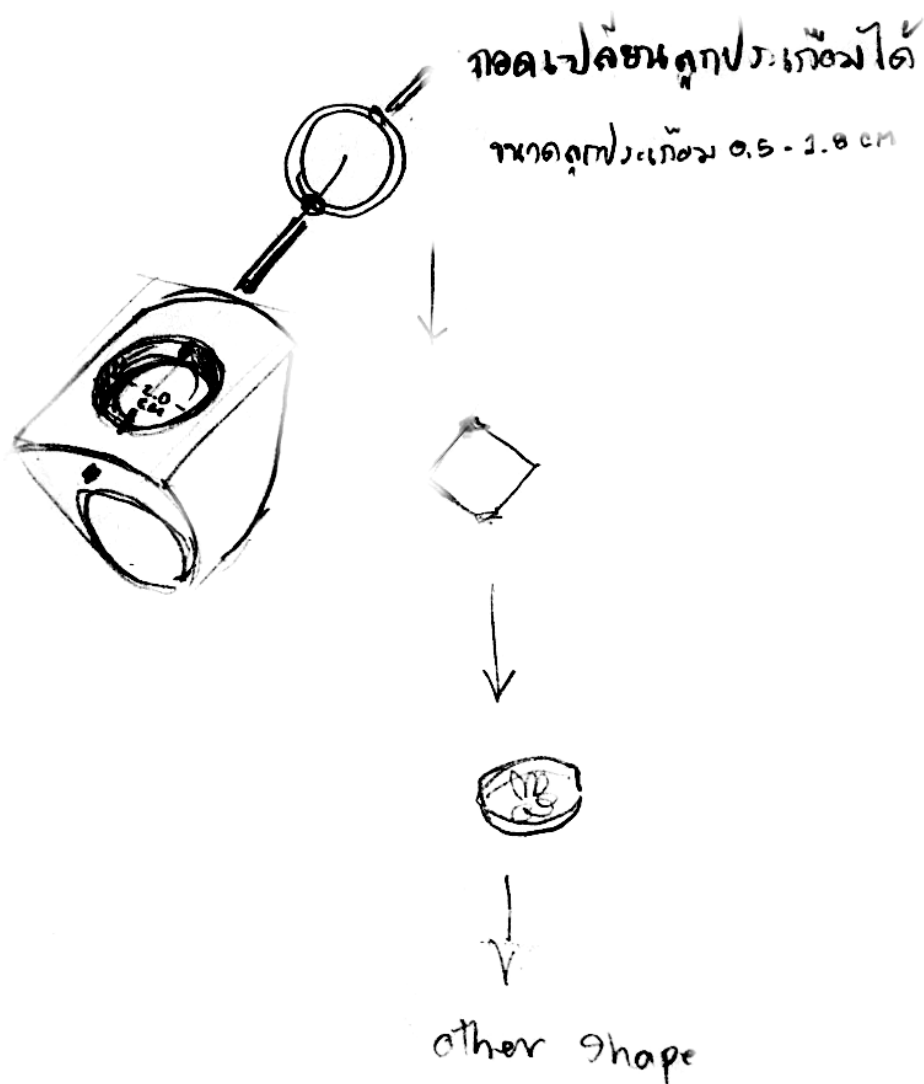
ภาพประกอบ 19 หุ่นจำลองเครื่องประดับร่วมสมัย: กรณีศึกษาลูกประเกือกม แบบร่างที่ 4

จากการวิเคราะห์รูปทรงและประโยชน์ใช้สอยจากหุ่นจำลองบรรจุภัณฑ์ (Scale Model) เพื่อพัฒนาต้นแบบ ผู้วิจัยพบว่าแบบจำลองในภาพประกอบ Scale Models 1, 3 และ 4 มีความแข็งแรงและการทำหน้าที่ลือคลูกประเก้อมเพื่อสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบลูกประเก้อมตามต้องการสามารถทำได้จริง ส่วนแบบที่ 2 ส่วนโค้งของหยดน้ำที่มีลักษณะอ้อมลูกประเก้อมไม่แข็งแรงเพียงพอสำหรับการถอดตัวลือคลูกประเก้อมเข้าออกบ่อยๆ ซึ่งตรงกับการประเมินความพึงพอใจในการออกแบบรูปแบบและหน้าที่ประโยชน์ของสอยแบบร่างที่ 1, 3 และ 4 สอดคล้องกับการประเมินแบบจำลองโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยแนะนำเพิ่มเติมว่าควรใช้วัสดุเดียวกันเพื่อให้สามารถเลือกใช้ชิ้นเดียวได้ หรือใช้ระดับกายรวมกันเป็นชุดก็ได้ เมื่อใช้ร่วมกันแล้วเครื่องประดับมีดูมีความเป็นเอกภาพ ไม่โดดออกจากกันโดยวัสดุ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาแบบร่าง โดยเขียนรายละเอียดการพัฒนาเครื่องประดับพร้อมขนาด เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการผลิตต่อไป

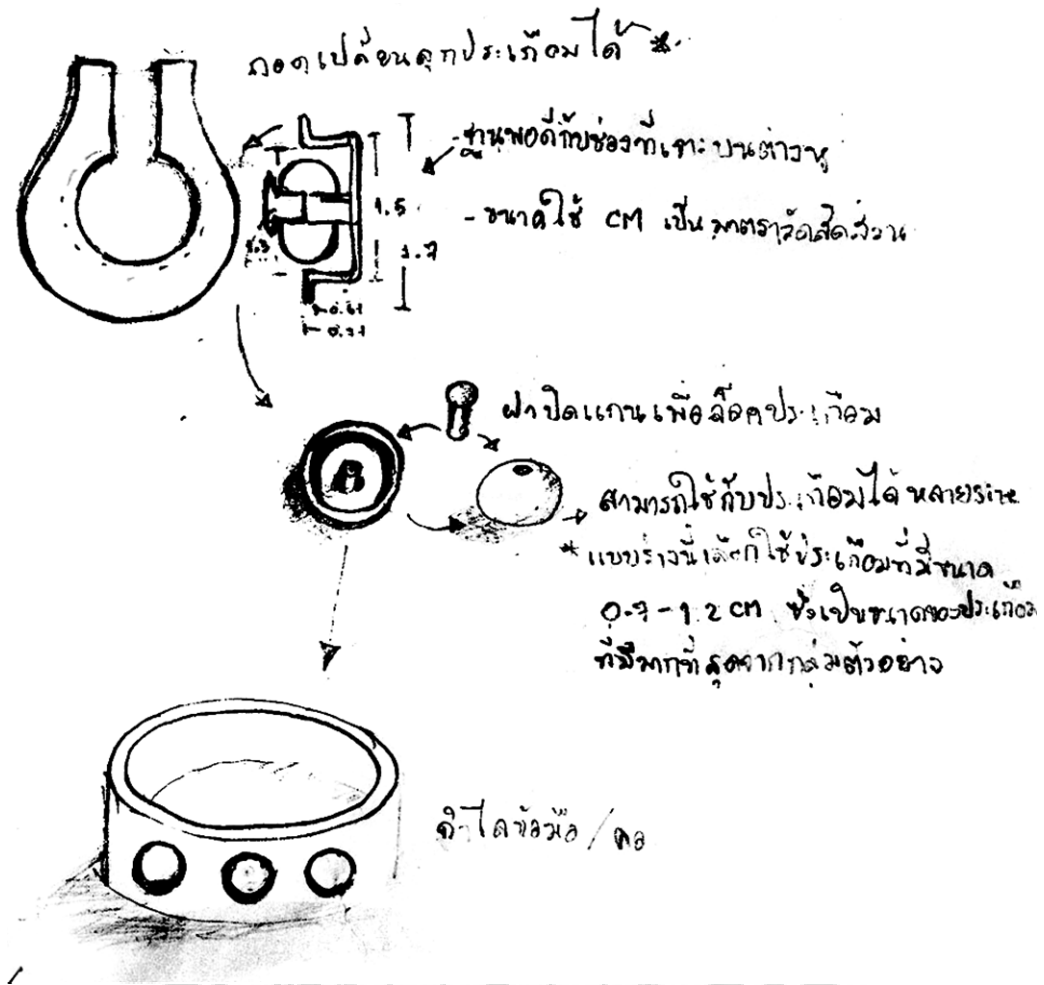
ภาพประกอบ 20 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 1

แนวคิดในการออกแบบ อิงแนวคิดที่ได้จากการสรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ เครื่องประดับร่วมสมัยและการศึกษาลูกประเก้อมในด้านารออกแบบรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และ วัสดุ

ภาพประกอบ 21 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 2

แนวคิดในการออกแบบ อิงแนวคิดที่ได้จากการสรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ เครื่องประดับร่วมสมัยและการศึกษาลูกประเก้อมในด้านารออกแบบรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และ วัสดุ

ภาพประกอบ 22 ภาพประกอบแบบรายละเอียด แบบร่างที่ 3

แนวคิดในการออกแบบ อิงแนวคิดที่ได้จากการสรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ เครื่องประดับร่วมสมัยและการศึกษาลูกประเก้อมในด้านการออกแบบรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และวัสดุ

5. ขั้นตอนการผลิตชิ้นงานจริง

1. นำแบบจำลองที่ได้จากการสรุปในขั้นตอนที่ 4 มาเป็นแบบชิ้นงานจริง
2. จัดเตรียมวัสดุในการทำเครื่องประดับ คือ เงิน, ลูกประเก้อม, และไม้
3. จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำเครื่องประดับ เช่น จลุไม้ สร้างตัวเรือน และข้อต่อลูกประเก้อม สำหรับประกอบชิ้นงาน
4. ประกอบชิ้นงาน
5. ได้ชิ้นงานสมบูรณ์

ภาพประกอบ 23 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 1 (อุปกรณ์)

ภาพประกอบ 24 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตต้นแบบ 2 (โต๊ะเชื่อม/ประสานโลหะ)

ภาพประกอบ 25 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตแบบ 3 (เต็รื่องรีดโลหะ)

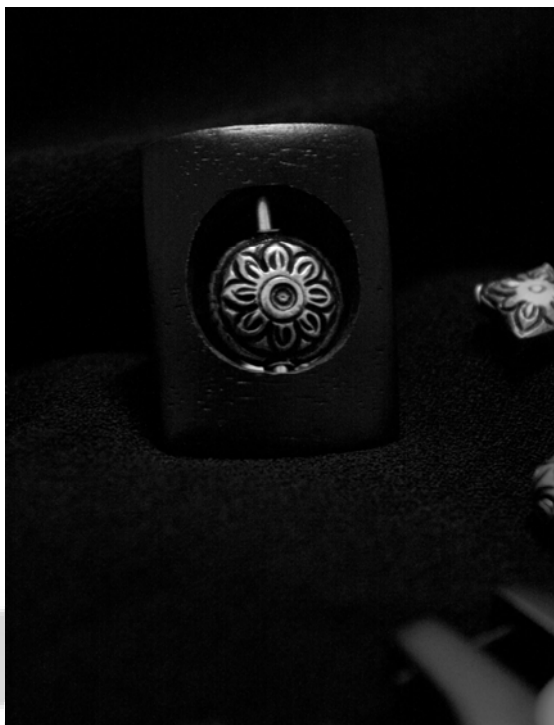
ภาพประกอบ 26 ภาพประกอบขั้นตอนการผลิตแบบ 4

ภาพประกอบ 27 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 1

ภาพประกอบ 28 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 2

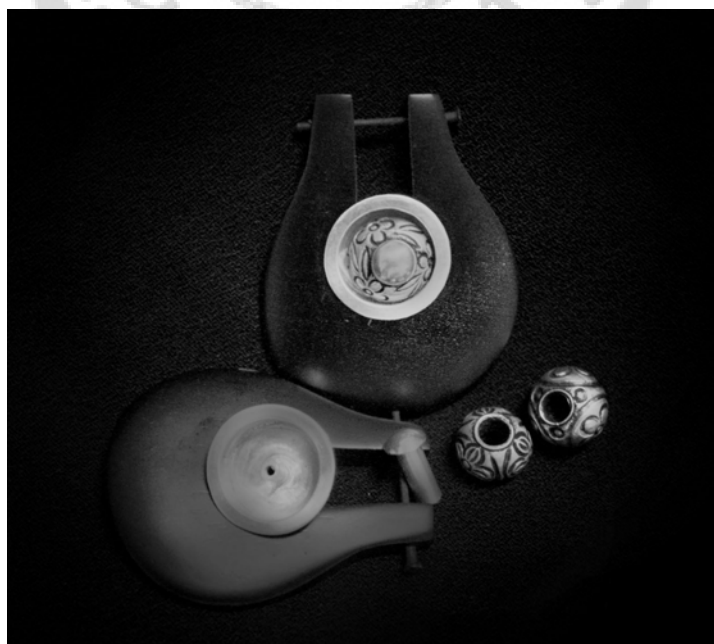
ภาพประกอบ 29 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 3

ภาพประกอบ 30 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 4

ภาพประกอบ 31 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 5

ภาพประกอบ 32 ภาพประกอบชิ้นงานจริง 6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งประกอบด้วยความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย วิธีดำเนินงานวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย และสามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมต่อไปในอนาคต

ความสำคัญของการวิจัย

1. พัฒนาเครื่องประดับลูกประเงินประเภทประเก้อมจังหวัดสุรินทร์ให้มีรูปแบบร่วมสมัย
2. สามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบไม่ยึดตามความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ผู้วิจัยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบเครื่องประดับตามแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาตำราเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับร่วมสมัย และวิธีการสร้างเครื่องมือ รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ช่างเครื่องประดับเงินที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นฐานและแนวทางในการสร้างเครื่องมือตามขอบเขตเนื้อหา
2. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจด้านรูปแบบโครงสร้าง ด้านประโยชน์ใช้สอย และวัสดุ จากกลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมในปัจจุบัน โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
3. สร้างแบบประเมินความสัมพันธ์ และข้อเปรียบเทียบตามแนวคิดทางการออกแบบที่ได้ กำหนดไว้จากกลุ่มตัวอย่างแบบร่างเครื่องประดับ โดยผู้วิจัยสร้างแบบประเมินตามแนวคิดหลักในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยด้านรูปแบบ ด้านหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย ด้านวัสดุและการเพิ่มมูลค่า โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ (นักวิชาการด้านการออกแบบ นักออกแบบ นักวิจัย ผู้ประกอบการ และ ผู้บริโภค) เป็นผู้ประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิโดยการสืบค้นข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีหลักการออกแบบเครื่องประดับและแนวคิดการออกแบบร่วมสมัย รวมถึงวัสดุและกรรมวิธีการผลิต ทั้งยังเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับลูกประเก้อมโดยการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือประเมินรูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อทำการประเมินด้านการออกแบบรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และวัสดุจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจากนั้นจึงสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและบูรณาการกับแนวคิดทางการออกแบบเครื่องประดับเพื่อทำการทดลองพัฒนาการแบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับประเก้อมและนำแบบร่างไปประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิด้านรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่มีในท้องตลาดในปัจจุบันที่จังหวัดสุรินทร์ โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้วิจัยสร้างหัวข้อสรุปแนวคิดและเปรียบเทียบกลุ่มเครื่องประดับ

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์และข้อเปรียบเทียบจากแบบร่าง โดยแบบประเมินซึ่งแนวคิดการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบ ด้านหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย ด้านวัสดุและการเพิ่มมูลค่า จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการวิเคราะห์จากคำถามปลายเปิด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จากเนื้อหาและข้อเสนอแนะ (Content Analysis) และนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง และการบรรยาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปพัฒนาสร้างต้นแบบเครื่องประดับ

สรุปผลการวิจัย

ในการพัฒนาเครื่องประดับร่วมสมัยกรณีศึกษาลูกประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปข้อมูลภาคสนามด้านรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ โดยแบบประเมินรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
2. สรุปความสัมพันธ์และข้อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างแบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัย จากกรณีศึกษาลูกประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ โดยพัฒนาเครื่องประดับตามแนวคิดและหลักการ ออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยด้านรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย และวัสดุเพื่อช่วยลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่า

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและพัฒนาเครื่องประดับร่วมสมัยจากกรณีศึกษา ลูกประเก้อมของจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าสามารถสร้างรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมให้มีความร่วมสมัยได้ โดยการใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยมาบูรณาการกับภูมิปัญญาการทำหัตถกรรมพื้นบ้านลูกประเก้อม โดยออกแบบให้เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมมีลักษณะของเครื่องประดับร่วมสมัยในคือ สามารถปรับใช้งานได้มากกว่า 1 อย่างในการออกแบบต่อชิ้นงาน หรืออาจจะมีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง (multi-function) ด้านวัสดุ ได้นำวัสดุประเภทไม้มาใช้ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้สาเหตุที่เลือกใช้ไม้ อีกประการหนึ่งเพราะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ผู้คนในชุมชนทำอยู่แล้วในรูปแบบเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เขียง ตะเกียบ จาน ของที่ระลึก ฯลฯ จึงมีความสะดวกในการจัดหาวัสดุและบุคลากร (ช่างเงินบางท่านมีความสามารถหลากหลาย คนเดียวทำงานช่างได้หลายอย่าง เช่น ทำได้ทั้งเครื่องเงินและเครื่องไม้ เป็นต้น แต่หาช่างที่มีฝีมือแบบนี้ได้ยากแล้วในปัจจุบัน) ต้องใช้เวลาในการอธิบายพอสมควร เพราะช่างไม่เคยทำเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่ใช้ไม้มาร่วมออกแบบมาก่อนเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม จึงต้องทำความเข้าใจเมื่อมีการป้อนสิ่งใหม่ที่แตกต่างจากแบบแผนเดิมที่เคยทำ

จากเดิมรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมส่วนใหญ่จะเป็นการออกแบบเชิงอนุรักษ์ ไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากอดีตเท่าใด คือยังคงยึดติดกับความเป็นลูกประคำ ที่นำลูกประเก้อมมาร้อยเป็นวงแล้วนำมาสวมคอหรือแขน แต่ในการที่จะร้อยลูกประเก้อมให้เป็นสร้อยคอได้หนึ่งเส้นนั้นต้องใช้ลูกประเก้อมจำนวนไม่ต่ำกว่า 20 เม็ดขึ้นไป ซึ่งหมายถึงราคาต้นทุนที่ต้องแพงขึ้นตามเนื้อเงินของที่ใช้ทำลูกประเก้อม แต่ลูกประเก้อมแต่ละเม็ดมีคุณค่าความงามในตัวเองอยู่แล้ว ไม่ว่าจะด้วยความซดลึกลับของลวดลายที่สลักบนเนื้อเงิน หรือความมีมิติด้วยรูปทรงก็ตาม จึงไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างความโดดเด่นโดยการนำลูกประเก้อมหลายเม็ดมาใช้ทำเครื่องประดับหนึ่งชิ้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้เครื่องประดับร่วมสมัยจากกรณีศึกษาลูกประเก้อมของจังหวัดสุรินทร์ให้สามารถปรับให้ใช้งานได้หลายโอกาส สามารถเลือกใช้ลูกประเก้อมได้หลายขนาด (จำนวน 1 เม็ด หรือมากกว่าก็ได้) ซึ่งก็ได้ตามแต่ความพอใจ) โดยการคิดวิธีการทำข้อต่อ หรือตัวเชื่อม (Joint) ที่สามารถเปลี่ยนสลับแบบลูกประเก้อมเองได้ วิธีนี้ก่อให้เกิดผู้สวมใส่มีการปฏิสัมพันธ์และความผูกพันพันกันเกิดขึ้นกับ

เครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม แล้วอาจกลับมาซื้อใหม่อีก สำหรับผู้ที่ต้องการสั่งทำลูกประเก้อมตามแบบที่ตนเองเลือกก็สามารถสั่งทำได้ เพราะลูกประเก้อมเป็นงานหัตถกรรมที่ทำขึ้นมาชิ้นต่อชิ้นอยู่แล้ว

จึงสรุปได้ว่างานวิจัยนี้สามารถสร้างรูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่แตกต่างจากแบบเดิมได้ โดยการบูรณาการแนวคิดทางการออกแบบร่วมสมัยเข้ากับองค์ความรู้แบบภูมิปัญญา สามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์ของเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อม ทั้งยังช่วยเพิ่มอัตราการการหมุนเวียนในการจับจ่ายสินค้า สร้างโอกาสทางการตลาด เพิ่มมูลค่าสินค้าให้แก่ลูกประเก้อม ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมให้มีความร่วมสมัยและเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องประดับประเก้อมอีกต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ในปัจจุบันเหลือช่างที่มีฝีมือในการทำลูกประเก้อมเพียงไม่กี่คน เพราะเป็นงานฝีมือที่ทำได้ค่อนข้างยาก ละเอียด ต้องใช้สมาธิสูง รัฐควรหาหนทางส่งเสริม สนับสนุน และฟื้นฟูการทำลูกประเก้อม อย่างจริงจัง แต่ควรมีการศึกษาถึงปัญหาให้ถ่องแท้ เช่นลงพื้นที่เสียก่อน จึงค่อยกำหนดนโยบาย
2. ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาในประเทศมากขึ้น เพราะมีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มากมายในประเทศที่สามารถนำมาพัฒนาใช้ประโยชน์ได้
3. หากต้องการทำเครื่องประดับที่จังหวัดสุรินทร์ ควรหลีกเลี่ยงช่วงสงกรานต์ไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคม เพราะชาวบ้านจะรวมตัวช่วยกันทำงานบุญใหญ่และงดรับงานชั่วคราว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎิกา คงสมพงษ์. (2549). *ความเชื่อ&ความชอบส่วนบุคคล: การออกแบบเฉพาะกลุ่มที่ขายได้*. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.artgazine.com/shoutouts/viewtopic.php?t=2263&view=next&sid=d044d51738a3f074d3bbf4f12ac2306b>
- กอบกุล ชำนาญหมอ. (2537). *การประกอบอาชีพทำเครื่องเงิน “ประเก้อม” ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์*. มหาสารคาม: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษร ชิตะจारी. (2543). *การออกแบบเครื่องประดับ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- บุญศรี ภารพุทธา. (2553, 15 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย บัณฑิตหญิง ปัญญาโน ที่ร้านมณีจันทร์ผ้าไหมและเครื่องเงิน หมู่ 7 บ้านบึง ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์.
- ป่วน เจียวทอง. (2552, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์โดย บัณฑิตหญิง ปัญญาโน ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ 3 บ้านโชค ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์.
- ปัญญา บุตรชาติ. (2552, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์โดย บัณฑิตหญิง ปัญญาโน ที่บ้านเลขที่ 149 หมู่ 8 บ้านนาตัง ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์.
- เพชรรัตน์ ชาวนา. (2553, 15 พฤษภาคม). สัมภาษณ์โดย บัณฑิตหญิง ปัญญาโน ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ 3 บ้านโชค ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฐพีวิทยาการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. (2546). *ศิลปะเครื่องประดับ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิวัฒนาการ.
- วรรณรัตน์ อินทร์อำ. (2536). *ศิลปะเครื่องประดับ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- วิวัฒน์ จุฑะวิภาต. (2545). *การออกแบบเครื่องประดับ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2545). *ออกแบบกราฟฟิก*. กรุงเทพฯ: อีแอนด์ไอคิว.
- ศศิธร ชุมแสง พอล. (2549). *จิวเวลรี่ดีไซน์*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย. (2525). *สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย*. กรุงเทพฯ: ธีระการพิมพ์.
- สถาบันการศึกษาทางไกล. (2545). *เครื่องประดับกับผู้หญิง*. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2552, จาก http://www.dei.ac.th/index/content/jewel_009.html
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน. (2548). *ฝ่ากระแสโลกาภิวัตน์ สู่การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นด้วยพลังประชาชน*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2551, จาก http://www.codii.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=503&Itemid=43
- สุนัน ฉัตรนิเทศตระกูล. (2549). *การจัดแสดงสินค้า*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.

- สุวิทย์ ภามมาตย์. (2544). กลยุทธ์การตลาดของเครื่องประดับเงิน กรณีศึกษา: สหกรณ์บริการหัตถกรรม เครื่องประดับเงินเขวาสินรินทร์ จำกัด ตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัด สุรินทร์. มหาสารคาม: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสรี วังสีไพจิตร. (2530, มกราคม- มีนาคม). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและปีท่องเที่ยว ของไทย. จุลสารการท่องเที่ยว. 1: 2-3.
- สำนักงานศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2552). Jewelry design lecture Free. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2552, จาก <http://www.tcdc.or.th/whaton/enews/2009-08-alchimia>
- สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์. (2550). รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2550. สุรินทร์: สำนักงานสถิติ จังหวัดสุรินทร์.
- อภิศักดิ์ บุญเลิศ. (2548). การศึกษาวิเคราะห์งานหัตถกรรมทองเหลืองชุมชนบ้านท่ากระยาง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีย์ ทองแก้ว. (2537). ศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินเมืองสุรินทร์. สุรินทร์: คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- อารีย์ สุทธิพันธุ์. (2535). ศิลปนิยม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์. (2552). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2552-2554 องค์การ บริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์. สุรินทร์: องค์การบริการส่วนตำบลเขวาสินรินทร์.

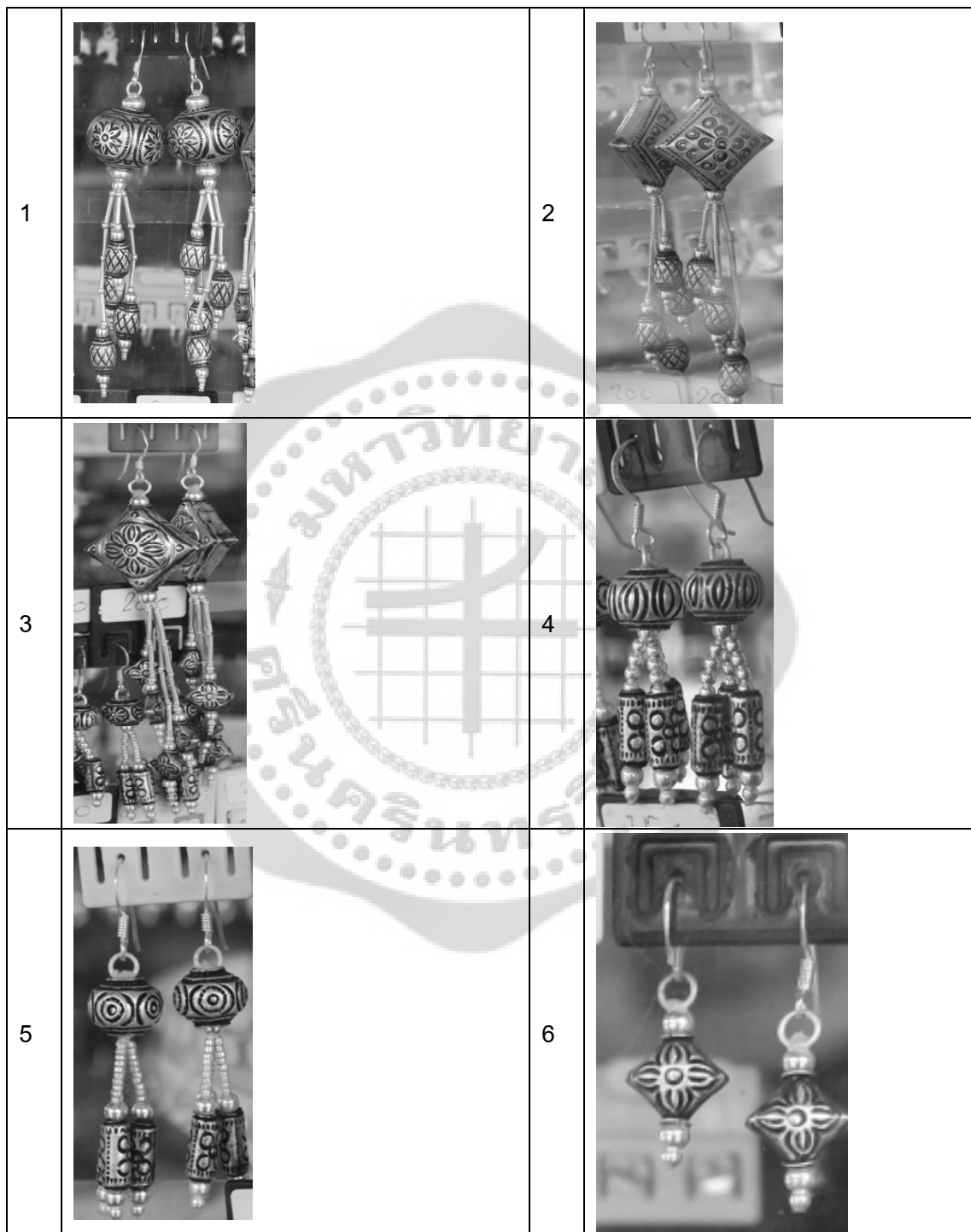
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน

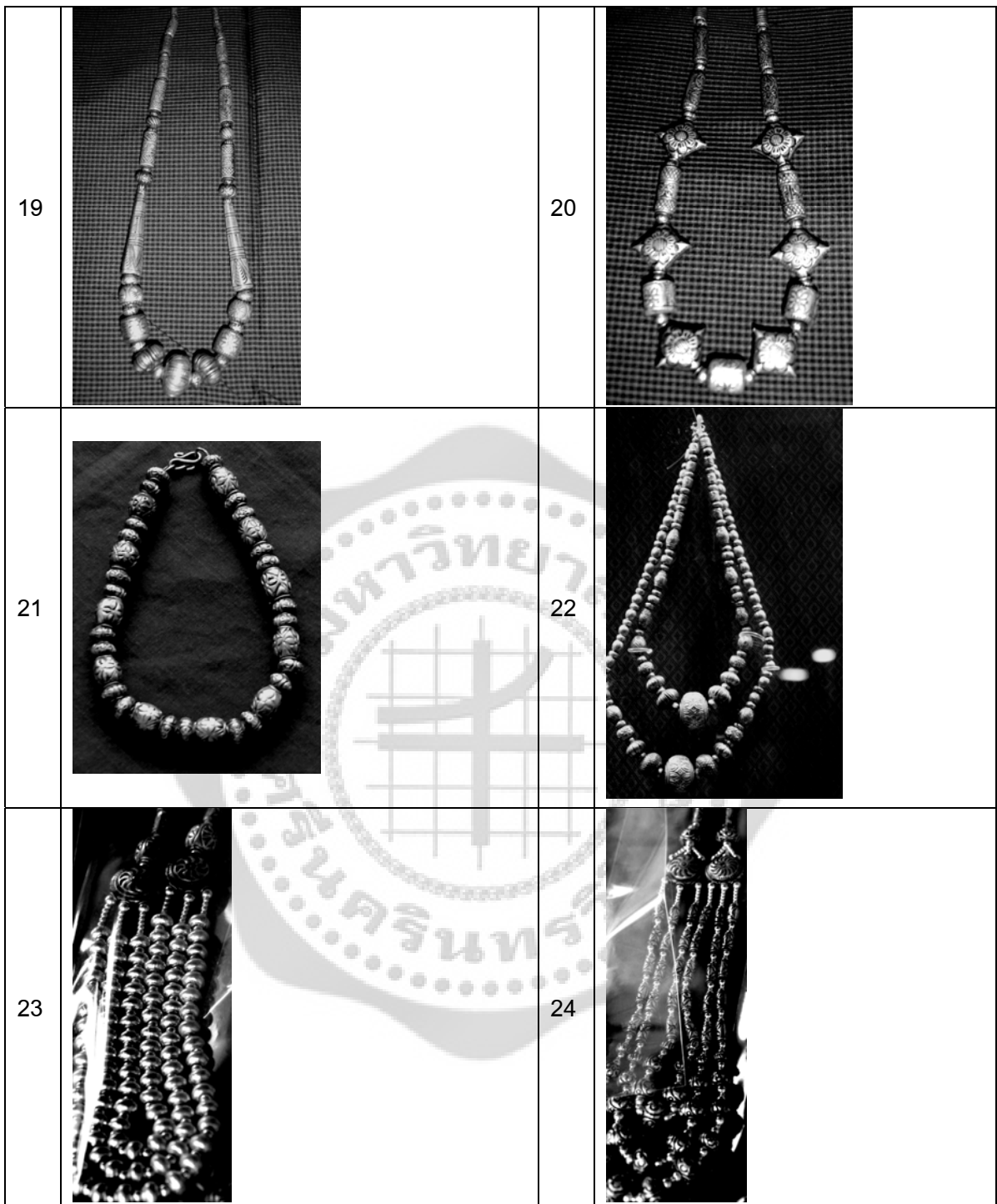
รูปแบบเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน

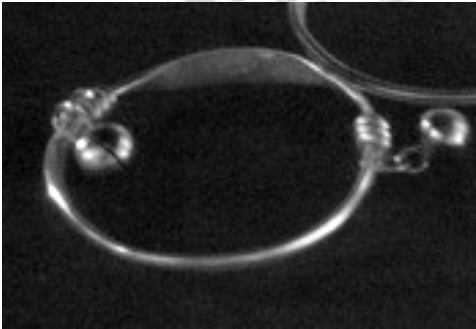

7		8	
9		10	
11		12	

13		14	
15		16	
17		18	

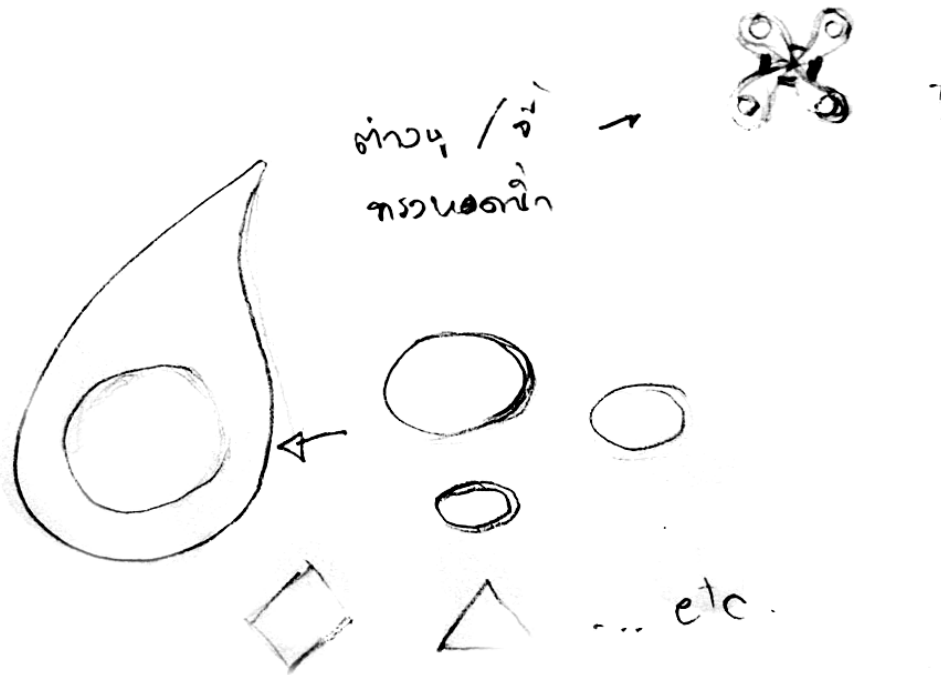
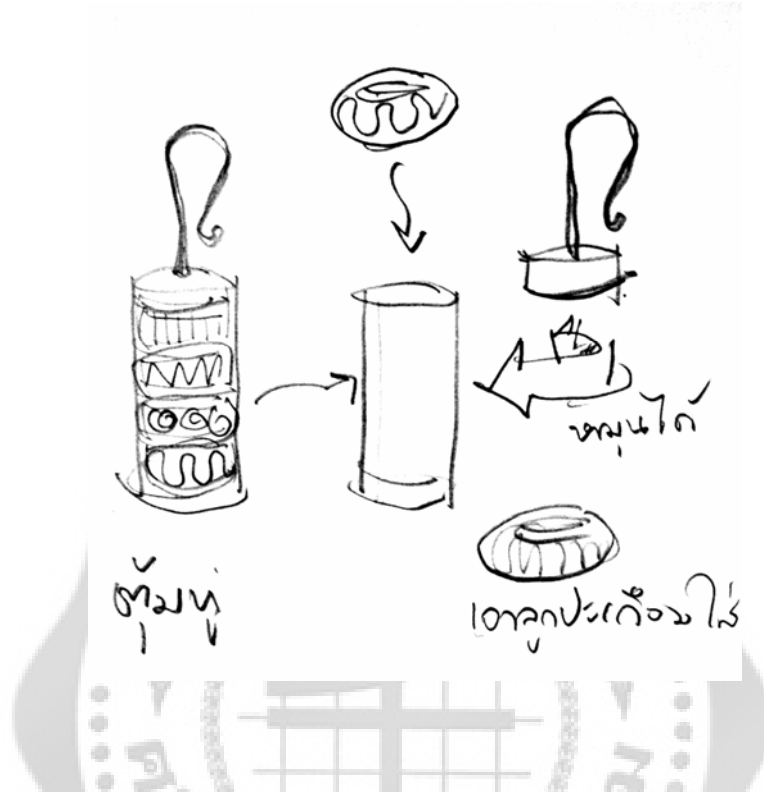
25		26	
27		28	
29		30	

ภาคผนวก ข

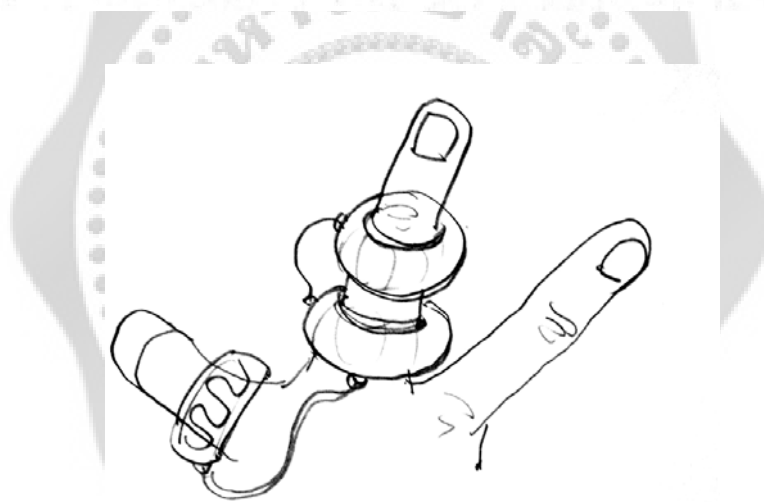
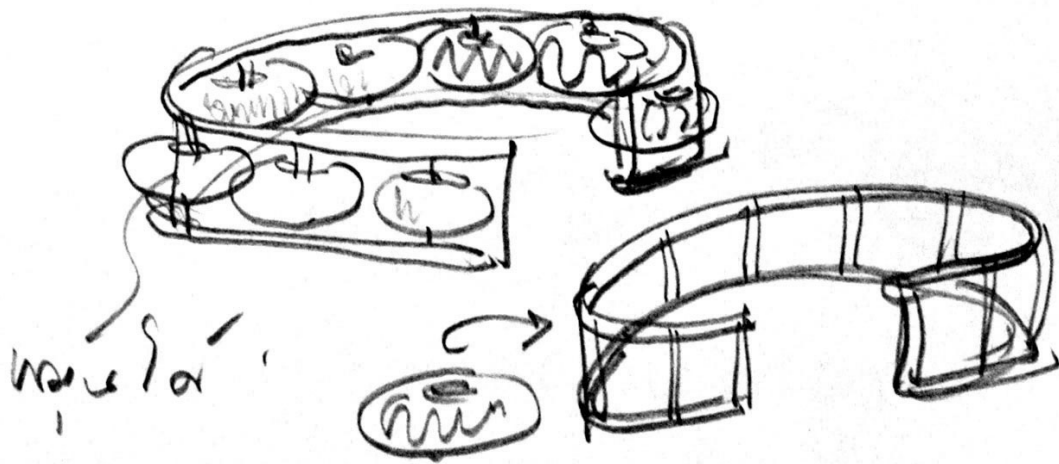
**แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์**

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

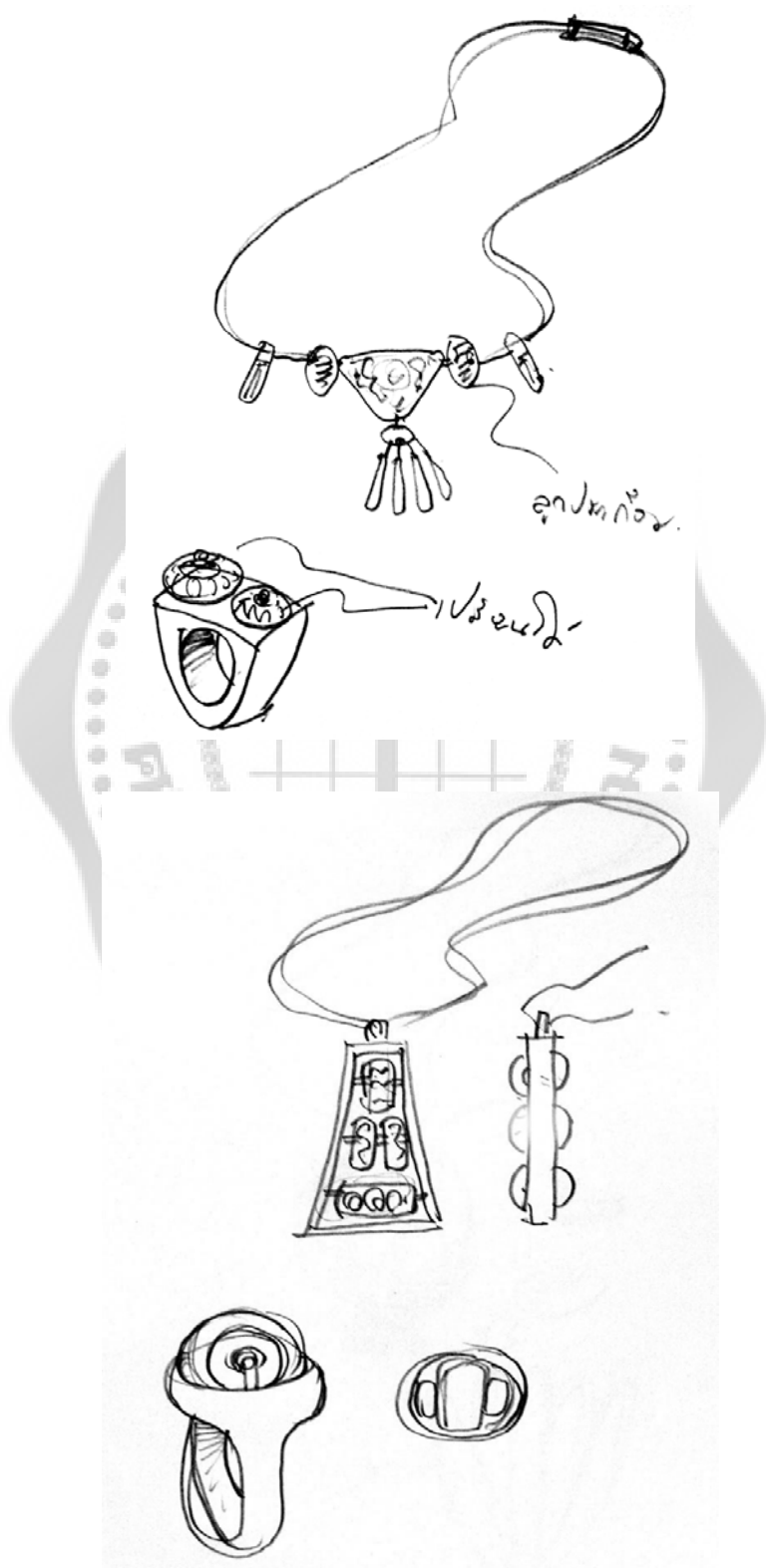

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

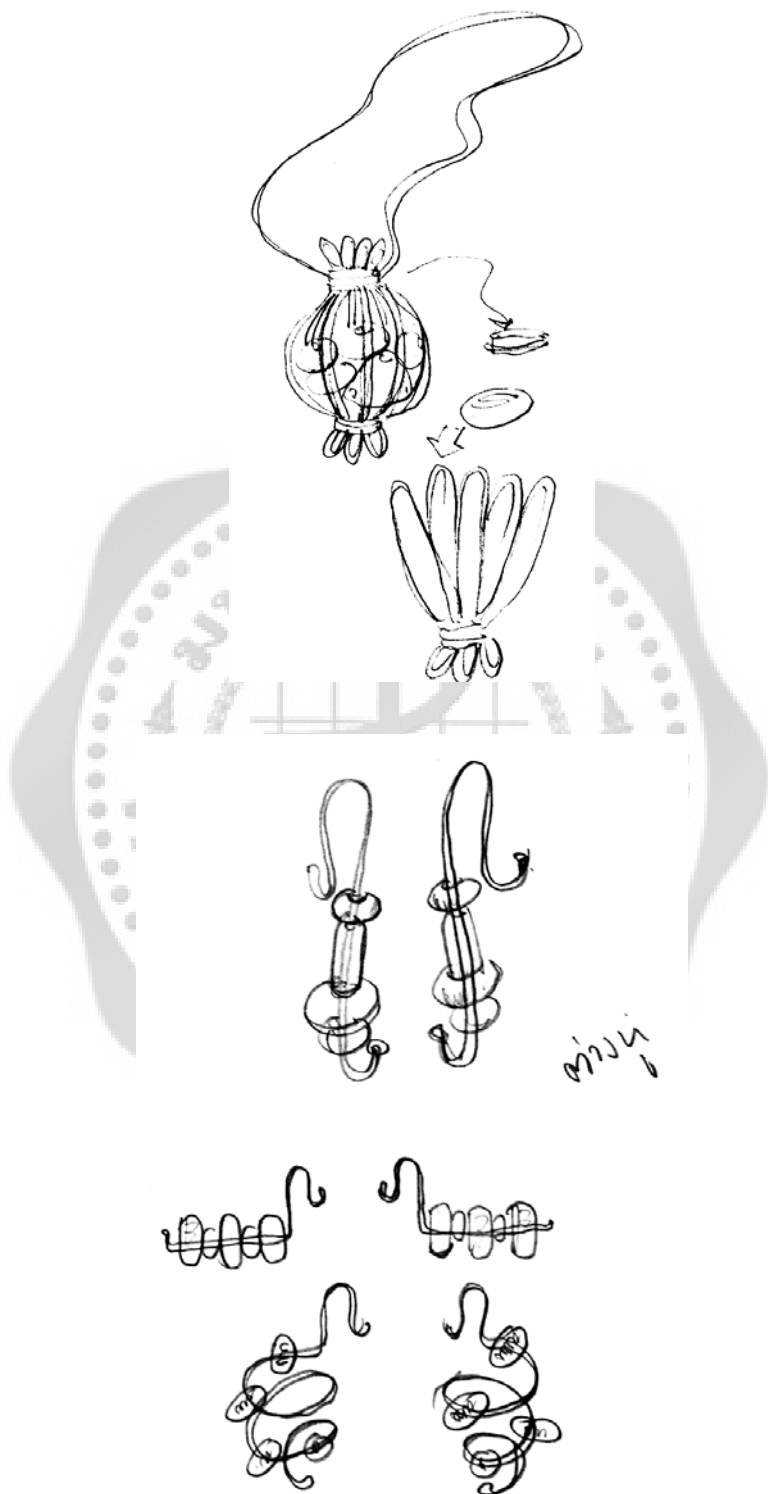

|| หอนเงิน ทำลาย
เส้นแพปฐก้อบ.

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

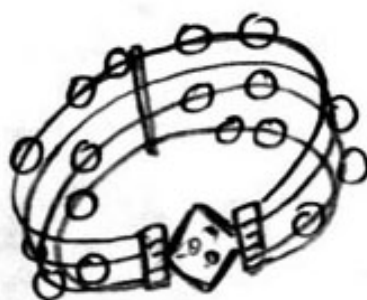
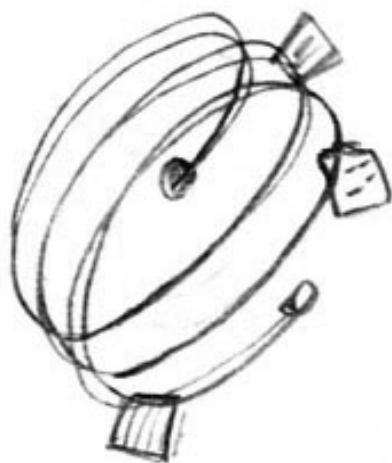

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

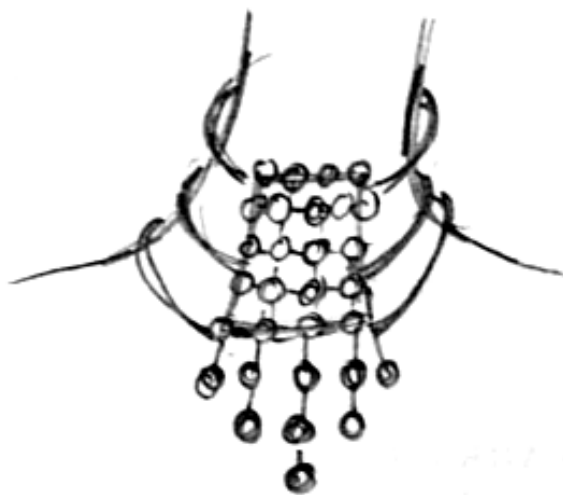

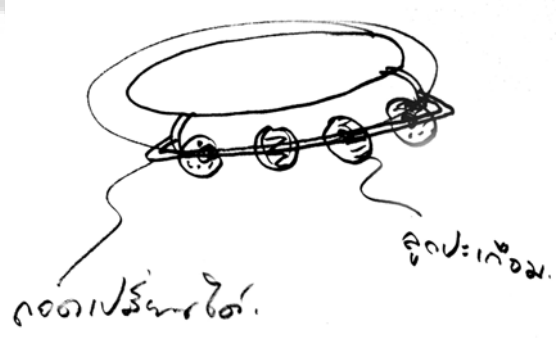
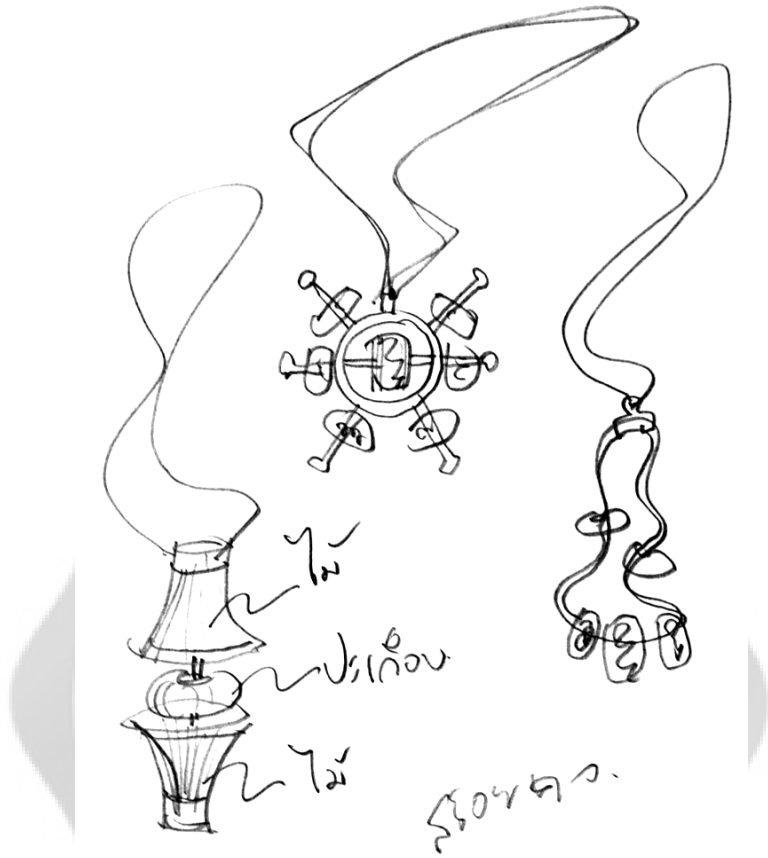
แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

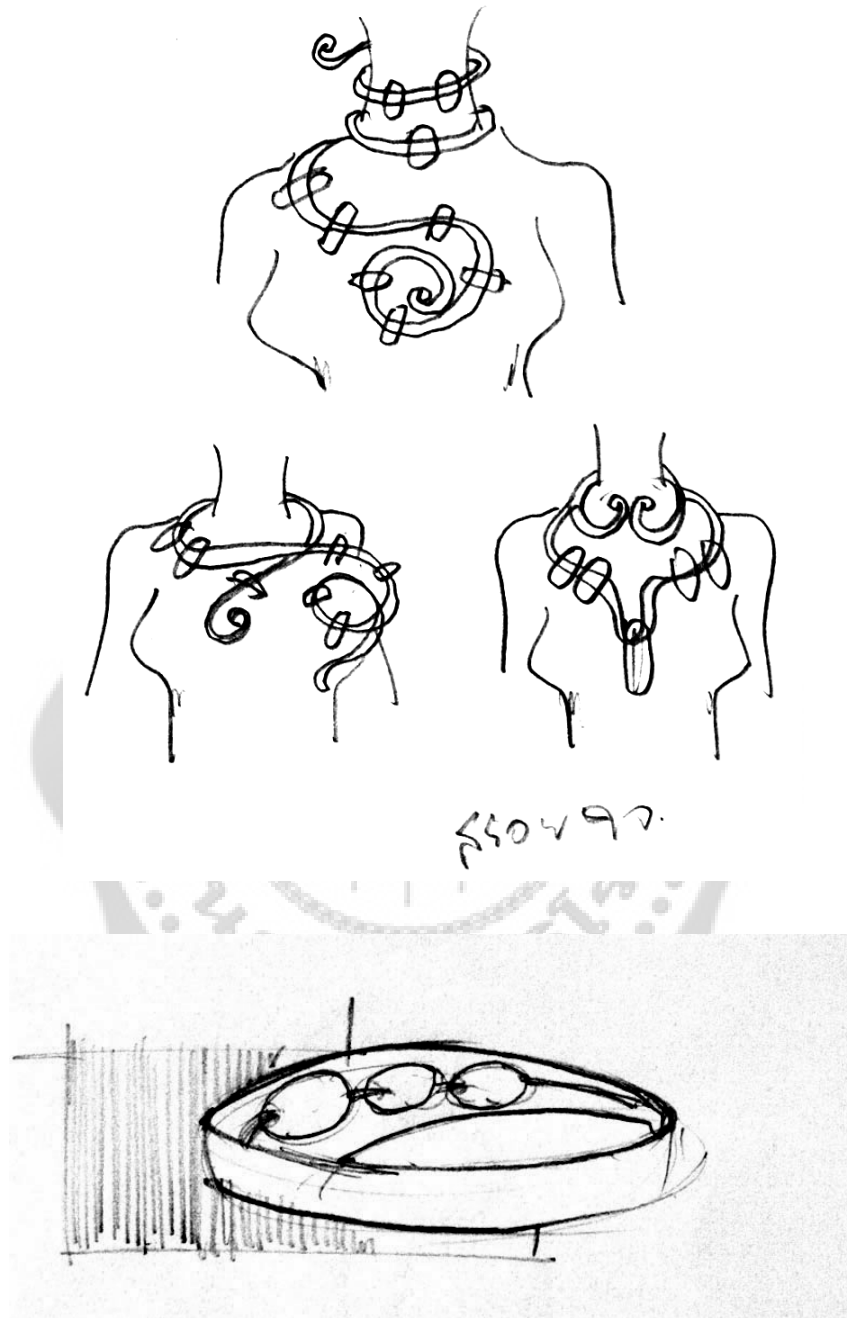

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

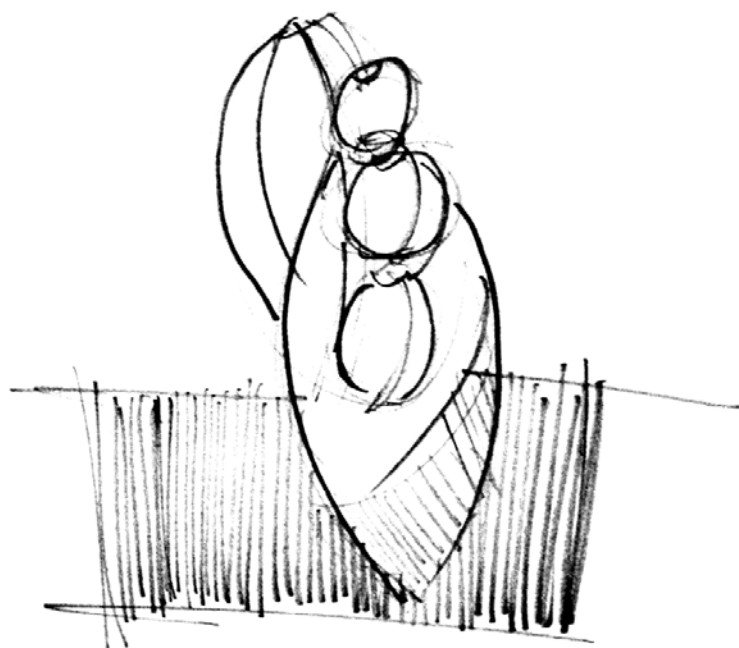
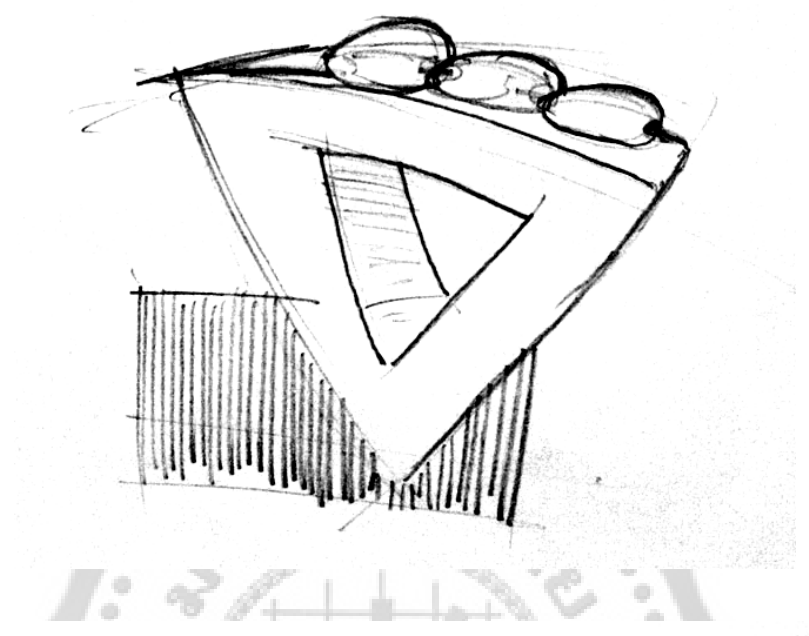

ก๊วไล

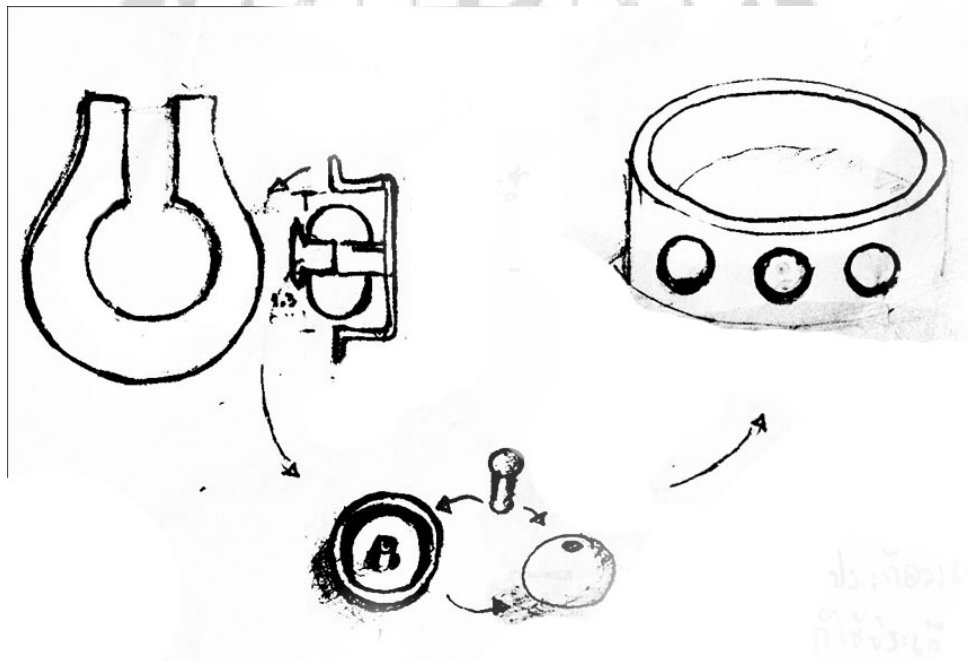
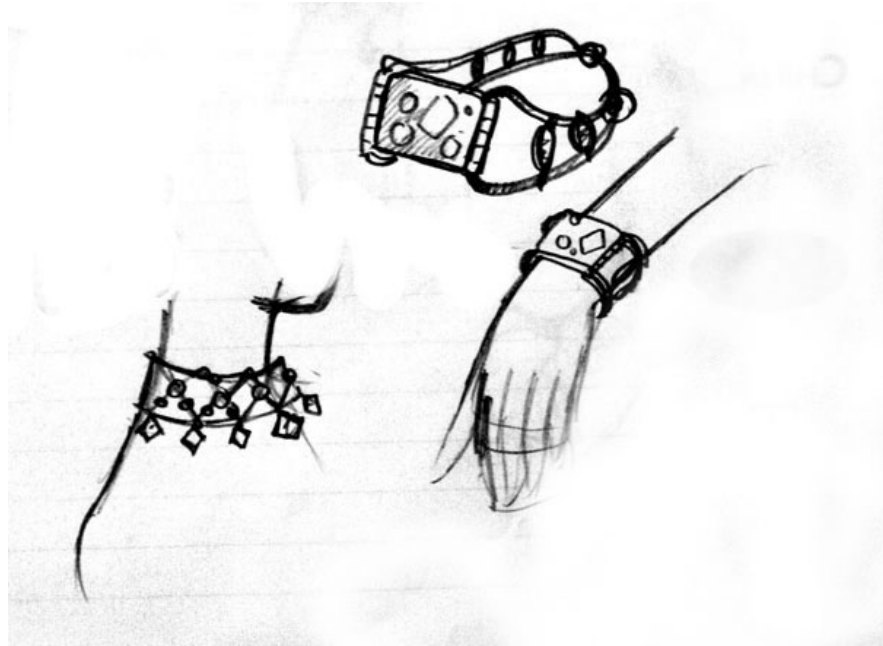
แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงิน
ประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ค

แบบประเมินเพื่อการวิจัย

แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับลูกประเก้อม(ชุดที่ 1: ผู้เชี่ยวชาญ)
เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็น
เครื่องประดับไทยร่วมสมัย

โดย นางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน

นิสิตปริญญาโท สาขานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความร่วมสมัย โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการณกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยและสามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมต่อไปในอนาคต

คำชี้แจง แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินเกี่ยวกับข้อมูลด้านความพึงพอใจและความเหมาะสมด้านรูปแบบโครงสร้างหรือรูปทรงของเครื่องประดับ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้สอย

ส่วนที่ 3 แบบประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านวัสดุและราคา

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณา และโปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องของระดับความคิดเห็นของแต่ละข้อในตาราง ซึ่งการกำหนดค่าคะแนน (Weight) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก

4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี

3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้

2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับควรปรับปรุง

1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

**แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างแบบร่างเครื่องประดับ(ชุดที่ 2: ผู้เชี่ยวชาญ)
เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย**

โดย นางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน

นิสิตปริญญาโท สาขานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ให้มีความร่วมสมัย โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยและสามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมต่อไปในอนาคต

คำชี้แจง แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

- ด้านรูปแบบ
- ด้านหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย
- วัสดุและการเพิ่มมูลค่า

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณา และโปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องของระดับความคิดเห็นของแต่ละข้อในตาราง ซึ่งการกำหนดค่าคะแนน (Weight) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี
- 3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้
- 2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับควรปรับปรุง
- 1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ ท่านสามารถตอบได้อย่างอิสระ (Open End) ในตอนท้ายของแบบประเมิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

ภาพแบบร่าง

ตอนที่ 1 การประเมินความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจาก
การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

รายการที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านรูปแบบ การจัดวางองค์ประกอบมีความเหมาะสม มีรูปแบบที่เข้ากับยุคสมัย เครื่องประดับมีความเหมาะสมกับสรีระของมนุษย์					
ด้านประโยชน์ใช้สอย เครื่องประดับมีความสะดวกในการใช้งาน รูปแบบมีความสวยงามเมื่อมีการปรับประโยชน์ใช้สอย					
ด้านวัสดุและการเพิ่มมูลค่า วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมต่อการนำมาประดับร่างกาย สามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตเครื่องประดับต่อชิ้น และสามารถเพิ่มมูลค่าลูกประเก้อมได้อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างแบบร่างเครื่องประดับ (ชุดที่ 3: ผู้เชี่ยวชาญ)
เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย

โดย นางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน

นิสิตปริญญาโท สาขานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความร่วมสมัย โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการณกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยและสามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมต่อไปในอนาคต

คำชี้แจง แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

- ด้านรูปแบบ
- ด้านหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย
- วัสดุและการเพิ่มมูลค่า

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณา และโปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องของระดับความคิดเห็นของแต่ละข้อในตาราง ซึ่งการกำหนดค่าคะแนน (Weight) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี
- 3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้
- 2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับควรปรับปรุง
- 1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ ท่านสามารถตอบได้อย่างอิสระ (Open End) ในตอนท้ายของแบบประเมิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

ภาพแบบร่าง

ตอนที่ 1 การประเมินความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจาก
การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

รายการที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านรูปแบบ การจัดวางองค์ประกอบมีความเหมาะสม มีรูปแบบที่เข้ากับยุคสมัย เครื่องประดับมีความเหมาะสมกับสรีระของมนุษย์					
ด้านประโยชน์ใช้สอย เครื่องประดับมีความสะดวกในการใช้งาน รูปแบบมีความสวยงามเมื่อมีการปรับประโยชน์ใช้สอย					
ด้านวัสดุและการเพิ่มมูลค่า วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมต่อการนำมาประดับร่างกาย สามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตเครื่องประดับต่อชิ้น และสามารถเพิ่มมูลค่าลูกประเก้อมได้อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์
เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย
 โดย นางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน
 นิสิตปริญญาโท สาขานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ ให้มีความร่วมสมัย โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญามาบูรณาการกับการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยและสามารถนำไปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาการออกแบบรูปแบบเครื่องประดับลูกประเก้อมต่อไปในอนาคต

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจเครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณา และโปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องของระดับความคิดเห็นของแต่ละข้อในตาราง ซึ่งการกำหนดค่าคะแนน (Weight) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก

4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี

3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้

2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับควรปรับปรุง

1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ท่านสามารถตอบได้อย่างอิสระ (Open End) ในตอนท้ายของแบบประเมิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.9 / ๓๑๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

4 เมษายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน รองศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เมื่อจบการศึกษาสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกนวัตกรรมการออกแบบ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภทประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาเห็นว่า รองศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ สังกัดวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติ เหมาะสม จึงใคร่ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการประเมินแบบร่างและผลงานการออกแบบให้กับนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน งานวิจัย พร้อมทั้งเห็นคุณค่าและความสำคัญของด้านการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนัด เลิศไพโรวัน)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9/ 11๘๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

4 เมษายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาด เลิศไพโรจน์

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้
นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เมื่อจบการศึกษา
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน นิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกนวัตกรรมการออกแบบ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภท
ประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาด เลิศไพโรจน์ สังกัดคณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติ เหมาะสม
จึงใคร่ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการประเมินแบบร่างและผลงานการออกแบบ
ให้กับนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน งานวิจัย พร้อมทั้งเห็นคุณค่า
และความสำคัญของด้านการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาด เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9 / ๓๑๘๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

4 เมษายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คุณนิพนธ์ ยอดคำปัน

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้
นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เมื่อจบการศึกษา
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน นิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกนวัตกรรมการออกแบบ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภท
ประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาเห็นว่า คุณนิพนธ์ ยอดคำปัน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ
และคุณสมบัติ เหมาะสม จึงใคร่ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการประเมินแบบร่าง
และผลงานการออกแบบ ให้กับนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน เพื่อประโยชน์ ในการสนับสนุน งานวิจัย
พร้อมทั้งเห็นคุณค่าและความสำคัญของด้านการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาด เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9/ 1475

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

4 เมษายน 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คุณปาริชาติ ยอดคำปัน

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้
นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เมื่อจบการศึกษา
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน นิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกนวัตกรรมการออกแบบ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาเครื่องประดับเงินประเภท
ประเก้อมที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องประดับไทยร่วมสมัย ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาเห็นว่า คุณปาริชาติ ยอดคำปัน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ
และคุณสมบัติ เหมาะสม จึงใคร่ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการประเมินแบบร่าง
และผลงานการออกแบบ ให้กับนางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน เพื่อประโยชน์ ในการสนับสนุน งานวิจัย
พร้อมทั้งเห็นคุณค่าและความสำคัญของด้านการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนารถ เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

อภิธานศัพท์

เครื่องประดับร่วมสมัยคำศัพท์

ของที่ใช้ตกแต่งร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีการสวมใส่ ติด ห้อย แขนง หรือวิธีใดก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสวยงาม และใช้ได้ในทุกโอกาส สามารถนำมาจับเข้าคู่ ปรับแต่ง ประยุกต์เข้ากับเครื่องแต่งกายในยุคปัจจุบัน

ลูกประเก้อม

ลูกทองหรือลูกเงินที่นำมาร้อยเป็นเครื่องประดับ เป็นได้ทั้งสร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัด ต่างหู และอื่น ๆ เครื่องประดับประเก้อมสุรินทรในปัจจุบันเป็นลูกกลมทำด้วยเงิน เช่นเดียวกับที่อื่นแต่สิ่งที่แตกต่างคือ มีหลากหลายรูปแบบและลวดลาย เนื่องจากทำด้วยแผ่นเงินบางๆที่ดีเป็นรูปต่างๆพร้อมกับอัดครั้งไว้ภายในทำให้สามารถแกะลายได้สะดวก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวบัณฑิตหญิง ปัญญาโน
วันเดือนปีเกิด	15 พฤษภาคม 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	322/308-310 ซ.อยู่เจริญ ถ.อโศก-ดินแดง ดินแดง กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อิสระ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548	ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	ปริญญาโท ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขา นวัตกรรม การออกแบบ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

